

Uvodnik

Igor Gregori

Take Bazovice nikoli več!

Slovenci v Italiji smo se tudi letos zbrali okrog slavnega svetišča na bazovski gmajni na osrednji proslavi v nedeljo, 9. septembra, da bi počastili spomin na naše štiri junake. Njihovo žrtvovanje ohranja še danes po 82 letih, kljub mestoma ostri dialektiki v manjšinskih krogih, neko intimno združevalno moč, saj nagovarja skupni, morda res najmanjši imenovalac, ki ga v sebi najbrž goji (in ob tej priložnosti izpričuje) sleherni pripadnik slovenske narodne skupnosti v Italiji: to je preprosto čutenje, da smo se kot skupnost oblikovali na jeziku ter na temeljih pravičnega in upravičenega odpora proti nasilju. Prav zato bi se veljalo ravno po letošnji proslavi, ki je bila razmeroma skromno obiskana, vprašati, kaj Bazovica je in kaj hočemo, da v prihodnje postane. Prav bi bilo, da bi na to vprašanje odgovoril odbor za proslavo Bazoviških junakov, ki je vselej zgledno negoval spomin na Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Še kako neprikladni, nepotrebni, osorni in nespoštljivi ter navsezadnje žalostni in neljalni do samega spomina na bazoviške junake so zveneli protesti in žaljivke nekaterih 'nostalgčnih gostov' iz Slovenije, ki so z žvižgom nasprotovali prisotnosti predstavnice slovenske vlade, ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmile Novak. Dogodek je bil obžalovanja vreden zlasti zato, ker je proslavi na bazovski gmajni pripisal drugačen prizvok in poslanstvo od tistega, ki bi ga sicer morala imeti: izrabljanje spominske slovenskeosti za nestrpno izražanje dnevno-političnih stališč v Sloveniji namreč ne sodi zraven!

Svoboda izražanja lastnih mnenj ne bi smeli enačiti z grobim naskakovanjem lastništva prostora in odmevnosti, ki jo proslava ima. Napadnost in žaljivke na račun predstavnika slovenske vlade so na prizorišče ponesle zdrabe in napetosti, ki lomijo hrbtenico družbe v matični domovini. Tako vedenje si lahko protestniki privoščijo kvečjemu doma, ne v Bazovici, kjer so bili inštitucionalni gosti iz Slovenije - ne glede kateri politični strani so pripadali - vselej spoštljivo sprejeti. Kako naj bi bilo drugače! To je navsezadnje odnos, ki ga manjšina sama ima do matične domovine.

Pojavlja se obenem še neki drug kritični element, ki temelji na neznanki, koliko je taka Bazovica sploh še funkcionalna za kohezijske potrebe naše skupnosti in njeno nazorsko razvejenost. Dogaja se, da se štiri pripadniki tajne organizacije Borba večkrat preveč preprosto idealno postavljajo ob bok sicer pomembnemu dogodku v naši slovenski preteklosti, kakršen je bil Narodno osvobodilni boj. Površno enačenje Borbašev in Tigrovcev z NOB-jem brez poglobljene kritične presoje odpira namreč vprašanje moralnega lastništva uporniške dediščine prvih, ki se do drugih pretaka bolj po ideološko utilitaristični kot pa po zgodovinski logiki. Ali je potemtakem dogodek na gmajni gola proslava NOB-ja in jugoslovske nostalgije ali je prvenstveno poklon štirim mladeničem, ki jih je fašistična krogla odtrgala življenju že leta 1930 (to je dobro desetletje pred nastankom NOB-ja)? Te besede niso uperjene zoper tiste, ki zavarovano in tudi pošteno verujejo v sporočnost in dediščino jugoslovske trobojnice z rdečo zvezdo: verjamem sicer, da jih na gmajni ne gre razkazovati kot svetinjno preprosto zato, ker je tisti prostor vsako prvo nedeljo po 6. septembru izhodiščno namenjen nekemu drugemu spomenu. Prav zato potrebujemo jasno ločnico med spoštovanjem in obhajanjem bazoviške dediščine ter njegovim izrabljanjem v druge namene: predvsem pa želimo in pričakujemo, da ne bi bil v prihodnje naš spomenik deležen ponovne skrunitve, take, kakršne smo je bili deležni v nedeljo na gmajni.

V soboto poklon Andreju (Slavku) Uršiču v Kobaridu ...

Foto JMP

... v nedeljo pa bazoviškimi junakom

Foto IG

Ob začetku šolskega leta 2012-2013

Ponovno v šolo!

September je mesec, ko se zaradi šole in šolskega sistema bolj kot kdaj v preostalih mesecih veliko razpravlja, to je namreč čas, ko zopet sedamo v šolske klopi, skratka je čas razmisleka o tej nadvse občutljivi tematiki. Začetek šolskega leta je kot po navadi tudi obdobje, ko se šoli in šolski problematiki posveča največ medijske pozornosti. Zvrstili so se seminarji, nazadnje tisti, ki ga organizira ZRSŠ za zamejske šolnike, ta pa je predvsem z uvodnim predavanjem Toneta Partljiča, nato pa še z zanimivimi izsledki strokovnjakov za bralno pismenost znova poudaril pomen identifikacijskega procesa pouka jezika, narodne ozaveščenosti in razvoja bralnih zmožnosti pri izobražujočih. Predavanja sta tudi izpostavili problem motivacije in kritičnosti, ki v današnjem, vse bolj agresivnem informacijskem izobilju, nezadržno pada. Problem kritične evalvacije in motivacije za delo seveda ne velja samo za humanistične predmete in tudi ne samo za naše (slovenske) šole. O teh težavah je bilo marsikaj napisanega, sicer ne ravno na tem mestu, zato bom izkoristil to priložnost, da opozorim tudi na ta vse bolj občutljivi problem, in sicer problem kvalitete jezikovnega pouka in to ne samo med urami slovenščine, ampak tudi pri ostalih predmetih. Že vrsto let, namreč, izvedenci na šolskem področju ugotavljajo, da nivo sporazumevanja v sloven-

skem jeziku, se pravi obvladanja slovenskega pouka na naših šolah nezadržno pada. O tem smo spregovorili profesorji slovenščine nižjih in višjih srednjih šol na ožjem posvetu, na katerem je bilo izrečenih nekaj konkretnih ugotovitev in predlogov. Nahajamo se namreč pred nerešljivo uganko ali patpozicijo, saj se zaradi globalizacije in vse večjega priliva dijakov iz (celo) samo italijanskih družin (kar nekateri tudi spodbujajo) situacija iz leta v leto slabša. Krizo v šolstvu in na drugih področjih je poglobila še kriza družbenega sistema, ki se je - vsaj kar se

je njihova "filozofija" življenja uprta predvsem v sedanjost, v uživanje *hic et nunc*, torej je egocentrična. Ker ni perspektive v prihodnosti, je tudi izobraževanje zreducirano na dokaj nizko raven pridobivanja znanja kot edinega načina za zagotavljanje osebnega preživetja. Posledica te redukcije šolanja na golo dosego nujnega "papirja" za preživetje pa je zmanjšan, osiromašen odnos v relaciji dijak-profesor in dijak-dijak, šolanje je postalo nekakšna pogodba, mladi, pa tudi starejši, ne poznajo več meja, preko katerih ne smejo. Tako stanje v šolah, žal, zaznavamo vse bolj tudi pri nas, dijak postaja vse bolj samo številka, šola kot usta-

nova se postopoma razseblja na prostor za pridobivanje znanja. V sosednji Sloveniji je situacija še slabša, o tem pričča dejstvo, da so se (in se še) dijaki ob meji z Italijo vpisovali raje k nam prav zaradi omenjenih razlogov. Ni dvoma, da preživlja današnja šola občutljivo institucionalno krizo (poleg ostalih, že nam predobro znanih), zato je delo profesorja-vzgojitelja v njej otežkočeno. Vendar je prav od nas posameznikov, ki se z njo vsakodnevno soočamo, odvisno, koliko smo (bomo) sposobni v šoli ustvariti tiste pogoje za učenje, ki bodo podlaga za nov pristop do izobražujoče osebe, saj ta išče predvsem smisel in pot, ne pa zgolj ocene, uspehe, pohvale in doktorate.

Adrijan Pahor

Sveta gora

Vrsta prireditev bo konec septembra spremljala 90. obletnico prevoza največjega zvona na svetišče

4

Obisk iz Ljubljane

Ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak je obiskala občino Repentabor

10

Pastirček

Te dni je izšla prva številka otroške revije Pastirček za šolsko leto 2012-2013. Priporočamo!

Ministrca Ljudmila Novak s predsednikoma krovnih organizacij O problematiki financiranja slovenske manjšine v Italiji

Ministrca za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak je v petek, 7. septembra 2012, na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu sprejela predstavnika krovnih organizacij slovenske manjšine v Republiki Italiji, predsednika SKGZ

ranja slovenskih manjšinskih organizacij s strani Italijanske republike. Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič in predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka sta ministrici Ljudmili Novak predstavila problematiko neizplačevanja finančne pod-

predsednikoma krovnih organizacij slovenske manjšine v Italiji zagotovila, da se bo Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu skupaj z drugimi organi, predvsem s Ministrstvom za zunanje zadeve in diplomatsko konzularnimi predstavništvi tvorno vključeval v problematiko reševanja vprašanja financiranja slovenske manjšine v Italiji.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu z izredno pozornostjo in odgovornostjo redno spremlja problematiko, s katero se sooča avtohtona slovenska narodna skupnost v Italiji, in si želi, da bi v skladu z dobrimi

medsosedskimi odnosi med Republiko Slovenijo in Italijansko republiko tudi v prihodnje ta odnos šel v pozitivno smer.

Rudija Pavšiča in predsednika SSO Draga Štoka. Poglavitna tema delovnega sestanka je bilo vprašanje financi-

pore slovenski manjšini in jo seznanila z nadaljnjimi aktivnostmi pri italijanski državi. Ministrca Ljudmila Novak je

Prejeli smo Slovenska šola: izzivi in priložnosti

Pred začetkom novega šolskega leta sem zabeležil precej zanimivih posegov, člankov in intervjujev o šolski problematiki in perspektivi šolstva tako v Sloveniji kot v Italiji. Ne nazadnje je bilo tudi odprtje letošnjega 47. seminarja za šolnike lepa priložnost za pogled na to predragoceno stvarnost v času globoke družbenogospodarske in finančne krize. Prav državna sekretarka Mojca Škrinjar je opozorila, kako se Slovenija in ostale evropske države krčevito borijo proti nenavadno hudi krizi, in o tem je spregovoril pred časom tudi sam minister za izobraževanje RS Žiga Turk, ki je izrecno poudaril, sicer za nekatere nesamoumevno dejstvo, da smisel šolstva ni zagotavljanje zaposlovanja šolskemu osebju. Izhajal bi prav iz te čisto navadne trditve in se navezal na vprašanje, kako večina manjšinskih "opinion makerjev" obravnava stvarnost našega manjšinskega šolstva. Kakšno sorazmerje imamo v naslovih naših medijev okrog sicer pomembnih vprašanj delovnih mest ravnateljev, učiteljev, pomožnega osebja itd. in verjetno nezanemarljivih vprašanj kakovosti naše šolske ponudbe, učnega kadra, obšolske dejavnosti itd. Koliko se je v tem obdobju preureditve šolskega sistema in vertikalizacij govorilo o avtonomiji naših šol predvsem glede problema števila ravnateljev in nasploh organika, skoraj nič pa se ni razpravljalo o avtonomiji npr. v smislu možnosti samostojnih, raznolikih izbir predmetnika v 1/5 šolskega urnika. Tudi o tej temi bi lahko marsikaj povedali, saj obstaja še velik neizkoriščen potencial, če sta seveda izhodišče vsakršne

razprave privlačnost in kakovost šole in ne izključno vprašanje delovnih mest, ki so v vseh smislih dragocena, niso pa, kot je poudaril minister Žiga Turk, smisel samega šolstva. Skratka, tudi to so teme, vredne bolj ali manj javnih obravnjav in tudi od teh izzivov je odvisna dejanska uspešnost našega šolskega sistema. Osebo čutim določeni deficit, splošne in ne samo medijske, občutljivosti glede podobnih vprašanj, toliko bolj danes v vlogi očeta dveh otrok, ki obiskujeta slovensko šolo na Goriškem. Med starši se veliko pogovarjamo in vselej čutim posebno željo po konstruktivnem dialogu, v katerem lahko poudarimo pozitivne vidike in tudi določene kritične poglede, kot npr. neprimernost takega učnega kadra, ki mu uspe v prvih dveh letih višje srednje šole (oz. zadnjih dveh letih obveznega desetletnega formativnega šolskega procesa) obdržati na 16 vpisanih le polovico učencev in ostale zavrniti! Spregovoriti o vzgojno-izobraževalni neskladnosti tistih pedagogov, ki jim med učno uro stalno brni telefon, ali tistih, ki med učno uro hodijo mimogrede na kavo, itd. Zaradi takih in hujših, sicer redkih primerov, ki jih naši šoli ne uspe izolirati in izločiti, nosijo posledice številni kakovostni, vestni in poštrevni šolniki, katerim gre vsa možna javna pohvala in, zakaj ne, solidarnost.

Po drugi strani je tudi res, da postajamo starši vedno bolj zahtevni in bi radi prenesli na šolo tudi tiste odgovornosti, ki so v naši pristojnosti staršev/vzgojiteljev, saj bi se morali poleg učnega uspeha v smislu ocen bolj ukvarjati z drugimi vidiki zrelosti

negarazvoja svojih otrok.

Res je tudi, da pričakujemo od šolnikov, da čim bolj upoštevajo različne vidike osebnosti učenca in se mu čim bolj približajo z motivacijo in spodbudo, pri katerih je gotovo zelo pomemben usklajen pristop šola/družina. Vse to seveda sloni na pedagoški pripravi, empatiji z učenci in zavesti o sami vlogi poučevanja, kot smo večkrat brali ali slišali na raznih seminarjih.

Ali niso morda maloštevilni razredi velika priložnost za posebno kakovosten pouk, saj omogočajo redno, neposredno dinamično pedagog/učencem in ob potrebi različne učne pristope za različne potrebe posameznih učencev? Pri tem imajo verjetno naši šolniki precej več priložnosti in možnosti, saj je povprečno število dijakov predvsem v razredih naših višjih srednjih šol veliko nižje kot na sorodnih šolah v Italiji ali Sloveniji: to je tudi velika prednost ali privilegij, ki ga žal večkrat nekoliko zanemarjamo in zamolčujemo. Seveda pri tem ne pozabljamo na večkrat nagašeno dejstvo, da je jezikovno znanje v razredih zelo raznoliko in da bi se morali še bolj opremiti z učinkovitimi in sodobnimi oprijemi, s katerimi kjubovata deficit sposobnosti sporazumevanja v slovenskem jeziku. Dajmo torej vso največjo pozornost slovenski šoli v Italiji, in to z vseh možnih vidikov, ne bojmo se odprtega soočanja in konstruktivne konfrontacije, sodelujmo pri iskanju še večje kakovosti, ovrednotenja vseh pozitivnih praks, a imejmo tudi moralno moč izločanja negativnih faktorjev, predvsem tistih očitnih, ki najbolj škodujejo naši šoli, in to veliko bolj kot svetovna finančna kriza.

Srečno vsem učencem, učnemu in neučnemu osebju ter staršem za čim bolj uspešno šolsko leto, v pričakovanju še bolj prodornega in ne zbirokratiziranega dialoga starši-šola!

Livio Semolič

Aktualno in zapleteno vprašanje

Odprava ali preureditev pokrajin in Slovenci

V sklopu zakonskega odloka Montijeve vlade o varčevanju je predvidena bolj ali manj izrazita preureditev upravne ureditve italijanskih pokrajin oz. provinc kot avtonomnih ustanov ob splošnih načelih državnih zakonov, ki opredeljujejo njihove funkcije. Zedinjena Italija je sredi 19. stoletja te upravne enote prevzela od Savojskega, to se pravi Piemontskega kraljestva, in jih končno osvojila tudi Republika skupno z občinami, katerim je pridružila avtonomne dežele z zakonodajnimi pristojnostmi. S poznejšo dejansko ureditvijo dežel pa so mnogi začeli ugovarjati, da so province pravzaprav odvečen dvojniki občin in dežel na številnih področjih javne uprave. Zaradi tega se je že pred več desetletji porodilo vprašanje oziroma potreba po racionalni porazdelitvi upravnih pristojnosti med dežele, pokrajine in občine in s tem odpravi nepotrebnih zadevnih stroškov.

Znano je tudi, kako je v Italiji sila težavno spreminjati obstoječe stanje, ki je tradicionalno povezano s politiko ohranjanja delovnih mest ne glede na njihovo upravičenost in s tem povezanimi parcialnimi interesi ožjih družbenih skupin. Sčasoma so tudi politične stranke spoznale, da s trošenjem javnega denarja za težko opravičljive ustanove tudi same izgubljajo verodostojnost, ko vztrajno zahtevajo zmanjšanje stroškov in odpravo potrat, in da se prihranjena finančna sredstva uporabljajo za zadostitev socialnih potreb. Že Bossijeva Severna liga se je pred nekaj leti hvalila, da ji je uspelo vključiti v vladni program odpravo provinc, ker da so nepotrebne. Iz te moke ni bilo kruha, ker so v vladnih krogih nato ocenili, da je vprašanje razvoja pokrajin zapleten politični voz, povezan

tudi z odpuščanjem upravnega osebja in drugih funkcionarjev. Pred tem nerešenim vprašanjem se je tako znašla Montijeva vlada, ki je v sklop omejevanja javnih stroškov vključila tudi ukinitve ali združitve pokrajin, če nimajo vsaj 50 tisoč prebivalcev in

vanju v njej. Ta komisija ima nalogo izdelati predloge za reorganizacijo pokrajin in njihovih pristojnosti. O njenih predlogih naj bi deželni svet razpravljali in sklepali že oktobra. Komisija je doslej zaslišala predstavnike vseh najpomembnejših javnih uprav, družbenih sil in drugih organizacij civilne družbe, vključno tudi slovenskih.

Vprašanje preureditve ali ukinitve pokrajin morajo resno preučiti tudi politični in drugi družbeni dejavniki, ki delujejo v slovenski manjšinski skupnosti v tržaški, goriški in videmski pokrajini, v

2.500 kvadratnih kilometrov površine. Po teh merilih bi število pokrajin padlo s sedanjih 107 na približno 50. V naši deželi te pogoje izpolnjuje le videmska pokrajina. Velika pomanjkljivost vladnega predloga je v tem, da sploh ne načena vprašanja o realnih finančnih stroških vzdrževanja posameznih pokrajin. Prav tako ne omenja nikakršnega načrta za temeljito preureditev njihovih pristojnosti ali dodelitev teh drugim ustanovam (deželam, občinam, gorskim skupnostim). Prava politična in medijska mobilizacija okoli vprašanja ohranitve ali temeljite preureditve pokrajin se je sprožila posebno v deželi Furlaniji Julijski krajini, kjer bodo spomladi prihodnjega leta volitve za obnovitev deželnega sveta in neposredno izvolitve deželnega predsednika, ki predlaga sestavo deželne vlade. Za potrditev na tem mestu se vneto poteguje sedanji predsednik Renzo Tondo, ki je dal pobudo za ustanovitev posebne paritetne komisije v deželnem svetu, v kateri so zastopane vse svetovalske skupine razen Severne lige, ki se je odpovedala sodelo-

katerih se morajo izvajati določila zaščitnega zakona. Zato mora kakršnakoli preureditev pokrajin to upoštevati z ohranitvijo sedanjega ravni zaščite in predvideti njeno nadaljnjo dopolnitev. V tem pogledu imamo Slovenci žal zelo negativne izkušnje. Pred leti je namreč sama Dežela ukinita kraško in beneško-briško gorsko skupnost, pri delovanju katerih je bila slovenska narodna skupnost enakopravno obravnavana ob upoštevanju njenih pravic. Tik pred letošnjimi upravnimi volitvami je goriška občina, ki jo vodi desnosredinska uprava, kratkoma ukinita rajonske svetove, pri čemer so drago plačali slovenski občani.

Ob tem moramo obžalovati, da niso vsi manjšinski predstavniki in dejavniki enotno in dovolj odločno nastopili proti odpravi goriških rajonskih svetov. Nekateri manjšinski krogi so celo omalovaževali pritožbe na Deželno upravno sodišče, ki so jih vložili predstavniki stranke Slovenske skupnosti. Ali se bo podobna zgodba ponovila v primeru okrajnitve vlog pokrajin ali njihove ukinitve?

Alojz Tul

Povejmo na glas

Zahtevni časi za našo narodno skupnost

Vse bolj postaja jasno, da smo kot slovenska narodna skupnost v nelahki situaciji, ki je pravzaprav nismo ustvarili mi sami. Gre za velike zunanje, vsekakor tudi globalne spremembe zelo velikih razsežnosti. In vse te spremembe še kako vplivajo na nas, v večini primerov obremenjujejo. Dovolj se je spomniti nastajanja nove razporeditve sveta, kjer se z veliko močjo prebijajo v ospredje nove države in se s svojo rastočo ekonomijo približujejo razvitemu svetu. Razviti svet zato ne more več kot toliko napredovati ter se pomika v krizo, ki pomeni padanje življenjske ravni in vse večjo brezposelnost, kar tako ali drugače čutimo tudi znotraj manjšine. V tem okviru se je v posebni in verjetno največji ekonomski stiski znašla Evropska unija, ki ne more in ne more vzpostaviti učinkovite in trdne notranje povezanosti, kar krizo še stopnjuje in tudi to dejstvo čutimo znotraj manjšine. Ne nazadnje je v nemajhnih težavah država večinskega naroda, se pravi Italija, kar pa kot manjšinska skupnost čutimo toliko bolj neposredno. Vse odločneje so na delu varčevanje, klesčenje tu in tam in vse bolj pada kupna moč prebivalstva, katerega del smo tudi mi. V varčevalne ukrepe dodatno sodi ukinitje menda odvečnih javnih uprav, kjer pa smo kot narodna skupnost še posebej prizadeti in za zdaj brez prave obrambe. Ne grozi nam torej le upadanje finančne moči, kjer ni mogoče mimo zavlačevanja izplačevanja rimskega prispevka, pač pa izgublja-

mo moč še zaradi krčenja javnih uprav. Tu so ukiniti rajonski sveti, na Goriškem je to za nas velikanska izguba, tu je napoved ukinitja manjšini občin in slednjic je tu ukinitje ali stajanje pokrajin, kjer je spet Gorica najmočnejše na udaru. Število naših izvoljenih predstavnikov je izjemno ogroženo, da ne govorimo o pomenu do nedavnega zagotovljenih javnih uprav, kjer pa njihovo krčenje poteka v duhu državnih in deželnih zakonov, vendar brez poslušanja za nas kot narodno skupnost, za našo zaščito in ne nazadnje za vlogo, ki nam pripada v posebnem statutu Dežele Furlanije Julijske krajine. Naša Dežela je pridobila posebni statut predvsem zaradi dveh stvari: obmejne lege, ki je bila po drugi svetovni vojni občutljiva, ter zaradi prisotnosti jezikovnih manjšin, med katerimi je naša nedvomno osrednja. Sedaj pa se o usodi občin in pokrajin razpravljajo tako, da se nas v medijih večinskega naroda praktično ne omenja, niti niso naši predstavniki primerno vključeni v pogovore. To vzbuja videz, kot da bi bil naš pomen sila majhen, kar pa gotovo ne odgovarja resnici. Kot narodna skupnost bi zato lahko upravičeno nastopili mnogo močnejše in glasneje, kjer pa se je mogoče spomniti ministra dr. Žiga Turka, ki je na letošnji Dragi otpljivo dokazal, kako prevelike notranje razdalje določeni skupnosti preprečujejo, da bi uveljavila vse svoje pravice, ki ji pripadajo in ki jih v vsakem primeru zasluži.

Janez Povše

Bazovica 2012

Tudi uradno je treba proglasiti junake za nedolžne!

Najbrž še nikoli kot letos ni niz dogodkov Bazovica potekal v duhu in želji po upravičeni zahtevi, da bi italijanske oblasti priznale objekt v spomin na Ferda Bidovca, Frana Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojzija Valenčiča kot spomenik državnega pomena; po istem principu raste tudi želja, da bi z revizijo prvega tržaškega procesa uradno rehabilitirali dostojanstvo štirih junakov. Svet slovenskih organizacij si za to prizadeva že dalj časa; to je predsednik krovn

jim je zgodovina sama dala prav. V to smer so obenem usmerjena prizadevanja samega Odbora za proslavo bazoviških junakov, ki bo v kratkem sklical razširjeni sestanek, na katerem bo govor prav o tem vprašanju. Kot je predsednik odbora Milan Pahor dejal na tiskovnem srečanju ob predstavitvi niza prireditvev Bazovica 2012, bo najbrž do državnega priznanja spomenika lažje prišlo kot pa do revizije procesa: za tega je potrebna složenost več dejavnikov, tudi v RS, in samih svoj-

začrtal mejo, ki ločuje narodni čut, ki je vrel v srcu štirih junakov, od nacionalizma, na katerem je temeljila razsodba posebnega sodišča. To je storil na podlagi spominke in strokovne literature, ki obravnava tedanje obdobje. "V Špangerjevi knjigi Bazoviški spomenik piše, kako so se zagovarjali obtoženci na prvem tržaškem procesu. Andrej Manfreda je predsedniku sodišča razložil: 'Spoznal sem, da je moja domovina Jugoslavija. Toda nikoli, niti tedaj niti danes, ni-

pogledom na svet: toda spomin na takratne dogodke se ne sme podrediti trenutnim okoliščinam in modnim težnjam, saj tako početje lahko privede do njegovega izrabljanja. Žrtvovanje bazoviških junakov in ostalih, ki so se borili proti fašizmu, lahko namreč presega današnje zamere in razhajanja.

Razglabljanje o izhodiščnih vrlinah Bazoviških junakov v tako kočljivem obdobju, ko se je odpor zoper fašizem kresal pri nas med različnimi strujami (Borbo, v katero so sodili Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič ter tigrovskim gibanjem), pa je sestavljalo srčiko dogodka v konferenčni dvorani Narodnega doma. Povod za srečanje je bila predstavitev obogatene nove izdaje knjige spominov soborca bazoviških junakov Draga Žerjaka, ki jo je založilo Društvo Tigr.

Foto IG

organizacije Drago Štoka potrdil v pismu tržaškemu županu Cololiniju: v dopisu je predsednik Štoka izrazil podporo prizadevanju predsednika Politično-kulturnega društva Edinost Sama Pahorja, da bi spomenik na bazovski gmajni prejel državno priznanje. "Kot predsednik SSO vas v imenu celotne organizacije naprošam, da se za rešitev vloge zavzame v smislu želja celotne slovenske narodne skupnosti na Tržaškem in v deželi FJK", je zapisal Štoka. Mnenja je namreč, da je skrajni čas, da se s to potezo dokončno rehabilitira spomin na štiri moralne zmagovalce, ki

cevi štirim ustreljenih; poleg tega naj bi postopek zaradi izhodiščnih okoliščin posebnega sodišča potekal v sklopu italijanskega vojaškega sodišča. Letošnji dosednji niz Bazovica 2012 je z vrsto dogodkov in z mislimi govornikov na tradicionalnih svečanostih potrdil pravičnost vloge, ki so jo pred več kot osemdesetimi leti tragično odigrali Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič. Novinar Peter Verč je ob grobu štirih junakov na pokopališču pri Sv. Ani v četrtek, 6. septembra,

Predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič sta položila venec na spomenik (foto IG)

sem sovražil Italije, nikoli. Deloval sem le proti zatiralcu slovenskega ljudstva'. Enajst let kasneje, na drugem tržaškem procesu, je s podobnimi besedami končal svoj govor Lavo Čermelj. Opozoril je na Mazzinijevo idejo o svobodi narodov". Prav tako je sovodenjska županja Alenka Florenin na svečanosti v Prešernovem gaju v Kranju, kjer so že leta 1930 primorski emigranti in soborci postavili spomenik štirim mladim antifašistom, izrazila prepričanje, da spomin doživljamo vsak s svojim

Urednik publikacije, zgodovinar Aleksej Kalc, je obrazložil okoliščine in razvoj tudi ostre dialektike, ki je zlasti po prvem tržaškem procesu nastopila v protifašističnem boju primorske mladine med vojnama. Nastal je namreč spor med starejšo generacijo, Edinjši, ki so rešitev vprašanju Julijske krajine vezali na lojalen odnos do jugoslovanskih centralističnih oblasti, in mlajšo strujo, ki je želela nadaljevati odpor po zgledu 'borbašev'.

/str. 11
IG

Solidarnost SSO ministrici Novakovi

Svet slovenskih organizacij je v zvezi z izgedi, ki so se dogodili v nedeljo, 9. septembra, med vsakoletno skupno proslavo v čast bazoviškemu junakom, izdal naslednje izjavo za javnost:

"SSO izreka ministrici Ljudmili Novak in generalnemu konzulu v Trstu Dimitriju Ruplu solidarnost v zvezi z vse obsodbe vrednimi izgedi, ki so se dogodili pred bazoviškim spomenikom na dan vsakoletne skupne proslave. Posebej ministrica Novakova, ki je zastopala s častno stražo vso slovensko vlado, je bila tarča tipično fašističnega kričanja, psovovanja in zvižganja in to od večje skupine zastavonošev, ki so v glavnem prišli sem z onkraj državne meje. SSO se zahvaljuje ministrici Ljudmili Novak za vsestransko konstruktiven govor, ki ga je imela na proslavi, govor poln vere v prihodnost in obsodbe fašističnega režima, ki se je dvajset let izživljal nad Slovenci v Italiji.

Ti grobi vnaprej pripravljeni napadi večje skupine agitatorjev niso bili uperjeni samo proti slovenski vladi in slovenski državi sami, ampak proti vsem demokratičnim Slovincem, kjerkoli živimo, delamo in ustvarjamo.

SSO obžaluje tudi, da je večji del proslave potekal bolj v politikantskem stilu raznih napisanih sloganov in so nekateri govorniki zamejski prostor pred spomenikom štirim junakom zamenjali s kakšnim krajevnim shodom predvolilnega značaja. SSO obžaluje tudi, da se je vse to zgodilo na kraju, ki je nam Primorcem svetel kraj, kraj trpljenja in upanja v našo svetlejšo prihodnost. Tovrstni izgedi so dejansko oskrnili svetost kraja spomina na štiri junake, ki so leta 1930 padli za ideal slovenstva in demokratičnih vrednot, ki nam morajo vsem biti visoko nad vsakim politikantsvom in pritlehno volilno ideološko propagando".

Odziv Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu na incident ob osrednji slovesnosti v Bazovici

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak je ob nedeljski slovesnosti v spomin na bazoviške junake v Bazovici v Italiji v imenu Vlade RS položila venec štirim žrtvam in imela pozdravni nagovor, ob čemer je prišlo do žaljenja ministrice Ljudmile Novak.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu obžaluje incident ob udeležbi ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmile Novak na osrednji slovesnosti v spomin na bazoviške junake.

Bazoviški junaki iz organizacije TIGR, ki so se uprli fašizmu in jih je fašistično sodišče leta 1930 obsodilo na smrt in jih na gmajni nad Trstom usmrtilo, so bile žrtve, ki so padle za svobodo slovenskega naroda. Žaljenje ministrice Ljudmile Novak na spominski slovesnosti žrtvam na bazoviški gmajni nad Trstom je nesprejemljivo izrabljanje spominke slovesnosti za nestrpno izražanje dnevno-političnih stališč.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki se tvorno in iskreno trudi povezovati vse predstavnike slovenskega naroda, kjerkoli po svetu živijo, zlasti pa še s posebno pozornostjo spremlja položaj slovenskih manjšin v sosednjih državah, zato ponovno odločno odklanja zlorabljanje spominskih slovesnosti v spomin na žrtve, ki so se kjerkoli na področju avtohtonega poselitvenega prostora slovenskega naroda uprle asimilaciji in krivicam ter zahtevale svobodo zase in za svoj narod.

Takšni dogodki ustvarjajo neprimerno podobo Republike Slovenije v tujini, še posebej pa na tistih področjih sosednjih držav, na katerih si v dialogu s temi državami prizadevamo zagotoviti nadaljnji razvoj slovenskih manjšin.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu odločno odklanja, da bi katerakoli politična opcija izrabljala spominke dogodke za svoje politične namene, ki niso v interesu slovenske manjšine v Italiji.

Ljudmila Novak na bazovskem govorniškem odru (foto IG)

Taki izpadi in oskrunitve se ne smejo nikoli več ponoviti!

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, odločno obsoja neodgovorno, nedostojno in žaljivo obnašanje organizirane skupine pripadnikov borčevske organizacije iz Slovenije na osrednji spominski proslavi v Bazovici v nedeljo, 9. septembra 2012, ko so s klci in kričanjem grobo žalili ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak ter generalnega konzula RS v Trstu Dimitrija Rupla. Obema izreka SSK vso solidarnost in podporo.

Početje omenjene skupine je enako škvadrastičnim metodam fašističnih nestrpnežev, ki so v preteklosti na podoben način motili in prekinjali slovenske manifestacije in javne nastope. Kričanje in žalitve so se namreč pojavili, še preden je ministrica stopila na oder in prinesla pozdrav v imenu vlade Republike Slovenije, kar je navaden izraz nestrpnosti in sovraštva.

Omenjena skupina prenapetežev je s tem oskrnila za Slovence sveti kraj spomina na štiri junake protifašističnega odpora. Ob spomeniku v Bazovici se Slovenci v Italiji in Primorci nasploh vsako leto enotno - kljub razlikam, ki med nami ostajajo - združujemo in skupaj ohranjamo spomin na junake, ki so za slovenstvo, mir, demokracijo, strpnost in sožitje dali svoja življenja. Pokvarjena nam je bila torej spominska svečanost, ki edina naše ljudi vedno združuje v vrednotah, za katere so padli naši junaki.

Sejanje nestrpnosti, razdora in žalitve organov naše matične države Republike Slovenije najodločneje obsojamo in zavračamo neodgovorne poskuse, da bi v zamejstvo prenašali politične razprtije, ki bi morale tudi v matični domovini ostati na ravni omikana soočanja različnih idej in stališč. Neokusna ravnanja omenjenih članov borčevskih organizacij iz Slovenije pa so le izraz golega sovraštva in zaničevanja in pravo nasprotje plemenitih idealov, za katere so svoja življenja dali štiri bazoviški junaki. Zato pričakujemo, da bo predsednik ZZB Janez Stanovnik takšno ravnanje ustrezno obsodil in da se bo vsem dobronamernim udeležencem proslave tudi nemudoma opravičil.

Šlo je namreč za organizirano akcijo, za katero - kot se je izkazalo - so bili organizatorji proslave vnaprej obveščeni, prav tako je o njej bil obveščen tudi predsednik SKGZ, kar terja, da okoliščine njihovih informacij jasno obelodanijo in se od omenjenega početja javno distancirajo. Pri tem tudi izražamo veliko začudenje nad nekaterimi poudarki iz govora glavnega govornika, ki je skupno proslavo na bazoviški gmajni nedopustno izrabil za volilni shod svoje stranke in poskušal nerodno prikroji vsebino jasnih sporočil, ki izhajajo iz junaških dejanj Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča.

Prav taka dejanja povzročajo Slovincem največjo škodo in nove delitve, ki jih v teh hudih časih ne potrebujemo. Zato je neodgovorno, da se izrablja taka pomembna narodna proslava za vnašanje konceptov in misli, ki so popolnoma tuje smislu in vsebini spomina na junaške žrtve iz Bazovice.

Slovenska skupnost verjame, da nas osrednja spominska proslava Slovencev v Italiji na bazoviške junake lahko še naprej združuje, saj so ideali, za katere so dali svoja življenja, vsem nam skupni. Vsi pa si moramo prizadevati, da se podobni izpadi in skrunitve ne bodo nikoli več ponovili.

Damijan Terpin, deželni tajnik SSK

Črni madež v kronologiji Bazovice

Spoštovana gospa ministrica Ljudmila Novak, dovolite, da Vam v osebnem imenu in v imenu tolikih, ki spoštljivo čutijo in živijo, izrazim vso svojo bližino in vsestransko solidarnost ob nesramnem dogodku, ki je v nedeljo, 9. septembra, popoldne Vas osebno žalil in onečastil sveti kraj našega naroda - bazovsko gmajno. Slovenci v Italiji se žal delimo "na prafaktorje" skoraj vsak dan in skoraj na vseh področjih. Le enkrat v letu smo zares vsi skupaj v imenu velike žrtve štirim mladim fantom, ki so bili v kravi zori blodenj minulega stoletja umorjeni zato, ker so se odločno uprli zatiranju. Uprli so se kot Slovenci, ki tu živimo že poldrugo tisočletje. Uprli so se prepovedi uporabe slovenskega jezika v javnosti in tudi doma, zapiranju naših šol, društev in podjetij. Deset let pred njihovo mučeniško smrtjo je že gorel Narodni dom v samem središču mesta. Šele deset let kasneje je izbruhnila druga svetovna vojna. Medtem so naši ljudje živeli v dve desetletji dolgi mori.

Na bazovski gmajni se zato vedemo obzirno, spoštljivo do sebe in do drugih. Ko se strinjamo, ploskamo. Po proslavi prav tako spoštljivo in umirjeno, javno ali zasebno, komentiramo izrečene besede.

Incident, ki bo s črnim madežem zapisan v kronološki pregled proslav v Bazovici, je bil, to vemo, zrežiran in pripravljen izza meje, ki je ni več. Zdrava je bila "uvožena" v logiki političnega in medstrankarskega obračunavanja v domovini. Če je kaj, kar matici ne zavidamo, je njeno zaostroeno zdravharstvo, ki ga v "zamejstvu", hvala Bogu, težko dosežemo. Od tod "pogumnim" kontestatorjem prijazno vabilo, naj prihodnje leto ostanejo kar doma.

Spoštovana gospa ministrica, zahvaljujemo se Vam za obisk in izrečene besede, kar je pomenilo institucionalno prisotnost slovenske vlade v zastopstvu slovenskega naroda na svečanosti, ki nas povezuje s pogledom na prihodnost in torej na izzive, ki so pred nami.

Igor Gabrovec, deželni poslanec

Proti zlorabi spominskih svečanosti za politično obračunavanje

Bazoviški junaki so bili pokončni in pogumni Slovenci, ki so se skupaj postavili v bran lastnega naroda in materinega jezika, v najzlahtnejšem duhu človekove svobode in demokracije. Njihov zgled je spodbuda v prizadevanjih za naše pravice. Vsi dogodki v zvezi z bazoviško proslavo so izraz povezanosti in hvaležnosti za njihovo držo in zato si prizadevamo, da bi potekali v duhu čim večje složenosti, ki je pri narodnoobrambnem delu nujno potrebna. Ob spoštovanju pravice do izražanja lastnega mišljenja to složenost gradimo in pričakujemo, da v obrambo tistega dela slovenskega prostora, ki je pod stalnim udarom, bo to storil ves slovenski narod. Slovenska skupnost podpira vse, ki se trudijo za uveljavljanje pravic in vrednotenje naše prisotnosti v duhu sodelovanja, medsebojnega spoštovanja in demokracije. Odločno odklanja zlorabo spominskih svečanosti za politično obračunavanje, ki s temi dogodki nimajo nobene zveze. Ministrici Ljudmili Novak gre zato izraz solidarnosti ob sramotnem izpadu majhnega in žal organiziranega dela navzočih na proslavi na bazovski gmajni, z zahvalo za nastop in pronicljive besede.

Peter Močnik, pokrajinski tajnik SSK Trst

90. obletnica prevoza zvona na Sveto Goro

Vrsta prireditvev in sv. maša v svetogorski baziliki

Pod več krajih na Goriškem bo od petka, 28., do nedelje, 30. septembra 2012, potekalo spominsko praznovanje in obeležje 90. obletnice prevoza največjega zvona na Sveto Goro. V baziliki na Sveti Gori bo v nedeljo, 30. septembra 2012, ob 17.00, upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih ob somaševanju duhovnikov daroval mašo ter po njej blagoslovil obnovitvena dela v zvoniku.

Dogodek bodo organizirali Društvo za oživiljanje lokavškega izročila (DOLI) iz Lokavca pri Ajdovščini, svetogorski frančiškani in Goriški muzej ter tako poznazorili tedanje dogajanje in ponudili podoživetje tedanjega dogodka. Pri celotnem projektu bo aktivnih med 600 in 700 sodelavcev, skoraj vsi prostovoljno. **Sporod**

V petek, 28. septembra 2012, ob 19.30, bo pred solkansko župnijsko cerkvijo sv. Štefana potekal koncert pevskih zborov, na katerem bo nastopalo devet pevskih zborov. Njihovo število na simbolični ravni predstavlja vsak zbor za vsako desetletje. Vsak zbor bo zapel dve skladbi o temi zvonov in Device Marije. Dva zbora bosta iz zamejstva.

V soboto, 29. septembra 2012, ob 19.30, bo v župnijski dvorani v župniji Nova Gorica - Kristus Odrašenik potekala okrogla miza z naslovom Odnos Slovencev do zvonov. Sodelovali bodo različni strokovnjaki s področja zvonarstva: etnologinja in zgodovinarica, monter, kolavdator, pritrkovalci in župnik. S kulturno točko bo nastopil tudi kvartet Trnovci. Okroglo mizo bo vodila dr. Mojca Kovačič, ki je pripravila disertacijo s področja pritrkavanja.

V nedeljo, 30. septembra 2012, ob 9.30, bo iz Gorice s Travnika krenil sprevod za prevoz replike svetogorskega zvona z osmimi pari konj. Dogodek se bo začel s kulturnim programom, na katerem bo zbrane nagovoril župan Gorice Ettore Romoli, župnik Marjan Markežič pa bo blagoslovil nav-

zoče.

Sprevod bo imel ob 10.30 prvo postajo na Trgu Evropa - Transalpina (novogoriška železniška postaja) s kulturnim programom, za katerega bodo poskrbeli pritrkovalci iz Lokavca in kvartet Trnovci. Zbra-

mane in vse prisotne sprejeli pritrkovalci, ki bodo pritrkavali na svetogorske zvonove. Le-ti se bodo zaradi prenove nosilne konstrukcije, elektrifikacije in strelododov oglašili po petmesečnem premoru.

Prevoz zvona leta 1922

ne bo nagovoril župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon. Ob 11.30 se bo sprevod ustavil na drugi postaji na solkanskem placu, kjer bodo furmani vpregli peti par konj, ob 12.30 pa bo na tretji postaji oddih in vprega šestega para konj.

Ob 13.30 bo na Prevalu četrta postaja, kjer bo kosilo za furmane. Vpregli bodo še sedmi in osmi par konj.

Ob 16.30 je predviden prihod na Sveto Goro, kjer bodo žene v narodnih nošah postregle furmanom z vinom, kruhom in soljo, prisotne pa bo sprejel upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih. Ob 17.00 bo maša v slovenskem in italijanskem jeziku, pri kateri bodo sodelovali pevci iz vipavske in goriške dekanije, združeni v pevski zbor, sestavljen za ta praznik. Vodila ga bo Nadja Bratina. Sodelovali bodo tudi pritrkovalci iz Lokavca s svojimi miniaturnimi zvonovi in Tamburjaši iz Vipave. Vprego bodo po poti spremljali pritrkovalci, ki bodo zvonili in pritrkavali na zvonove v cerkvenih zvonikih in na miniaturnih zvonovih. Na koncu bodo zvon, fur-

Predstavitve Svete Gore in njenih zvonov skozi zgodovino

Sveta Gora je sveti kraj, saj se je v letu 1539 dvanajstletni pastirici Urški Ferligoj iz Grgarja prikazala Marija in ji naročila: "Povej ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milostno prosijo". Nekateri ljudje so Urški verjeli, predstavniki oblasti pa ne. Nekajkrat so jo zaprli, vendar je vedno čudežno prišla na svobodo.

Ljudje so na ta kraj množično romali in 1541. leta sta jih začela spremljati zvonova. 1544. leta so zgradili cerkev in 1666. leta se je svetemu kraju pridružil še tretji zvon, ki je bil tudi največji. Zvonovi so bili obešeni na železno konstrukcijo, ki je stala poleg cerkve. Svoj pravi dom so dobili leta 1626, ko so zgradili zvonik.

V začetku leta 1786 je bila z državnim reformom ukinjena božja pot na Sveto Goro, zvonove pa je kupila občina Solkan za svojo župnijsko cerkev. Najverjetneje so ljudje kljub prepovedi romali na Sveto Goro, saj je leta 1793 takratni cesar Sveti Gori podaril zvonova, ki sta prispela skupaj z Marijino podobo. Leta 1804 se jima je pri-

družil še tretji zvon, težak 1.500 kg. Takrat so na stari podlagi sezidali nov zvonik iz rezanega kamna.

Leta 1870 je območje Svete Gore z združitvijo Italije sodilo v okvir ozemlja papeške države. Ljudje so v podporo takratnemu papežu hodili na t. i. Pijeve procesije in 2. septembra 1872 je v ta namen na Sveto Goro priomalo 40.000 romarjev. V spomin na ta dogodek in tolikšen dar romarjev so v livarni Alberta Samassa v Ljubljani ulili štiri nove zvonove. Skupna teža zvonov je bila 9.800 kg.

S prvo svetovno vojno so se spremenili zvonovi in svetogorsko svetišče v ruševine. Po vojni so iz razbitin izkopal za 800 kg ostankov zvonov in iz njih v livarni Broili ulili manjša zvonova. 1. avgusta 1922 so ju pripeljali na Sveto Goro in ju obesili na preprosto konstrukcijo, ki je stala sredi razbitin. Tja so postavili tudi majhno podobo Svetogorske Kraljice.

28. junija 1921 so v livarni Broili v Vidmu ulili štiri bronaste zvonove s skupno težo 11.113 kg. Najmanjši iz te garniture je počil. Zvonove so 24. septembra 1922 s tovornjakom iz Vidma pripeljali v Gorico. Na Sveto Goro so jih z vozom in

konjsko vprego vozili furman Gašper Hvalič in njegov sin Franc ter ostali pomočniki (furmani, žlajfarji idr.). Najmanjša zvonova so peljali z desetimi konji, drugi, najtežji bronasti zvon so peljali s štirinajstimi konji in največji zvon, težak 4.355 kg, ki je tudi največji bronasti zvon v Sloveniji, so peljali s šestnajstimi konji. Pot je bila težka in zelo naporna, saj je tisti dan močno deževalo.

Ker zvonik še ni bil postavljen, so zvonove obesili na železno ogrodje. Zvonova, ki sta zvonila do tistega trenutka, so shranili. Leta 1927 je bil zgrajen zvonik in zvonovi so dobili svoje pravo domovanje.

Ob proslavljanju 90. obletnice prevoza zvonov na Sveto Goro bo potekalo tudi praznovanje obnove konstrukcije za zvonove, obnove strelododov in elektrifikacije, ki so jo sklenili v letošnjem avgustu. Zvonovi so tako dobili obnovljeno domovanje, kjer bodo varno za ljudi in cerkveno stavbo slavili Boga ter vabili k bogoslužju.

Besedilo je na osnovi zapisov solkanskega župnika Vinka Paljka pripravila Nada Blažko

Župnija Doberdob / Romanje na Češko

Ogled zanimivosti te lepe dežele

Dne 3. julija 2012 smo se v zgodnjih jutranjih urah odpravili z avtobusom na naše redno letno romanje. Naša prva postaja je bila Český Krumlov, mesto, ki ima srednjeveški videz z enkratnim gradom. Pot smo nadaljevali do Prage, kjer smo se nastanili v hotelu v pred-

nekaj pesmi. Naš vodič g. Klemen dobro pozna arhitekta Plečnika in nam je o njem marsikaj lepega povedal.

Posebnost je bila tudi Kutna Hora. Po maši smo se zaustavili v ne-navadni cerkvi Sedlec, ki je nekakšna kostnica, okrašena s človeškimi kostmi.

Prepričali smo se, da je mesto res podobno Rimu, ker leži na sedmih gričih; imenujejo ga tudi "Severni Rim". Med ogledom mesta sta se nam najbolj vtisnila v spomin cerkev, v kateri je praški Jezušček, in Karlov most, na katerem smo se poklonili sv. Janezu Nepomuku. Ta svetnik ima na glavi pet zvezdic, ki simbolizirajo latinsko besedo "tacui", kar pomeni "molčal sem", ko ni hotel izdati spovedne

molččnosti in je zato bil vržen v reko Vltavo, ki teče pod mostom. Ogledali smo si tudi Hradčane z grajskim kompleksom. Zaustavili smo se tudi v parku, ki ga je načrtoval naš arhitekt Jože Plečnik, ki ima na zidu tudi kip. Mimogrede smo se še slikali z gardisti. Obiskali smo tudi judovsko četrt, občinski stolp z zanimivo astronomsko uro, sprehodili smo se po mestu in si ogledali vse polno zanimivosti. Med drugim smo videli tudi veliko gostiln, ki imajo sliko dobrega vojaka Švejka. Proti večeru smo se odpeljali v Plečnikovovo cerkev Srca Jezusovega. Bila je odprta in v njej smo zapeli

Karlovy Vary nas je dočkal v dežju, zato smo obiskali samo muzej Janeza Becherja, kjer že dve stoletja proizvajajo slastni liker z imenom Becherovka. Pot smo nadaljevali po Nemčiji, mimo Regensburga, Münchna in dospel v Doberdob v poznih urah. Pot je zjutraj minila, ker smo imeli mi šolarji na voljo kar lepo število sedežev. Imeli smo tudi "Solo": naše romanje smo namreč seznanili z zgodovinskimi podatki, pa tudi s Švejkom, praškim Jezuščkom in kulturo nasploh ... Nismo pa pozabili niti na srečevalov, ki je bil zelo zanimiv.

Thomas, Ana, Gaja

Iz dnevnika goriškega nadškofa

Apostolski administrator goriške nadškofije msgr. Dino De Antoni bo v nedeljo, 16.9., ob 9.30 v Vilešu podelil zakrament svete birme; ob 15.30 bo maševal v Zavodu Sv. Družine in se nato srečal s sestrami. V torek, 18.9., se bo zjutraj udeležil srečanja škofov Triveneta. V petek, 21.9., se bo ob 9.30 srečal s predstavniki slovenskih katoliških organizacij v Gorici. V nedeljo, 23.9., bo ob 16. uri maševal na Mirenskem Gradu ob stoletnici prihoda lazaristov; slavnostni nagovor bo imel koprski škof Jurij Bizjak.

Kdo je sploh bil kardinal Martini?

Tista žerjavica pod pepelom...

Ob smrti kardinala Carla Marie Martinija (15.2.1927 - 31.8.2012) smo lahko brali veliko različnih komentarjev. Poklonilo se mu je na tisoče preprostih ljudi, predstavniki drugih verstev, t. i. laični krogi, tudi neverni, številni vidni politiki. Niso izostale pa kritike nekaterih katoliških sredin in komentatorjev, ki so tudi ostro poudarjali, da je bil visoki cerkveni dostojanstvenik pretirano *politically correct*, preveč odprt zlasti na področju kočljivih bioetičnih vprašanj ipd.

Pogreba v milanski stolnici se je udeležilo nad 20 tisoč ljudi, med njimi 12 kardinalov, 139 škofov in 1200 duhovnikov. Sveti oče Benedikt XVI. je poslal sporočilo, v katerem z veliko naklonjenostjo nagovarja pokojnika kot "velikodušnega pastirja, zvestega Cerкви". Bil je goreč služabnik evangelija in "Božji človek", ki ni samo študiral Božje besede, temveč jo je imel močno rad, bila mu je luč, da bi vse bilo "v večjo sla-

vo Božjo". Zaradi tega "je bil sposoben učiti vernike in tiste, ki iščejo resnico, da je edino Božja Beseda vredna, da jo poslušamo, sprejmemo in po njej živimo, ker vsem kaže na pot resnice in ljubezni". Bil je "odprtega duha, nikdar ni odvrnil srečanja in dialoga z nikomer, konkretno je odgovarjal na apostolovo vabilo, da bi bili 'vsakomur pripravljeni odgovoriti, če vas vpraša za razlog upanja, ki je v vas'". Po papeževih besedah ga je odlikovala "globoka pastoralna ljubezen", bil je pozoren do vseh, posebno do ljudi "v težavah, z ljubeznijo blizu izgubljenim, revnim in trpečim". Skrb za "revne in potrebne, iskanje poti sprave za dobro Cerkev in civilne družbe" je poudaril tudi sedanji milanski nadškof, kard. Angelo Scola. V homiliji je povedal, da je prava dediščina pokojnega kardinala njegovo življenje in nauk, iz katerega moramo še naprej črpati. "Različnosti v značaju in občutljivosti, kot tudi različne inter-

pretacije nujnih potreb časa" pričajo o bistvu občestva, ki je "raznolikost v edinosti". Upokojeni milanski nadškof, kard. Dionigi Tettamanzi, ki je nasledil Martinija v vodstvu milanske Cerkev, je o njem povedal, da ji je bil "oče, pastir, učitelj, služabnik, posrednik, pričevalec Božje resnice in človekovega dostojanstva".

Če se drevo po sadovih spozna, moramo reči, da je bil kardinal Martini velik nadškof v težkih časih terorizma in moralnega razkroja prve republike. Človek aristokratske države in prozornih, dobrih oči, je bil v prvi vrsti prodoren biblist, predvsem pa strasten ljubitelj Božje besede. Samo v tej luči lahko na pravilen način razumemo njegove besede, sad globokega osebnega izkustva: "Božja beseda razsvetljuje, usmerja in oblikuje življenje"! Bil je izkušen profesor, plodovit pisec, prefinjen mislec in teolog, po mnenju nekaterih nekonformist, progresist in celo liberalen, čeprav ga te oz-

nake morda omejujejo. Vztrajno je spodbujal medverski dialog, še zlasti pa dialog z nevernimi; sam ni rad govoril o "vernih in nevernih", pač pa o "mislečih in nemislečih". V Cerкви je znal govoriti o sodobnem svetu, v svetu pa o Cerкви. Duhovni sin sv. Ignacija, je bil človek utelešene in zavestne vere, polne upanja: srčika njegovega sporočila ni bil dvom, temveč Božja beseda v življenju človeka in Cerkev. Janez Pavel II. ga je leta 1979 postavil za milanskega nadškofa. Svojo službo je nastopil na način, ki je marsikoga presenetil: do stolne cerkve je prek mestnih ulic in - kot je sam rad

poudarjal - mimo ječe San Vittore prišel peš, človek med ljudmi. V rokah je imel samo evangelij. Njegove pridige so kmalu vzbudile veliko pozornost; skupina mladih ga je prosila, naj jim spregovori o Božji besedi. Sprejel je, si zamislil srečanja - v slogu *lectio divina* -, na katera je prihajalo celo do šest tisoč mladih! Vse svoje znanje, globoko duhovnost in ustvarjalnost je dajal na razpolago ljudem. Rad je postavjal vprašanja, tudi otrokom in mladim. Z ljudmi se je rad pogovarjal o vsakdanjih opravilih, pa tudi o skrivnosti Boga, človeka in zgodovine. V zadnjem javnem intervjuju,

ki je sprožil precej razprav, je kardinal Martini izjavil, da vidi v današnji Cerкви debelo plast pepela nad žerjavico. In se sprašuje: "Kako lahko rešimo žerjavico pepela, da bi se lahko okrepil plamen ljubezni? Najprej moramo poiskati žerjavico. Kje so osebe, polne velikodušnosti kot dobri Samaritanji? Verne kot rimski stotnik? Navdušene kot Janez Krstnik? Drzne v iskanju novega kot Pavel? Zveste kot Marija Magdalena"? Kdor gleda od zunaj, še zlasti v zadnjih letih, vidi samo in nič drugega kot pepel. Lahko je napadati, obsojati, metati blato ali pa se zapirati v trdnjave. Veliko težje je ohranjati odprtost. Le kdor gleda od znotraj, lahko vidi žerjavico, ki se tli. Tak je bil kardinal Martini. Nikdar ni zanikal pepela, ker je bil resnično ljuben in odprt, ni se bal soočanja, niti takrat, ko so bila na pladnju "nerodna" vprašanja, taka, na katera je izbral odgovoriti. In vendar je izbral ozka vrata ter vztrajno iskal žerjavico, vse življenje je hrepenel po ognju, ki se lahko razplamti iz nje.

Danijel Devetak

POGOVOR Peter Grudina o Genfestu

"Glejte navzgor, glejte daleč"!

Od 31. avgusta do 2. septembra je Budimpešto preplavilo morje mladih. Kot je naš tednik že poročal prejšnji teden, je v madžarski prestolnici, mestu znamenitih mostov na Donavi, potekal deseti Genfest, shod mladih gibanja fokolarov. Udeležencu Petru Grudini iz Gorice se zahvaljujemo za pogovor o tej enkratni izkušnji.

Od kdaj si v stiku z gibanjem ognjiščarjev?

Z njimi sem se prvič srečal, ko sem bil star štiri oz. pet let. Na to pot sem stopil, ker so tam že bili moji bratje in sestra, sploh družina. Gre za odprto gibanje, v katerem sem se zelo dobro znašel. Obstajajo starostne skupine. Srečujemo se občasno. Tam se veliko pogovarjamo, razpravljamo o aktualnih temah, prebiramo odlomke Svetega pisma ali drugih besedil, nato pa skušamo nauk prenašati v vsakdanje življenje. Kdaj pa kdaj se srečujemo in pogovarjamo s pripadniki muslimanske vere, ki živijo v naši deželi, večkrat se ukvarjamo tudi s športom, še zlasti s kanujem po morju, z nogometom in izleti v gore. Glavni cilj članov gibanja je prinašati čim več dobrega svetu, da bi se svet

zdrževal.

Tri dni si bil v Budimpešti. Tam je bilo po uradnih podatkih 12 tisoč mladih iz številnih svetovnih držav, ki so se tokrat srečali pod ges-

ca Unesca za Madžarsko, ki je govorila o vlogi in poslanstvu Unesca pri zaščiti in ohranjanju kultur in dediščin. Pomembno je, da imajo različni narodi različne lastnosti, je dejala,

nikamor. Maščevanje nima smisla. Pretresljive so bile tudi zgodbe iz Egipta, kjer je nasilje povzročilo veliko zla. Zadnji dan nas je vseh 12 tisoč šlo v sprevedu do glavnega mostu;

rilce ubili drugi kriminalci, se je v svoji notranjosti čutil praznega, doumel je, da to ne vodi

poslal tudi sveti oče Benedikt XVI., nagovorila vas je tudi predsednica fokolarov Maria Voce...

Ona nam je dejala, naj "gledamo navzgor, gledamo daleč". Ambiciozni moramo biti v uresničevanju načrta združenega sveta, saj moramo to začeti že v mladih letih. Tudi papež je podčrtal pomen takih prizadevanj za prihodnost vsega sveta. Njuna posega sta imela marsikaj skupnega.

Ognjiščarji veliko govorijo o načrtu zedinjenega sveta, o promociji bratstva v ekonomiji, politiki, komunikaciji, umetnosti itd. Kaj sploh je ta načrt?

Načrt je še v razvoju, snujejo se mednarodni načrti zlasti med mladimi, ni še pa točno določenih osnov. Gre za proces v nastajanju, konkretne sadove lahko pričakujemo v prihodnje. To je komaj začetek dobro zastavljene poti.

V Budimpešti sta bili dve tretjini udeležencev kristjanov, prisotni pa so bili tudi predstavniki drugih verstev, muslimanov, budistov itd. Kako si občutil to "pisano" družčino?

Razlike niso bile opazne, ni bilo videti, da smo med sabo različni. Med nami je bilo občutiti pravo bratstvo. Kar smo de-

lali, smo delali skupaj.

Koliko vas je bilo iz Gorice? Kar je meni znano, smo bili štiri. Slovencev je bilo približno 200, Italijanov 3.000; bile so tudi druge večje skupine. Bili so tudi Srbi, Albanci, Grki, Kanadčani, Avstralci, ljudje od vsepovsod.

Kaj pomeni ta izkušnja za tvoje življenje?

Najprej seveda pozitiven navdih. Domov se vrneš srečen, pozitivno naravnani, poln energije, da bi dobro živeli naprej. Ob ideji združenega sveta sem sam razmišljal, da bi bilo res lepo, ko bi nam uspelo biti bolj zedinjeni že tu, kjer živimo, v zamejstvu. Zamere in delitve so res nesmiselne, nikomur ne koristijo. Za dobro vseh bodimo bolj odprti! Vsaj mladi, ki smo manj obremenjeni z ranami preteklosti.

DD

www.insiemeaisacerdoti.it

INSIEME
AI SACERDOTIDUHOVNIKI POMAGAJO VSEM.
POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

DAR ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA MNOGIM KORISTI VSEM.

Darujete lahko na 4 načine:

- Z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- Z kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- Z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah.
- Neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani: www.insiemeaisacerdoti.it

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska škofovska konferenca

Kratke

Dobrodelni koncert na Sveti Gori

Franciški samostan Sveta Gora vabi na dobrodelni koncert za obnovo romarskega doma na Sveti Gori, ki bo potekal v nedeljo, 23. septembra 2012, ob 17. uri v baziliki. V programu sodeluje Komorni zbor Ipavska, zborovodja Matjaž Šček.

Razstava Roberta Kusterleta v galeriji Studiofaganel

V petek, 14. septembra, ob 19. uri, bodo v galeriji Studiofaganel na Drevoredu 24. maja 15/c odprli razstavo del Roberta Kusterleta Segni di pietra. Umetnik usmerja svojo pozornost na dialoško razmerje med človekom in naravo. Razstava bo odprta do 14. oktobra po tem urniku: torek-petek od 9.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30, ob sobotah pa od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Otroški zbor Emil Komel vabi nove pevce

Otroški in mladinski pevski zbor Emil Komel, ki ju vodi prof. Damijana Čevdek Jug, stopata v novo sezono. Člani mladinskega zbora so se ob koncu avgusta zelo lepo imeli na pevskem tednu na Brezjah, kjer so že postavili temelje novim izizvom, na katere se pridno pripravljajo. Otroški zbor pa vabi osnovnošolske otroke, ki imajo radi petje in lepo družbo, naj se včlanijo. Srečanje zanje bo v petek, 14. septembra, ob 17. uri v prostorih Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Vaje, ki bodo potekale ob petkih med 15.30 in 16.15, se bodo začele 21. septembra. Toplo vabljeni!

Slovenska skupnost o slovenski občinski konzult

Glede slovenske konzulte pri goriški občini je pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek prejšnji teden pisal županu Ettoreju Romoliju in predsedniku občinskega sveta Rinaldu Roldu. "V članku, ki ga je 5. septembra na goriški strani objavil Primorski dnevnik, je napisano, da Vas ni nihče opozoril, da je treba začeti postopek za sestavo nove občinske konzulte za slovensko narodno skupnost ter da to jemljete kot znak normalizacije". Čavdek opozarja, "da je slovenska konzulte predvidena po občinskem statutu in to določa člen 73, njeno delovanje pa ureja pravilnik, ki v 6. členu določa, da se konzulta obnavlja vsakih 5 let, skladno z zapadlostjo občinskega sveta. To pa pomeni, da je začetek postopka za imenovanje nove konzulte v pristojnosti občine oziroma predsednika občinskega sveta. V tem smislu zveni dokaj čudno izjava, da Vas o tem ni nihče obvestil". Zaradi pomena konzulte tajnik SSK poziva župana, naj čim prej sproži postopek za njeno sestavo. "Kot so pravilno podčrtali v Primorskem dnevniku, je bilo pred petimi leti izpeljano bistveno hitreje. Obenem bi Vas tudi prosil, da pravilnik objavite v dvojezični obliki tudi na občinski spletni strani, tako kot vse druge". Ob tem je Čavdek predlagal popravek v nazivu konzulte, "ki se sedaj glasi 'Konzulta za probleme etnične manjšine'. V duhu večjega medsebojnega spoštovanja bi bil primernejši naziv 'Občinska konzulta za slovensko narodno skupnost'".

Romanje v Medžugorje

Letošnje jesensko romanje bo od 5. do 8. oktobra. Odhod v petek zjutraj iz Rožne Doline, prihod na romarski kraj zvečer istega dne. Na romanju bodo vsakodnevna večerna sv. maša, vzpon na hrib Križevac, molitve na Hribu prikazovanj, obisk "Cenacolo" in Majčinega sela. Vrnitev domov bo naslednji ponedeljek v večernih urah. Za potovanje je potrebna veljavna osebna izkaznica. Romarji s Tržaškega po dogovoru vstopijo v avtobus na Kozini. Vpisovanje pri g. Darkotu v Gorici, tel. (+39) 0481 882395 ali (+39) 0481 32121; pri ge. Ani (SLO): 05-3022503; pri župniku v Zgoniku, tel. 040 229166. Pred odhodom se priporoča molitev devetdnevne.

Koča sv. Jožefa v Žabnicah

Tudi letos je mnogim podarila toplo zatočišče

Sedemindeset let je minilo od l. 1955, ko je msgr. Franc Močnik, nepozabni profesor matematike in veliko let dušni upravitelj duhovnije sv. Ivana v Gorici, vzgojitelj naše mladine, pa tudi eden izmed urednikov našega tednika, dal na lastne stroške zgraditi kočo ob potoku Kozarenca na sončnem pobočju velike Ringerjeve senožeti, ob robu smrekovega gozda, ki se razteza do Ojstrnika. Na tem kraju, ki nudi čudovit razgled na Sv. Višarje in mogočni Mangart, so 31. julija 1955 blagoslovili lično hišo, ki so jo po Močnikovi želji poimenovali koča sv. Jožefa. Ime je ohranila do današnjih dni in prijazno sprejela že veliko skupin mladih in odraslih, ki so v njenem domačem zatišju preživeli sproščujoče počitniške dni. Kot profesor na višjih srednjih šolah in dolgoletni vzgojitelj v goriškem Alojzijevešču si je msgr. Močnik že proti koncu let 40. prejšnjega stoletja želel, da bi v gorskem svetu imel hišo, kamor bi pletil vodil mladino na počitnice. L. 1955, po samih dveh mesecih dela, so tesar Jožef Kravina in sinova Jožef ter Anton zgradili kočo na imenitni legi ob izviri, ki nikoli ne presahne; takrat namreč ni bilo še vodovoda. Msgr. Močniku se je tako izpolnila velika želja in od tedaj naprej je v kočo v juljskih in avgustovskih dneh sprejemal mlade in jim celo gospodinjal. Bil je tudi odlični kuhar! Po dvajsetih letih je hišo daroval Katoliškemu tiskovnemu društvu, ki jo je oddajalo predvsem goriškim društvom. Koča v teh letih ni bila le prijeten počitniški kraj, ampak je postala pomembno središče za osvežitev duha. Slovensko katoliško akademsko društvo - SKAD je v njej prirejalo poletna predavanja, srečanja z velikimi osebnosti (v njej so bili npr. dr. Ivan Juvančič, dramatik Ivan Mrak, pisatelj Pavle Zidar, skladatelj Pavle Merku'). Koča je tako vsestransko izpolnje-

Mladi štandreski gostje koče sv. Jožefa na Sv. Višarjah (foto DP)

tudi osebnih stroškov, saj koča ni tu v Gorici za vogalom, za "božji lon in narodov blagor" izredno skrbno, vestno in natančno opravlja Čotar že sedemindeset let. Zato je že izrazil željo, da bi kak mlajši prevzel to oskrbovanje. V teh letih je ta dom sredi gorskega sveta v notranjosti in zunanosti doživel kar nekaj nujnih opravil in posodobitev. Prvič je bilo treba odstraniti črvice tramove in v prvem nadstropju zgraditi železobetonsko ploščo l. 1977, saj potres l. 1976 ni prizanesel niti koči. L. 1996, ko so na pobočju pod njo zgradili vrsto hiš, je bila koča povezana na vodovod in plinsko omrežje. L. 1998 je zaradi tega njena notranjščina postala bolj udobna. Do tedaj v njej ni bilo tekoče vode. V njej so zgradili lepo kopalnico s prho, prenovili stopnišče in postavili nove plošči-

vala vlogo, ki ji jo je namenil msgr. Močnik, da bi "ta počitniški dom postal tudi prostor za versko vzgojo in utrditev narodne zavesti pri naši mladini", kot je napisal njen oskrbnik dr. Danilo Čotar v prispevku 50 let koče sv. Jožefa v Žabnicah, ki je izšel v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe za l. 2006. Prav Danilu Čotarju je l. 1975 msgr. Močnik izročil ključke in ga poprosil, naj on upravlja kočo. To plemenito poslanstvo, ki zahteva kar precej truda, dobre volje in ne nazadnje

ce v kuhinji. Avgusta l. 1998 je bila njena slovesna blagoslovitev. Popolno prenovno zgornjih prostorov pa je koča dočkala v l. 2007, ko je, po koncu poletne sezone, g. Marijan Markežič, predsednik Fundacije Gorica, ki je od l. 2004 lastnica koče, senika in zemljišča, ki so ju dokupili l. 1980 oz. 1986 (Zadruga Ojstrnik je kupila senik in zemljišče okoli nje), in trije krepki prostovoljci v enem dnevu odstranili pločevinasto kritino, razstavili tramovje in razdrli vse stene. Oktobra so

bile že zgrajene stene in nova lesena streha. Celotno hišo je posebno podjetje obleklo v termično zaščito. Koča je dobila nova sodobna okna. V zimskih mesecih so bila opravljena še notranja dela. Za to temeljito prenovilo so finančna sredstva prispevali Dežela FJK, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, SSO in številni dobrotniki. Spomladi l. 2008 so v koči že prebivali prvi gostje, katerim so do jeseni sledili mnogi drugi. Koča sv. Jožefa se zmeraj varuje njen zavetnik in Marija, katere kip stoji pod smrekami, na prvega lastnika in velikodušnega darovalca msgr. Močnika pa spominjajo njegova slika, napis pod njo in njegove lesene smuči, pritrjene na steno zgornjega nadstropja. Tudi v letošnjem letu je bilo v koči kar nekaj gostov, kot je skrb-

no zabeležil oskrbnik Čotar v kroniki koče. Novo leto so tu dočkali nadškofovi strežniki z Elijo na čelu. Lepo so se imeli, le snega je bilo samo za vzorec. Za njimi je v koči preživela dva dni družba iz Rupe. V januarju sta bila v njej še skupina iz doberdobskega društva Hrast in dirigent Mirko Ferlan. Za Veliko noč je koča sprejela nekaj goriških družin, ki se zbirajo pri nedeljski maši v cerkvi sv. Ivana. Kljub zgodnji pomladi so peš odšli na Sv. Višarje. Maja so bili v njej gostje iz Štandreža kot tudi prve dni junija. Sredi junija so se tu prvi lušteno imele gospe, ki obiskujejo telovadni tečaj v domu F. Močnika. Za njimi je Mauro Leban pripeljal gojence Mladinskega doma; imeli so krasno vreme. Julija je kočo za tri tedne zasedla župnija sv. Andreja ap. iz Štandreža. Vrstile so se skupine različnih starosti. G. Karel Bolčina je poročal, da so se imeli prav lepo. Avgusta so bili v koči najmlajši člani društva Hrast iz Doberdoba. Te dneve v Žabnicah so poimenovali CampHrast. Na tak način upajo na podmladek v zboru in pri društvenem delu. Konec avgusta so kočo obiskale družine, ki se zbirajo pri sv. Ivanu.

Vmes se je do koče sv. Jožefa kar nekajkrat iz Gorice odpeljal Danilo Čotar, včasih z ženo Marilko, da je postal vse, kar je treba narediti, da ne naredijo cevi med zimo in da je vse zaščiten pred mrazom. Spomladi ga vselej čaka košnja in barvanje plotov, mize ..., odstranjevanje rje, manjša dela v notranjosti koče; včasih mora za gosti zapirati plin, vodo, elektriko, kar pač ne naredijo sami, ko končajo počitnikovanje, čeprav je na ključnih mestih na stenah vse natančno zapisano, kako je treba ravnavati z grelcem, s plinom ... V teh stvareh je Čotar res izredno pikolovski. Težko bo najti tako skrbnega, za našo skupno lastnino tako zavzetega človeka. Njemu in vsem tistim, ki so v teh letih opravili ničkoliko prostovoljnega dela, naj gre vsa naša hvaležnost.

Koča s svojo domačnostjo čaka na goste vse leto. Kot včasih imajo tudi sedaj prednost društva, če pa teh ni, se lahko v njej odpočije od vsakdanjih skrbi kaka druga skupina Slovencev, družina ali posamezniki.

Iva Koršič

SD Sončnica in Slovensko pastoralno središče v Gorici (2. del)

Nadvse uspelo potovanje na Poljsko

Povzpeli smo se tudi na mogočen zvonik, v katerem ogromen zvon bi je samo ob redkih priložnostih, premakne pa ga lahko 17 moških rok. Tu se nam je pridružila slovenska zamejska redovnica Suzi Ferfolja, pripadnica krakowske skupnosti Loyola, ki v tem mestu poučuje glasbo in orgle že sedemnajst let. Spremljala nas je v bistvu do konca potovanja in nam marsikaj razkrila o Poljski, Krakovu, o življenju in religiji na Poljskem, pa tudi o zgodovini poljske Cerkve. Po kosilu, pri katerem si je večina privoščila tradicionalno poljsko jed "pierogi", smo obiskali Collegium Maius, lično ohranjeni del stare univerze, kjer nam je nekoliko preveč samozavestni poljski vodič v lomljeni italijanščini, pri kateri so bili še najbolj zabavni njegovi napačni akcenti, malo za šalo in malo zares predstavil večstoletno delovanje krakowske univerze s Kopernikom na čelu. Med drugim je povedal, da je Kopernik dolgo živel, ker je šele na koncu življenja odkril svoje nauke,

medtem ko je npr. Galileo imel težave prav zaradi svojih teorij, ki jih je javnosti razkril prezgodaj. Do večerje smo bili nato prosti za dodatne ogledne mesta, nakupe in pisanje razglednic. Večerjali smo v tipični krakowski restavraciji in jedli izključno okusne poljske specialitete. Četrty dan je bil namenjen ogledu predela Nova Huta, ki smo ga na željo večine udeležencev zamenjali z obiskom judovske četrti in sinagoge. Sledil je nadvse spektakularen obisk rudnika soli Wieliczka, ki je od leta 1978 del Unescovega seznama svetovne kulturne dediščine. V rudniku smo se spustili po številnih lesenih stopnicah do globine 350 m. Posamezne značilnosti rudnika nam je obrazložila poljska vodička, ki odlično obvlada italijanščino, in nas vodila v rudniku skoraj tri ure. Globoko v rudniku je nešteto manjših in večjih dvoran, skulptur in kipov iz kamene soli pomembnih poljskih osebnosti. Tu so še slana jezerca, nešteti rovi, v katerih se lahko mimogrede zgubiš. Nekatere dvorane so spremenili

ali priredili v koncertne dvorane ali celo cerkve, kjer pogosto prirejajo obrede ali imajo celo poroke. V največji dvorani, ki je spremenjena v pravcato notranjost cerkve,

Na glavnem trgu Rynek v Krakovu

je med številnimi kipi tudi kip Janeza Pavla II., ki pa se med svojim obiskom na Poljskem ni

spustil v rudnik zaradi zdravstvenih težav, torej "se ni videl", nove priložnosti pa ni imel, ker ga je prej doletela smrt. Sicer pa je, sodeč po pripovedovanju vodičke, zrak v rudniku izjemno zdrav, aseptičen, v rudniku se občasno zdravijo pljučni bolniki, menda naj bi se celo konji, ki so jih uporabljali pri izkopa-

smo se željni svetlobe povzpeli z nekakšnim rudimentarnim dvigalom spakirani kot sardele v konzervni škatlici. Ko smo zagledali luč svobode in z njo vred občutili dobrih trideset stopinj nad ničlo, smo kaj hitro objokovali tistih 16 stopinj v rudniku. Po improviziranem kosilu smo se odpravili k bližnjemu svetišču Lagiewniki, kjer je nazadnje živela sv. Faustina Kowalska v redovni skupnosti sester Božje Matere usmiljenja. Zraven je zraslo Svetišče božjega usmiljenja, ki ga je posvetil papež Janez Pavel II. avgusta 2002. Gre za orjaški gradbeni kompleks, pri katerem očitno niso štedili s sredstvi: naj navedem samo dejstvo, da na vratolomni zvonik, ki stoji poleg gigantne cerkve, peljeta dve dvigali. V eni izmed številnih kapel v spodnjih prostorih cerkve smo sodelovali tudi pri maši, ki jo je samo za nas daroval poljski duhovnik. Pri maši so sodelovali s petjem naši mladi "romarji" ob spremljavi kitare. Po večerji v tipični krakowski

restavraciji je bilo nato še dovolj časa za zadnje nakupe, vožnjo s kočijo in večerne sprehode po mestu. Povedati je treba, da je Krakow izjemno živahno mesto, z dušo, v njem življenje poteka dinamično, hitro, pestro. Nedvomno so mestu dale velik zagon prav pestra turistična ponudba, lepota in nadvse razgibana preteklost. Naslednjega dne nas je čakala samo še dolga vožnja proti domu. Vendar tudi ta ni minila dolgočasno, ravno nasprotno: skoraj tisoč kilometrov dolgo pot smo popestrili s petjem, kvartanjem, igranjem šaha in drugih iger, s postanki, z zabavo. Potovanje je odlično uspelo, ne nazadnje tudi zaradi stabilnega (vročega) vremena, predvsem pa po zaslugi odlične organizacije. Ani Saksida in Katerina Ferletič sta potovanje organizirali res v najmanjših detajlih, tako da ni bilo nič prepuščeno improvizaciji. Za tehnično plat, ki je vse prej kot zanemarljiva (menjava valute, vstopnice, birokratske zadeve itd.), je poskrbel Andrej Vogrič, za vse ostalo pa vsi ostali udeleženci (posebna pohvala za lepo obnašanje gre tudi najmlajšim), med katerimi ni bilo enega, ki bi bil kislega obraza...

Adrijan Pahor

Od 27. do 30. septembra v goriškem mestnem središču

Mrzlične priprave na rekordne Okuse ob meji

Po vegetarijanskem festivalu, ki je prve dni septembra privabil v mestno središče kar nekaj ljudi, se Gorica že pripravila na največjo letno enogastronomsko prireditev, Okuse ob meji, ki bo potekala od 27. do 30. septembra. O pripravah nanjo in pričakovanih so spregovorili na tiskovni konferenci 7. septembra v t. i. beli dvorani goriške občinske palače.

V prisotnosti podžupana Roberta Sartorija, ki je prinesel pozdrav župana Ettoreja Romolija, je odbornik za kulturo Rodolfo Ziberna z navdušenjem povedal, da tako zasnovana pobuda združuje promocijo mesta in širše okolice s trgovino, proizvodnimi dejavnostmi in samo kulturo. Okusi ob meji, ki vsako leto privabljajo več kot sto tisoč obiskovalcev, namreč iz leta v leto rastejo in se lepo razvijajo, letos naj bi potolkla vse dosedanje rekorde. Lani je bilo prisotnih 200 razstavljalcev, letos imajo 350 prošenj, sprejeti pa jih nameravajo največ 250. Tudi tokrat pričakujejo velike množice, ki lahko v nekaj minutah preidejo od francoske kuhinje do albanske, grške, slovenske ali italijanske iz različnih - skoraj vseh - dežel. "Gre za pravi enogastronomski minimundus", je dejal Ziberna, saj bo z lastnimi kulinaričnimi dobrotami na dveh kvadratnih kilometrih površin predstavljenih 10% svetovnih narodov, in sicer: Italija, Slovenija, Avstrija, Francija, Nemčija, Hrvaška, Srbija, Bosna, Črna gora, Albanija,

Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska, Nizozemska, Belgija, Grčija, Španija, Argentina in Kuba. Pripravljali odbor je

Odbornika Arianna Bellan in Rodolfo Ziberna ter podžupan Roberto Sartori

na delu, da bi vse steklo kot polju; veliko parkirišče bo na razpolago na trgu pri Rdeči Hiši, od koder bodo avtobusi vsakih 4-5 minut vozili v mestno središče. Prisotni bodo tradicionalni boljši trgi, folklorne predstave, koncerti (na trgu prostovoljnih krvodajalcev, ob pokriti tržnici, bo nastopilo okrog 20 ansamblov!), posebno bogata bo ponudba za otroke in družine. Na Travniku, "institucionalnem srcu manifestacije", bo t. i. vas prijateljstva, tam se bodo predstavile občine nekdanje goriške grofije. V ul. Arcivescovado bodo imeli levji delež okusi iz gorskih predelov (Dolomiti, Alpe, Karnija), v ljudskem vrstu Francija, na trgu Battisti Avstrija, na ul. Roma balkanske države, Nemčija in druge srednjeevropske države. Četrtni Furlanije Ju-

lijske krajine s svojimi različnimi tradicijami bo prisotna v ulicah Oberdan, Crispi in De Gasperi. Na trgu pred občino

čokolade in palačinke v najrazličnejših verzijah in okusih. Ob robu ljudskega vrta in deloma na ul. Cadorna bo ena izmed letošnjih novosti: otok za otroke. V načrtu so uporaba različnih igral, pa tudi delavnice in druge dejavnosti, ki jih bodo vodili usposobljeni animatorji. Posebno sodelovanje je steklo s Kinemaxom na Travniku, kjer bodo na sporedu posebne projekcije - posvečene tudi otrokom -, ki govorijo izrecno o okusih in o meji. V knjigarni LEG bodo na ogled knjige, ki govorijo o hrani, itd. Na Travniku bo tudi oder, na katerem bodo nastopila nekatera goriška kulturna združenja. Torej "v znamenju kontaminacije med kulturo in enogastronomijo", je povzel odbornik Ziberna.

Kot že lani, bo nekaj stojnic tudi v Novi Gorici, obmejnih mestih bo povezoval avtobus, marsikaj se bo dogajalo tudi na slovenski strani, "saj so odnosi sodelovanja z Novo Gorico odlični in organski, Arčon je krasen župan. Interes vseh je, da se to dogaja na obeh straneh. Sploh iščemo še druge oblike soorganizacije, kajti spodbujati moramo širše gledano goriški turizem od Kobarida pa vse do Ogleja", je zatrdil Ziberna.

DD

Sveta Gora / Molitveni dan za duhovne poklice

Diplome je prejelo petnajst katehistov

Skupina katehistov z diplomami

Praznik rojstva Device Marije, 8. september 2012, je ob škofijskem molitvenem dnevu za duhovne poklice privabil na Sveto Goro pri Gorici nešteto ljudi iz vse Primorske. Molitve, zahvale Bogu in Svetogorski Kraljici ter občuteno petje predvsem pod geslom *Sveta vera bodi nam luč* so si dolgo sledili že pred sveto mašo, ki se je začela ob 10.30. Mašo je vodil škof Jurij Bizjak, prvič v tej vlogi na Sveti Gori, ob somaševanju upokojenega škofa Metoda Pirihja in zelo številnih duhovnikov. Med mašo je v do zadnjega kotička natrpani baziliki bogoslovec izrekel redovniško zaobljubo. Mašni obred je slovesno potekal vedno ob mogočnem in čudovitem petju Mariji v čast, katero so tudi prosili blagoslova. Po obredu je bila pode-

litev diplom petnajstim katehistom in katehistinjam, slušateljcem biblične in katehetske smeri KPŠ škofije Koper. Med temi sta bili tudi Goričanki ga. Magdalena Mačus Princ in ga. Ana Turus Fajt. Prejemniki diplom so več let sledili predavanjem, namenjenim poglobljanju Svetega pisma, kar so z velikim navdušenjem in zavzetostjo opravljali. Po podelitvi diplom so se mnogi srečali v prostorih frančiškanskega samostana in se pogovarjali o svojem delu s škofom Bizjakom in duhovniki ter z drugimi prisotnimi. Po koncertu ob 13. uri so se nadaljevali molitveni obredi. Molitveni dan bo potekal tudi v drugih romarskih krajih Slovenije, na Brezjah, v Petrovčah, na Ptujski Gori, v Turnišču in Zaplazu. / (de)

SSO vzpodbuja mlade znanstvenike

V načrtu je izdelava robota

V naših zamejskih organizacijah se veliko mladih udeležuje na različnih kulturnih področjih. Do sedaj pa je ostal popolnoma odkrit segment "tehnologija", čeprav mnogi dijaki, ko se vpišejo na

višjo šolo oziroma univerzo, izberejo to smer študija. Prav zato so se pri SSO-ju odločili, da bodo primerno poskrbeli, da se lahko naši mladi izkažejo tudi na tem izredno perspektivnem področju. SSO bo nudil prostore, instrumentacijo in vso ostalo potrebno logistiko, mladi pa ideje in ves trud, ki je potreben, da jih udejanjijo. Tako se je prav ob koncu šolskih počitnic že zbrala skupina mladih in začela postopno izvajanje projekta, ki predvideva načrtovanje in izdelavo robota; ta bo sposoben nuditi določene storitve tistim ljudem, ki imajo težave s premikanjem. Načrt je izredno ambiciozen in predvi-

deva reševanje problemov mehanike, optike, elektronike, informatike, inženiringa, designa itd. S svojim znanjem bodo na račun prišli prav vsi člani skupine, ki jo za sedaj sestavljajo višješolci in univerzitetni študentje fizike, informatike, elektronskega inženirstva in mehanike. Zelo razveseljivo je dejstvo, da so že pristopile tudi pripadnice nežnega spola. V skupino so vabljeni še drugi dijaki naših višjih srednjih šol in univerzitetni študentje, ki jih zanima področje tehnologije. Kdor želi pristopiti, lahko piše na inovacije@ssorg.eu. Z veseljem bomo vključili v skupino še druge naše mlade iz Goriške, Tržaške in Benečije. Začelo se je zanimivo in zahtevno delo in v naslednjih tednih in mesecih bomo obveščali javnost o tem, kako projekt napreduje in kaj vse je našim mladim navdušenjem že uspelo izdelati.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Mladinski dom - Gorica obvešča, da se bo pošolski pouk za učence osnovne in srednje šole letos začel v ponedeljek, 17. septembra. Informacije in vpis: 0481-546549, 0481-536455 ali 328-3155040.

SCGV Emil Komel sprejema vpise za šolsko leto 2012/13. Informacije na tajništvo v Gorici od ponedeljka do petka od 8. do 13. in od 15. do 18. (Tel. 0481/532163 email. info@emilkomel.eu) V mesecu septembru nudi šola tudi brezplačne poskusne lekcije instrumentov.

Prodajamo vino iz Goriške rdeče sorte - merlot, barbera, cabernet - v rinfuzi, količina 10 tisoč litrov, cena od 0,80 evra do 1,20 evra za liter. Tel. št. 00386 41 625393.

Nudim likanje in čiščenje. Tel. št. 00386 41885539.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalni sobi, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko (+39) 335 6525946.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih. Kličite na tel. 0038640153213.

Zahvala

Ob izgubi moža in očeta Silvana Radinca se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremlili na njegovi zadnji poti in nam kakorkoli pomagali, predvsem Štmavrcem, pevcem in članom društva Sabotin ter župniku Marijanu Markežiču. Vsi njegovi

Sožalje

Ob izgubi drage Mimi izrekamo Jasmin in vsem njenim domačim iz družin Znidarčič, Kovic in Boškin iskrene sožalje člani in prijatelji društva Sedej iz Števerjana.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 14.9.2012 do 20.9.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 14. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 16. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 17. septembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti doma - Humor.

Torek, 18. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Ptice selivke. - Izbor melodij.

Cetrtak, 20. septembra (v studiu Andrej Baucon): Poletna glasba - Zanimivosti po svetu - Humor.

Priznanja tudi za naše zaslužne

Ob letošnjem občinskem prazniku Mestne občine Nova Gorica so po slavnostni seji mestnega sveta na odru gledališča podelili tudi občinske nagrade. Prvi mož Nove Gorice, župan Matej Arčon, je v svojem govoru poudaril predvsem obmejno lego mesta in dejstvo, da je meja danes vedno bolj zabrisana. Navedel je primer nedavnega kajakaškega in kanuističnega tekočanja v Solkanu in Gorici, ko je prišlo najbolj do izraza dejstvo, da državna meja nikogar ni motila. Matej Arčon je nagrado Mestne občine izročil tudi gospodarstveniku, politiku in kulturniku iz Števerjana, Marjanu Terpinu, "za dolgoletno delovanje v slovenskih prosvetnih in političnih organizacijah v Italiji ter nenehno skrb za uveljavljanje slovenske besede in pravic Slovencev izven matične domovine". Enako nagrado je prejel nekdanji novogoriški župan in generalni konzul RS v Trstu Jože Sušmelj. Za dokumentarne filme in preseganje meja sta prejeli nagrado tudi Nadja Velušček in Anja Medved iz goriškega Kinoateljaja. Nagrajencem iskreno čestitamo!

Marjan Terpin (foto DPD)

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2012-2013

IVAN SKRT, Klavirski recital

Koncert je v sklopu mednarodnega festivala
Kogojevi dnevi 2012

Na sporedu: M. Kogoj, A. Ginastra, A. Skrjabin,
M. Ravel, R. Šchedrin

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 14. septembra 2012, ob 20.30

Predsednik Türk je z redom za zasluge odlikoval Berta Pribca

Mož razmišljujočega duha, globoko predan slovenstvu

Predsednik republike Danilo Türk je z redom za zasluge v ponedeljek, 10. septembra, odlikoval Berta Pribca za prizadevno uveljavljanje slovenske istrske kulture in prispevek k premoščanju slovenske politične razdvojenosti. Predsednik je odlikovanje dobitniku izročil v veliki kristalni dvorani predsedniške palače. Kot piše v utemeljitvi, je Bert Pribac staroselski Istran, Šavrin. Ko se je zaradi pritiskov takratne službe državne varnosti, naj postane njen sodelavec, leta 1959 izselil iz Slovenije, se je za štiri desetletja povezal s slovensko diasporo. V Avstraliji se je ponovno vpisal na fakulteto, diplomiral iz bibliotekarstva in na poklicni poti dosegel velik uspeh. Med drugim je bil vodja oddelka za medicinsko bibliografijo v narodni knjižnici v Canberri in urednik več tisoč strani obsegajoče bibliografije avstralske medicine in zdravstvenih služb. Postal je aktiven član slovenske združenosti v Avstraliji. Deloval je v društvih, 15 let je vo-

dil slovenski radijski program v Canberri, pisal je za emigrantske časnike in literarne revije ter druge publikacije. Uveljavil se je tudi kot pesnik. Literarna kritika ga je uvrstila med najvidnejše

stal pomemben posrednik med avstralsko in slovensko kulturo. Izdal je tudi več esejev in razprav o združenosti življenju in položaju naše avstralske diaspore. Kot prisilni emigrant, potomec

iskanju poti do nacionalne sprave, do sprave s preteklostjo, ki bi Slovincem bolj na široko odprla vrata v ustvarjalno prihodnost. Svoja spoznanja je strnil v razpravah in knjigi ter jih ponudil v premislek vsem Slovincem. Pogoji za spravo so, kot pravi Pribac, poznavanje in priznavanje objektivnih zgodovinskih dejstev v njihovi celoti ter obziranje grehov na obeh straneh.

Tudi v času osamosvajanja se je Bert Pribac izkazal kot zaveden Slovenec. Pri avstralskih oblasteh si je močno prizadeval za priznanje Slovenije. Po vrnitvi v rodno Istro je ostal aktiven v kulturnem in družbenem življenju Slovenije. Dejavni je tudi kot slovenski Istran in zvest zagovornik istrske kulturne avtohtonosti in veljave. Angažiral se je tudi ob vprašanju razmejitev Piranskega zaliva, ko je objavil razpravo o etničnih značilnostih istrskega prostora in njegove zgodovine, ki jo je obogatil s številnimi pričevanji, še piše v utemeljitvi.

književne ustvarjalce slovenskega izseljenstva. Po vrnitvi v domovino leta 2000 je s prevodi literarnih del v slovensčino in angleščino ter z v avstralskem tisku objavljenimi razpravami o slovenski kulturi in zgodovini po-

narodnozavedne primorske družine, iskren kristjan, mož razmišljujočega duha in globoke predanosti slovenstvu, je Bert Pribac v Avstraliji opazoval slovensko politično razklanost in njene posledice. To ga je vodilo k

Prevajalske zagonetke

Fabrobikoborska afera

Ko sem pred dvema letoma hlastno segel po knjigi, ki je že s svojim podnaslovom (Srečko Kosovel: *Iz zapuščine / Pesmi, neobjavljene v Zbranih delih*, Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 2010) obetala novo poglavje v neizčrpnih nadaljevanjih slovenske avtocenzure, sem na strani 146 zastrigel z ušesi ob pesmi z nekam zagonetnim naslovom: "Govor poslanika Willjema v Ženevi".

Poslanik Willjem? V Ženevi? Preletel sem pesem: Srečkova strupeno sarkastična protinacionalna parodija (več o tem glej v moji razpravi "Listkarstvo in politična invektivna med pobudniki Kosovelevega duhovnega in pesniškega zorenja", *Primerjalna književnost*, 34. 1. 2011) me je pri pričih napeljala k domnevi, da gre pravzaprav za Josipa Wilfana, tedanjega tržaškega voditelja slovenskih liberalnih narodnjakov na Primorskem in poslanca (ne "poslanika") v rimskem parlamentu. Svoj dvom sem brž obzirno ponudil spletnemu diskusijskemu forumu SlovLit, saj mu redno sledim, odkar me je prijatelj Miran Hladnik prijazno vanj vključil. Hvaležen sem mu tudi, da ga je posredoval pravemu naslovniku, zaslužnemu uredniku omenjene zbirke Marjanu Dolganu. Na moje nemajhno presenečenje sem bil deležen takojšnjega, odkritega in priznavalnega odziva. Še več: gospod Dolgan je napovedal, da bo ob skorajšnjem ponatisu knjige svoje prenenjeno razvolavljanje okrajšave "posl" in tvegano branje poslančevega imena v Kosovelovem rokopisu popravil in v opombi navedel vir opozorila. Skratka: držal je besedo. Ker tako gosposkega prezira samoljubja in ljubosumnja med Slovenci ni najti za vsakim vogalom, naj vpriči njega še enkrat

občudujoče vzkliknem: "Kapo dol"! Pravilno branje Kosovelove rokopisne zapuščine pa nam v tem primeru omogoča tudi ustrezno datacijo nastanka pesmi, ali vsaj njen *terminus post quem*, ali z drugo besedo časovni prag, pred

katerim pesem ni mogla nastati: Wilfanov nastopni in sklepni govor na ustanovnem zborovanju Kongresa narodnih manjšin Evrope konec oktobra 1925 v Ženevi je namreč lahko Srečko prebral v tržaški *Edinosti*, ker ju je ažurno priobčila 25. oz. 27. oktobra. Primer uvodoma navajam, ker se nam bo vse dotlej, dokler ne bomo preogli popolne knjižne ali spletne faksimilirane izdaje Kosovelove rokopisne zapuščine, venomer in včasih prav hudomušno maščevalo njeno prenačeno, da ne rečem kar "ustvarjalno" branje, ki mu je usojeno še pestrejšje in zabavnejše razraščanje v prevodnih različicah Srečkovega opusa. Če pomislimo, da sta se ob te zagate spotikala že Srečkova prija-

telja in sodelavca Alfonz Gspan in Anton Ocvirk (spomnimo se le sprva spregledanega sklepnega oslovskega riganja "I, A" v "Kons. 5"), kaj bi se ne ni reveži, ko pa nas čas tako neumiljeno odmika od tiste dobe in nas je pravzaprav že prekucnil krepko čez rob stoletja, ki je mladega pesnika tako zaznamovalo s svojo krvavo zarjo...

Zato zaupam, da mi prijateljica Jolka Milič ne bo zamerila, če si bom za priložnostni povod dodatne ponazoritve tovrstne "protestantske" potrebe po širši, neposredni dostopnosti slovenskemu bralcu tega kraškega in laiškega "svetega pisma" izposodil izid njenega zadnjega, kot že neštokrat italijanskemu bralcu namenjenega prevodnega napora: *ostri ritmi / aspri ritmi* (ZIT-EST Editoriale Stampa Triestina, Trieste, settembre 2011).

Naj takoj povem, da sem ga prav vesel, čeprav si upam pripomniti, da bi mu bila založba lahko zagotovila skrbnejše lektorstvo (glej na pr.: *Repubblica slovena* namesto pravilnega *Repubblica di Slovenia* v kolofonu; *Bibliografia essenziale* namesto *essenziale* na začetku istoimenskega razdelka in v kazalu, *bosniaco* namesto *bosgnacco* za bosanščino v zavihku, razkorak med prevodno različico avtorskega prevoda (str. 183) in navedkom v predgovoru prof. Mirana Košute (str. 46) pri "Kons-u Tiger", itd.). A o tem morda - ne nujno in ne po moji volji - kdaj drugič.

Sicer pa - bodi mimogrede, a upam nepreslišano rečeno - obhajamo letos 40. obletnico prvega, tudi oblikovno razkošnega prevodnega in založniškega podviga pri posredovanju Kosovelove poezije italijanskemu bralcu: *Poesie e Integrali* pri tržaški založbi L'asterisco. Pri njem je ravno Jolka Milič imela levji delež. Knjiga je danes na bibliofilskem trgu dragocena redkost. Nemara bi kazalo še živče pobudnike in

junake tiste neponovljive zgodbe - poleg naše Jolke še vsaj Pavleta Merkuja in Elvija Guagninija - temeljito izprašati in iz njihovih pričevanj sestaviti kar se da celovito podobo povoda, ozadja in okoliščin tedanjega žlahtnega književnega preboja v italijansko kulturno sfero. Mogoče tudi kot napotek za današnje dni. A tokrat se želim osredotočiti na že omenjeni izziv: na kar se da zvesto branje Kosovelovega rokopisa. Pa še pri tem se mislim omejiti na eno samo pesem: "Krvaveči vrec" (str. 184). Pravzaprav na njeno prvo kitico:

Anton Ocvirk jo je v Zbranem delu (II, str. 44) transkribiral takole: **Krvaveči vrec**
Velik pustni korzo
v orientalski noči.
Mikroorganizmi.
Fabrobikoborska afera.
Čar mnogoženstva.
Zopet nov plesni rekord?

Prevod Jolke Milič v pesniški zbirki *ostri ritmi / aspri ritmi* pa se glasi:

Fonte sanguinante
Un grande squallido corso
in una notte orientale.
Microorganismi.
Scandalo di fabbrotauromachia.
Fascino della poligamia.
Di nuovo un altro record di danza?

Že pri naslovu velja pripomniti, da bi avtorjeva določna oblika pridevnika "Krvaveči" terjala v italijanščini uporabo določnega člena "la": "La fonte sanguinante". Poleg tega nas tretja kitica pouči, da "krvaveči vrec" blesti kakor rdeči obelisk iz rubina. Tak vrec pa že bolj spominja na brizg (Ocvirk upravičeno opominja: "krvavi brizgi iz srca spotoma okamenevajo"), ki ga poganja (srčni) utrip, kot pa na naravnih prelivnih izviri (it. *la fonte*). Zato bi se osebno bolj ogrel za italijanski "*lo zampillo*" (brizg) ali vsaj "*la polla*" sanguinante.

/ dalje
Ravel Kodrič

Kratke

Roman poljskega pisatelja o političnih spletkah na Poljskem in drugod

Predsednikova žena ponuja zgodbo Krystyne, žene poljskega predsednika, ki po ugotovitvi, da jo mož vara, pobegne iz predsedniške palače. Med begom se skriva pri sumljivi verski sekci in se zaljubi v njenega voditelja. Ko skrivnostnega guruja aretirajo, ga poskuša za vsako ceno rešiti. Pri tem se zaplete v vrtince svetovne politike. Protagonistkino zgodbo pripoveduje Nick Karpinsky, pacient bolnišnice za duševno bolne na Floridi, ki je edini pričevalec o Krystyninem življenju. Knjiga, ki je bila na Poljskem objavljena leta 2005, svojo zgodbo političnega trilerja navezuje na številne škandale tako sodobne poljske kot tudi ameriške in svetovne politike. Kljub temu zunanje dogajanje v njej preglasita premislek o etičnih razsežnostih modernega življenja in prikaz človekove nebogljenosti v kleščah lokalnih in globalnih interesov. Stefan Chwin (1949) je pisatelj, esejist, literarni zgodovinar in profesor literature na Gdanskim univerzi. Napisal je več romanov. Pričujoči je avtorjeva prva v slovensčino prevedena knjiga. Za prevod je poskrbela Jana Unuk.

V 80 dneh okoli sveta - Potovanje Palina - kot so to počeli pred več kot stoletjem

Palin obnavlja znamenito potovanje, ki ga je v istoimenski knjigi leta 1873 opisal Jules Verne. Vendar je potovanje okoli sveta 100 let kasneje bolj zapleteno, če tako kot Vernov junak Phileas Fogg popotnik ne uporablja letal. Težko je namreč najti ladje, ki bi prevažale potnike, zato se Palin in njegovi spremljevalci velikokrat zatečejo na ladje, ki gostom niso prilagojene. Palin je zaslovel kot član skupine britanskih komikov Monty Python, objavil - in v sodelovanju z BBC tudi posnel - je številne humorne potopise. V slovensčino je poleg pričujoče knjige, ki jo je poslovenil Samo Kušče, preveden le njegov potopis po Novi Evropi.

Motorno kolo, parkirano pod zvezdami / Izbrane pesmi Mircea Cartarescuja

Mircea Cartarescu je že v 80. letih, ko se je romunska književnost dušila pod zadnjimi pritiski cenzure, radikaliziral romunsko poezijo. Ustvaril je izviren, unikaten in neponovljiv pesniški svet. Njegova poezija je polna življenja, vsakdana, znanega in pozabljenega. Cartarescu sam poudarja, da se je boril za "preklop na resničnost" v romunski poeziji. Pesnik se ne boji čustvenosti, jeze, frustracij, veselja, razgalja dušo, telo in um do skrajne meje doživljanja jaza tu in zdaj. Ta antologija je prerez celotnega pesniškega ustvarjanja Cartarescuja, lanskoletnega prejemnika mednarodne literarne nagrade vilenica. Pesmi je prevedel Aleš Mustar.

Poslušajmo ... z branjem

Keith Jarrett - The Köln concert (ECM, 1975)

No, pa gremo spet na tuje v našem tedenskem popotovanju med "balvani" glasbene ustvarjalnosti. Kako težko je pisati o glasbi, a je to sploh mogoče, potrebno, upravičeno? A je ubeseditev glasbenega toka le prazna "demagogija"? Na, poslušaj in boš našel vse potrebno, nobenega drugega ključa ni, pusti besede ob strani. Delček resnice je v tem: premalo poslušamo z "odprtimi" ušesi. Glasba kot senca stopa na bled tepih vsakdana: povsod je in hkrati zares nikjer. Mislim pa, da so o glasbi vedno govorili. Zvok kot arhetip življenjske sile spremlja svet od njegovega nastanka, ko je na Zemljo stopil človek, pa je slišal, posnemal, ustvaril in se ob tem čudil. Komentiral pač, tudi z besedami. Poslušalnica Novega glasa nima visokoletečih ciljev: samo tedenski nasvet, v pokušnjo in razmislek.

Da je blues glasba duše, spontanosti in navdiha, se strinjamo vsi. Da pa je jazz izključno domena racionalnega, izmerljivega, predvidljivega - to pa ne. Tudi tale plošča, po besedah strokovnjakov najboljši solistični klavirski koncert v zgodovini jazz, je na neki način "blueserska". V konstelaciji jazz in klasične glasbe je leta 1975 dokončno ustoličila improvizacija. Svoboda umetniškega izražanja je neločljivo in stoletno prisotna v zgodovini (klasične) glasbe, Keith Jarrett pa je improvizacijo vstavil v gradbeno strukturo zvočnega sveta.

Mojstrovina v štirih delih (part I, part IIa, part IIb, part IIc) je nastala po čarobnem spletu (nesrečnih) okoliščin, zato jo odeva avreola mita. 24. januarja 1975 se je v kölnski operni hiši skorajda zalomilo z orodjem: naročenega Steinwayja ni bilo, na oder so postavili najslabšega Bösendorferja v hiši. Keith Jarrett, ki je takrat imel v žepu že Blakeyjeve Jazz Messengers, Charlesa Lloyda in Milesa Davisa, je za producenta in ustanovitelja legendarne založbe ECM Manfreda Eicherja zasnoval vrsto "slepih" koncertov, brez notnih zapisov. On, klavir in njegove misli.

The Köln concert je posnetek dialoga med človekom in zvočno dediščino, ki jo hranijo črno-bele tipke. Pogovarja se z velikani glasbe (klasična, jazz, gospel, ragtime) o intimnosti glasbene izkušnje, tipa in spoznava orodje v svojih rokah, približuje se mu spoštljivo, spoznava šibke točke in s pestjo udari, ko je potrebno. Jarrett je koherentno enourno enoto "izgovoril" z "evropskim" jezikom, ki daje prednost harmonsko-melodičnemu ogrodju. Z njim vsaka nota, vsak ton zavzema v celotnem mavričnem spektru. Pianist iz Pennsilvanije pusti glasbi, da "zadiha" s pljuči, polnimi zgodovinskega znanja in inovativne vizije. Zadihajte z njo tudi vi.

Jernej Šček

Kobarid / Svečanost v spomin na Andreja Slavka Uršiča

Svetel lik žrtve ideološkega sovraštva

Minulo soboto, 8. septembra, smo se ob 16. uri na osrednjem trgu v Kobaridu zbrali maloštevilni, največ nas je prišlo iz zamejstva, da bi se spomnili svetlega lika časnika Andreja Slavka Uršiča, ki je bil pred 65 leti nasilno ugrabljen od poveljnih jugoslovanske tajne policije, zaprt neznanu kje in tudi usmrčen, še danes nihče ne ve, kje je pokopan.

Kobariška županja Darja Hauptman, krajevni Oktet Simon Gregorčič, predstavniki veteranov slovenske vojske so združeno z Marjanom Terpinom za krožek Anton Gregorčič, predsednikom Sveta slovenskih organizacij Dragom Štoko, deželnim tajnikom stranke Slovenska skupnost ter raziskovalcem in našim kolegom Ivom Jevnikarjem sooblikovali več kot dostojen poklon žrtvi komunističnega brezumnega nasilja, na katerega je spomnil prav dr. Štoko, ki je v svojem kratkem nagovoru predvsem podčrtal dejstvo, da je grozljivo, kako se korenine tega totalitarne režima še danes živo zajedajo v našo družbo, medtem ko bi morali biti ljudje, kakršen je bil Andrej Slavko Uršič, ideal zavzemanja za demokratične, svobodoljubne, narodne vrednote tudi v današnjem času.

Pristna slovesnost, smo zapisali, a ne moremo mimo žalostne ugotovitve, da je pred spominsko tablo v Kobaridu manjkalo prav tisti del slovenskega prebivalstva, ki bi moral biti najbolj ponosen na svojega sina, današnji Kobarid namreč, pa naj gre za župljane, neverne, preproste ljudi ali kulturnike, mlade ali stare, kar vse kaže, kako res je, da je šestdesletna prevlada komunistične partije naredila tudi na področju zgodovine in zavedanja lastnih korenin ogromno škodo, saj je ljudi dobesedno oropala lastne zgodovine.

Nema prisotnost brata Andreja Slavka Uršiča je govorila sama zase, mi pa objavljamo v celoti posega Iva Jevnikarja in Damijana Terpina, ker ju sicer nihče ne bo

prebral nikjer v nobenem drugem mediju, ne pri nas in ne v Sloveniji, predvsem pa zato, da se posredno tudi sami oddolžimo našemu predniku, saj je bil častnik Demokracija, ki ga je ubiti Uršič urejeval, tudi naš prednik.

JUP

Govor Iva Jevnikarja:

"Spoštovani gospod Tonči Uršič in ostali svojci Andreja - Slavka Uršiča, spoštovana gospa županja, spoštovani vsi vi, ki želite danes počastiti spomin na častnika in politika, ki je postal žrtev ideološkega sovraštva in političnega nasilja.

Odlomki iz "Misli o demokraciji"

Zaradi teh in podobnih misli, ki jih je pisal v tednik Demokracija, ki ga je Slovenska demokratska zveza tiskala v Gorici, zaradi političnega organiziranja tistih Slovencev, ki so bili spet obsojeni, da ostanejo kot manjšina pod Italijo, na samostojni osnovi, ne pod klobukom komunistične partije, je moral umreti Andrej, za domače Slavko Uršič, ki se je rodil v tej hiši 17. oktobra 1908 in je v njej živel tudi zadnje čase pred političnim zločinom, ki ga je doletel 31. avgusta 1947 zvečer

cesto, da je padel, planili so nanj in ga prek gozdov in hribov gnali iz takratne Cone A Julijske krajine v Jugoslavijo, kjer je bil vsaj eno leto tajno zaprt v udbovskih zaporih v Ljubljani, nato pa je izginil brez sledu.

Ves povojni čas so nanj ohranjali spomin ne le svojci, temveč tudi politični sodelavci in prijatelji v zamejstvu, ki so njegove Misli o demokraciji večkrat ponatisnili. Z demokratizacijo Slovenije pa je bilo možno opozoriti na ta svetli lik vso slovensko javnost. Odprli so se tudi arhivi, v katerih je bilo mogoče najti tudi nekaj bistvenih podatkov o usodi ugrabljenca.

Ob 50-letnici in 60-letnici ugrabitve se je Uršiča na tem mestu in z zadržanimi v bližnji cerkvi javno spomnila stranka Slovenska skupnost, ki je nadaljevala dela prvih povojnih samostojnih političnih organizacij Slovencev v Italiji. Vmes, 14. oktobra

svečena je bratoma Rudolfu, ki je bil tigrovec, politični zapornik pod fašizmom in povojni napovedavalec na Radiu Trst A, in pa Andreju - Slavku - Uršiču. Blagoslovil jo je rajni župnik msgr. Franc Rupnik, spregovorili pa so takratni župan Pavel Gregorčič, rajni predsednik Društva TIGR Franjo Batagelj in slavnostni govornik, pisatelj Saša Vuga. Takrat je tudi izšla dragocena knjižica s temeljnimi podatki o Jeronovih. Na Uršiča je opozorila razstava Temna stran meseca, kratko geslo je dobil vsaj v zadnjem, do-

ti iz zapora - obiskal je tudi Uršiča v Kobaridu - in je svoja doživetja pozneje popisal. Slavkova usoda je ostala dolgo skrivnostna, z dejstvi se se prepletale tudi izmišljene zgodbe in domneve: da je bil na kraju ugrabitve smrtno ranjen; da so ga ugrabitelji kmalu umorili in nedaleč od tam pokopali; da se je njegovo truplo pozneje pojavilo na tolimskem pokopališču; da je pokopan ob Soči; da so ga poslali na Goli otok ali v Rusijo; da so ga ugrabili Amerikanci, ipd. Njegove sestre so ga iskale po Ljubljani

bljani je bila tajna, saj na takratnih dokumentih beremo "Izpisek iz zaslisanj Neznane Slavkova" ali pa "Neznani Slavko izpoveduje".

Slavko je bil drugi izmed sedmih otrok trgovca, sicer pa staroste Sokola in kobariškega župana Antona, Jeronovega iz te hiše, ter Amalije Volarič iz Robiča. Iz Kobarida, ki je po prvi svetovni vojni pripadel Kraljevini Italiji, so ga poslali študirat v Jugoslavijo. Obiskoval je gimnazijo v Novem mestu. Starejši brat Rudi je stopil, kot smo rekli, med tigrovce in so

ga fašistične oblasti leta 1928 obsodile na tri leta konfinacije.

Slavko pa se je umaknil v Jugoslavijo in v Ljubljani doštudiral pravo. Od bratove aretacije vse do konca vojne ni želel obiskati domačega kraja. Zakaj tako, nam pove že podatek, da je po italijanski okupaciji Ljubljane njegov soimenjak dr. Andrej Uršič predsedel več kot mesec dni v zaporu, ker je okupator pomotoma menil, da je zaprl našega Uršiča. Zgodaj se je vključil v mladinske liberalne politične kroge

in tisk. Na pravni fakulteti v Ljubljani je diplomiral leta 1943. Že veliko pred tem je postal član uredništva dnevnika Jutro. Bil je liberalno in jugoslovansko usmerjen, vendar strpen in samostojen. Ob sporu med starimi in mladimi v Jugoslovanski nacionalni stranki je bil leta 1937 med vodilnimi predstavniki Mlade JNS. Po zasedbi Jugoslavije se je njegova skupina pogajala za vstop v Osvobodilno fronto, vendar se je z njo razšla, ker ni sprejemala monopola komunistov in je ostajala zvesta kraljevi Jugoslaviji. Uršič je bil potem član vodstva Slovenske zveze. Zavzemal se je za priključitev Primorske obnovljeni Jugoslaviji. Ideološko je nasprotoval komunizmu, ni pa bil član kakih vojaških formacij. Ob koncu vojne se je umaknil na Koroško, od tam v Rim, prešel v Trst in se naselil pri domačih v Kobaridu v Coni A Julijske krajine, ki so jo nazirali zahodni zavezanci. Ko se je na Primorskem začelo obnavljati politično življenje tudi v taboru, ki ga niso vodili komunisti, se je pridružil pobudnikom Slovenske demokratske zveze, ki je bila v Gorici ustanovljena 17. januarja 1947.

/stran 16

Foto DP

datnem zvezku Enciklopedije Slovenije, ni pa še dovolj prisoten v vseh knjigah in na vseh razstavah, ki se dotikajo tega kraja in tistih let. Nazadnje smo se ga spomnili na prvi dan letošnjih študijskih dnevov Draga 2012 na Opčinah, saj je padel prav na 65-letnico ugrabitve.

Potem ko je Slavko izginil, je bilo vse iskanje zaman. Na kraju ugrabitve so ležali motorno kolo, žica in dva nabita sakmokra. V gozdu so našli denarnico, domačin s Svina pa je na pobočju Matajurja našel del pasu. Ko so ga gnali proti Soči, je Uršič verjetno skušal pustiti kak znak za preiskovalce. V denarnici sta bili poleg nekaj denarja slike zaročenke, glasbenice

Silve Hrašovec, ki je ostala do smrti zvesta njegovemu spomnu, in - ironija usode - Mirana Engelmana, torej prijatelja, ki so ga marca 1947 ugrabili pri Komnu, a mu je pozneje uspelo zbežati

ni, mati Amalija se je leta 1953 pisno obrnila celo na predsednika Tita, da bi potolažil, kot je zapisala, "strto mater" in pomaga "dognati usodo" sina Andreja. Jugoslovanski zvezni izvršni svet je 4. aprila 1957 odgovoril na njena pisma Titu, Rankoviću in drugim predstavnikom oblasti, da ni mogoče nič ugotoviti, kaj se je zgodilo s sinom. Pisala je nato republikanski sekretariatu za pravosodje po Jugoslaviji. Iz Ljubljane je 4. maja 1962 prejela odgovor, da se sin "ne nahaja v zaporih na teritoriju Ljudske republike Slovenije", podobno iz Zagreba, Sarajeva in drugih mest. Sele po demokratizaciji Slovenije je bilo mogoče dognati, da so Slavko Uršiča odgnali v zapore Udbe, kjer je bil živ vsaj do 29. septembra 1948. Večkrat je bil zaslisan, pisati je moral elaborate. Vsaj sedem mesecev je bil, kot se zdi, v samici, saj se eden izmed njegovih zapisov začne: "Sedem mesecev razmišljanja v samotni celici..." Zaslisanja so bila dolga, večinoma nočna. Prvo se je na primer začelo 9. septembra 1947, končalo ob poltrem jutraj naslednjega dne in nato nadaljevalo od 9.15 do 2.20 naslednjega jutra. Njegova navzočnost v Lju-

Miha Koren in Walter Bandelj (foto JMP)

na cesti med Starim Selom in Kobaridom. Z zvijačo so ga zvalili v Robič. Ko se je z motornim kolesom vračal, so mu neznanci, povezani z jugoslovansko politično policijo, Udbo, nategnili žico čez

bra 2001, je Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske v organizaciji zaslužnega rajnega tajnika Karla Kocjančiča odkrilo ploščo, pred katero stojimo. Po-

Govor Damijana Terpina na slovesnosti v Kobaridu Slovenska skupnost se hvaležno klanja Slavku Uršiču

Spoštovani!
V veliko čast mi je, da Vas lahko pozdravim v imenu zbirne stranke Slovencev v Italiji, Slovenske skupnosti in Krožka Anton Gregorčič. Obujanje spomina na velikega demokrata, domoljuba, častnika in politika Andreja - za domačine Slavka - Uršiča je naša pravica in dolžnost. Pravica, ker imamo demokratični Evropski pravico, da se spominjamo tistih naših prednikov in predhodnikov, ki imajo zasluge, da smo Slovenci obstali na tej zemlji. Še zlasti Slovenci v Italiji, ki smo se po fašističnem zatiranju, ki je imel namen, da naš jezik, narod in kulturo izbrisajo, po vojni znašli v drugi, tuji

državi. Ta je sicer sprejela demokratično ustavo, vključno z določbo o zaščiti jezikovnih manjšin, a je potrebovala kar 53 let, da je izglasovala zakon, ki naj bi omenjeno ustavno določilo uresničil. Danes, po enajstih letih od odobritve zaščitnega zakona za Slovence v Italiji ugotavljamo, da je v veliki meri ostal mrtva črka na papirju in od včeraj je novica, da se je Montijeva vlada končno odločila, da ustanovi posvetovalni organ, ki bo v soočanju z manjšino poskušal sploh ugotoviti, kje se zatika in kaj je mogoče postoriti, da se bo končno uresničeval namen zaščitnega zakona. Tak zakon ima smisel le, če je uresničevanje njegovih določb takšno, da lahko

ustavi ali vsaj upočasnimo asimilacijo, ki je prisotna skoraj pri vseh narodnih manjšinah. Skoraj pri vseh! Tam, kjer je narodna manjšina dobro organizirana, ne samo na ravni društev, na kulturnem, prosvetnem in podobnih področjih, pač pa je tudi sposobna politične enotnosti, kot npr. na Južnem Tirolskem, je asimilacija dobesedno zaustavljena. Seveda sta potrebni tudi resna podpora matične države in upravna avtonomija. Resno politično podporo smo Slovenci v italiji začeli prejemat

Foto DP

šamostojno Slovenijo. Italijanska država pa nam v teh časih, ki so sicer z vidika javnih financ seveda izjemno kri-

tični, pod pretvezo racionalizacije izdatkov države, spodkopava temelje naše upravne avtonomije. Najprej so nam ukinili Gorske skupnosti, kar je pustilo izjemno boleče posledice zlasti v Beneški Sloveniji, nato rajonske svete v Gorici, sedaj so na vrsti pokrajine, sledilo pa naj bi ukinjanje in združevanje manjših občin. Vsemu temu se bolj ali manj uspešno upiramo. Boli pa nas, da tisti, ki so se v skladu z navodili nekdanje slovenske partije odločili za vključevanje v italijanske stranke, tako kot v Uršičevih časih, ko so v imenu "fratelance" razprodajali

narodne interese med Slovenci v Italiji, danes nemo sledijo navodilom voditeljev njihovih vsedravnih strank in puščajo Slovensko skupnost skorajda samo v prizadevanjih, da bi se organi upravnih avtonomij oz. lokalnih skupnosti v naši deželi ohranili. Takšne rešitve utemeljuje prav prisotnost slovenske narodne skupnosti, zaradi katere je dežela FJK sploh dobila poseben statut in ustrežno upravno avtonomijo. Tega italijanska država ne počenja na Južnem Tirolskem iz razlogov, ki sem jih že omenil, niti se kaj takega ne dogaja v Dolni Aosta, čeprav tamkajšnja francoska manjšina ni deležna podpore velike francoske države. Očitno imajo ostale narodne manjšine v Rimu ustrežna samostojna predstavništva, ki znajo pravilno opozoriti na manjšinske pravice in specifično posameznih situacij. Eden od nujno potrebnih dejavnikov je torej samostojno politično gibanje.

/stran 16

Kratke

Romanje v Medžugorje

Letošnje jesensko romanje bo od 5. do 8. oktobra 2012. Odhod v petek zjutraj iz Rožne Doline, prihod na romarski kraj zvečer istega dne. Na romanju bodo vsakodnevna večerna sv. maša, vzpon na hrib Križevac, molitev na Hribu prikazovanj, obisk "Cenacolo" in Majčinega sela. Vrnitev domov bo naslednji ponedeljek v večernih urah. Za potovanje zadostuje veljavna osebna izkaznica tako za slovenske kot italijanske državljane. Romarji s Tržaškega po dogovoru vstopijo v avtobus na Kozini. Vpisovanje pri g. Darkotu v Gorici, tel. 0039-481-882395 ali 0039-481-32121; pri ga. Ani (SLO): 05-3022503; pri župniku v Zgoniku, tel. 040 229166. Pred odhodom se priporoča molitev devetdnevnic.

Skupščina vseh slovenskih izvoljenih predstavnikov

Deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič sklicujeta skupščino vseh slovenskih izvoljenih predstavnikov v javnih upravah, od rajonskih svetov do parlamenta, ki bo v ponedeljek, 17. septembra, ob 20.30 v občinskih prostorih rojstne hiše Iga Grudna v Nabrežini. Predlog o sklicu vseh izvoljenih Slovencev v italijanskih javnih upravah je izšel že pred nekaj tedni na zasedanju deželnega vodstva stranke SSK, ki je bilo mnenja, da je v fazi pogovorov o prihodnosti

Igor Kocijančič in Igor Gabrovec

deželna stvarnost misli o vlogi in pomenu pokrajin. Že danes lahko trdimo, da je na avdicijah z več strani (ne le s strani Slovencev) prišel na dan pomen pokrajin pri zaščiti, razvoju in promociji večjezičnega in večkulturnega značaja naše dežele, ki svojo "posebnost" danes morda bolj kot kdaj koli prej naslanja na zgodovinsko pristnost jezikovnih in narodnih manjšin.

V soboto, 8. septembra, so namreč v Codroipo o reformi pokrajin in splošno o reorganizaciji sistema krajevnih uprav na pobudo morebitne Tovdove protikandidatke Debore Serracchiani razpravljali upravitelji iz vrst Demokratske stranke. Od tod potreba, da se o teh perečih vprašanjih skupaj soočimo tudi kot Slovenci, ki smo bili izvoljeni v razne uprave na listah različnih strank in političnih gibanj. Deželni svet FJK bo tudi na "spodbudo" iz Rima v prihodnjih mesecih poklican, da se do teh vprašanj na novo opredeli. Deželna svetnika Kocijančič in Gabrovec sta zato sklenila, da v ponedeljek prisluneta tudi skupščini izvoljenih Slovencev, saj se bo taka ali drugačna reforma krajevnih uprav in morebitne spremembe volilne zakonodaje neposredno zrcalile tudi v nivoju našega zastopstva v raznih izvoljenih organih. Tu pa se odpre vprašanje spoštovanja zakonodaje, mednarodnih dogovorov in evropskih listin, ki ščitijo priznano narodno manjšino.

Deželni svet / Podaljšali so razstavo Andreja Kosiča

Razstava akvarelov goriškega umetnika Andreja Kosiča bo na ogled še približno dva tedna, okvirno do petka 21. septembra. Odločitev predsedstva Deželnega sveta gre

pripisati tudi velikemu zanimanju ljubiteljev umetnosti, ki so si v poletnih mesecih v lepem številu ogledali zanimiv pregled Kosičevega ustvarjanja zadnjih dveh desetletij.

Od junija je na sedežu deželnega parlamenta FJK na ogled približno sto del različnih formatov. Andrej Kosič, ki je na pot umetnosti stopil v petdesetih letih minulega stoletja, se je že v mladosti opredelil za figurarno slikarstvo in se predal

navdihu narave. To velja tudi za tokratno razstavo, ki je posvečena čaru slovenske pokrajine od Alp do Jadrana, od panonske nižine do Dolenjske, predvsem pa Krasu z žarečim rujem, Goriški z Brdi in Vipavsko dolino, prepredenimi z vinogradi in posejanimi s cerkvicami na vzpetinah.

Razstavo, ki si jo je v poletnih mesecih ogledalo res veliko ljubiteljev umetnosti, spremlja priložnostni dvojezični barvni katalog, ki ga je izdala Goriška Mohorjeva družba. Spremni tekst in predstavitev umetnika in njegovega dela je prispevala Verena Koršič Zorn.

Finžgarjev dom

Začel se je Peterlinov festival na Opčinah

V četrtek, 6. septembra, se je v Finžgarjevem domu na Opčinah začel Peterlinov festival, namen katerega je na enem samem mestu prikazati ponudbo društev širšemu občinstvu, obenem pa ponuditi kulturnim delavcem možnost za medsebojno srečanje in

pogovor. K projektu sta pristopili Slovenska prosveta in Zveza cerkvenih pevskih zborov ter včlanjena društva od Devina in Nabrežine preko Opčin, Barkovelj in Boljunca do Mačkolj. Festival bo potekal vsak četrtek popoldne v dvorani Finžgarjevega doma v mesecu septembru v spomin na profesorja Jožeta Peterlina kot kulturnega delavca, igralca, režiserja in ustanovitelja številnih društev. Društva se bodo predstavila s koncerti, nastopi, delavnicami in debatami.

Prvi dan festivala je bil uspešen, saj so najprej prišli na vrsto otroci od četrtega leta dalje, katere so popeljali v svet lutk izkušene Nina Pahor, Nada Tavčar ter lutkarji Devinskega vrta ustvarjalnosti. Na brezplačni delavnici so si otroci sami izdelali lutko,

nato so si ogledali otroško predstavo Heidi v izvedbi Slovenskega odra v režiji Lučke Susič. Ob 18.30 je sledila gledališka delavnica za višješolsko mladino pod mentorstvom Helene Pertot, Maruške Guštin in Patrizie Jurinčič.

Na Peterlinovem festivalu so

zborov združuje trideset odraslih zborov in devet otroških oziroma mladinskih, od Sv. Barbare do Devina. "Sam skrbimo, da je tako cerkveno kot posvetno petje kakovostno. Tako prirejamo že tradicionalne pobude, kot so božični koncert pri sv. Justu, Pesem mladih, na kateri je

Slovenska prosveta, Zveza cerkvenih pevskih zborov in Finžgarjev dom priredili aperitiv s pogovorom o temi Vzajemna pomoč, koordinacija in načrtovanje skupnih projektov. Kot je uvodoma dejala Lučka Susič v imenu Finžgarjevega doma, "je treba med domačimi društvi sodelovati, in to v Peterlinovem imenu, da si ne hodimo v zelnik, saj spadamo pod isto streho". Marko Tavčar je povedal, da Zveza cerkvenih pevskih

lani nastopilo kar štirideset pevskih zborov, Primorska poje, Pesem jeseni, tečaj za organiste, vsakoletni poletni seminar itd." Hvalevredna je pripravljenost za sodelovanje z drugimi društvi, večkrat pa nastajajo težave pri dogovaranju za datume.

Glavna težava, ki je stopila v ospredje med pogovorom, je nagovarjanje mladih, predvsem kritične starosti, in sicer od birne dalje. Med debato so prišli do sklepa, da je treba

mladim ponuditi kakovostne in zanimive stvari ter najti ključ, da bi jih privabili k sodelovanju, saj "če za nami ne ostane nič, delamo zaman". Vsi prisotni so se strinjali, da si je treba postaviti kratkoročne in dolgoročne načrte ter skušati konkretizirati dobre namene. Mlada režiserka Helena Pertot je dejala, da mladi potrebujejo zaupanje in odgovornost, saj prav z le-to pridobijo čut dolžnosti oziroma željo posredovati drugim to, kar je bilo dano njim. Govor je bil še o starših in vzgajanju, o pomankanju čuta spoštovanja in srčne kulture ter odnosa do

prireditve. Ker je bila debata plodna in zanimiva, so organizatorji povabili prisotne, naj se udeležijo tudi naslednjih srečanj. Zvečer so nastopili otroci Glasbene kambrice v obliki glasbeno instrumentalnih točk pod vodstvom Aleksandre Pertot v sklopu SKD Barkovelje. Publiko se je predstavilo sedem obetavnih fantov, in sicer Simon Kravos in Max Zuliani iz razreda prof. Tamare Ražem (klavir), Ivan Suppani iz razreda prof. Marka Ferija (kitara), Christian Zurini iz razreda prof. Toma Hmeljaka (baterija), Martin Poljšak pod mentorstvom učitelja Godbe Prosek Daniela Grizoviča (klarinet), Florjan Suppani iz razreda prof. Armina Seška (violina) in Vanja Zuliani iz razreda prof. Jagode Kjuder (violina). Za klavirsko spremljavo je poskrbela prof. Beatrice Zonta.

Metka Šinigoj

OBČINA REPENTABOR Obisk ministrice Ljudmile Novak

"Zelo cenim vašo voljo do dela"

"Veliko lepega sem že slišala o tej občini, sicer preko besed sodelavcev Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ko pa se neposredno seznanis s tako bogato naravno in kulturno tradicijo, je vpogled veliko bolj prodoren, celovit in dragocen. Kljub površinski majhnosti vašega občinskega ozemlja, ste izredno dejavni in zato zelo cenim vašo voljo do dela".

S temi besedami je ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak v tork, 4. septembra, nagovorila župana občine Repentabor Marka Pisanija, podžupana Kazimira Cibija, Vesno Guštin, ki je zastopala Kulturno društvo Kraški dom, Edija Kravs, predsednika zadruga Naš Kras, Andreja Furlana in Martino Repinc, ki v sklopu zadruga skrbita za kulturni utrip v Kraški hiši. Predstavnica slovenske vlade se je mudila na Krasu, da bi se поблиže seznanila z bogastvom našega kraškega biserja, ki ga je tudi slovenska upravna roka oblikovala v pravo zakladnico kraško-zamejske dediščine. Prav zato je ministrica Novakova zagotovila, da bo Urad storil vse, kar je v njegovi moči, da bi se to novčenje zgodovinske in kulturne zavesti še naprej ohranjalo in razvijalo.

Župan Pisani je v uvodnem pozdravu podal gostji osrednje koordinatke Repentabra, začeni s podatkom, da je to najmanjša občina v tržaški pokrajini. Ne glede na to je kulturna dejavnost v ča-

su postala tako prepoznavna, da je presegla ta geografski vidik. Župan je omenil slovito Kraško ohcet, ki poteka zaradi zahtevnosti priprav, ki slonijo na delu velikega števila prostovoljcev, vsaki dve leti. Župan je poudaril uspešno delovanje športnih društev, v prvi vrsti nogometne ekipe Kras, ki je trenutno od vseh ekip na Tržaškem v

kažejo na željo Repentabra, da bi na podlagi deljenja izkušenj ovrednotil pojem sobivanja med narodi. Občina to dejansko počenja že v svojem ustroju, kjer posledno izvaja dvojezično prakso.

Vesna Guštin je ob predstavitvi dejavnosti KD Kraški dom prav tako poudarila prostovoljno delo njegovih članov. Društvo, ki je

Foto IG

najvišji kategoriji; odbojarska ekipa Sloga pa uspešno tekmuje v B2 ligi. "Ne gre pozabiti, da vse športne strukture upravljajo naša društva", je dejal. Ob tem je župan spomnil na dragoceno socialno oskrbo, ki jo občina namenja starejšim občanom in otrokom (občina ponuja na primer brezplačni šolabus). Prvi mož Repentabra je ponosno podčrtal tudi pobratenje občine s sorodnima upravni enotama v Sloveniji in na avstrijskem Kroškem: z občino Logatec je Repentabor vzpostavil perspektivno prakso izmenjave osnovnošolskih otrok, že peto leto pa je občina pod Tabrom pobratena z občino Billčovs. Tudi te vezi namerč

nastalo leta 1970, je dejavno na zborovskem in dramskem področju, ukvarja se tudi z balinarstvom. Obenem goji plodne vezi s slovenskimi društvi na Kroškem in po svetu. Biser delovanja pa je nedvomno priprava Kraške ohceti, ki jo prirejajo od leta 1968. Praznik je vse bolj občuten zlasti med mladimi s te in one strani meje: je obenem tudi sredstvo, ki sedanost povezuje z etnografsko dediščino kraškega človeka. Župan Pisani je podčrtal, da k pristnosti dogodka prispeva tudi podpora Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, saj se prisotnost sponzorjev na tak način omeji le na reklamne biltene. Edi Kraus je ministrici obrazložil, da

je bila Zadruga Naš Kras ustanovljena leta 1968 z namenom, da bi negovala kraško arhitekturo in kulturo. Delovati je začela v hudih časih, ko so bili nacionalistični pritiski večinskega prebivalstva močni. Takratni člani so se tako odločili za odkup domačije v Repnu, da bi jo prenovili v duhu starodavnih arhitektonskih zakonitosti. Nastala je tako Kraška hiša, ki še danes stoji. Objekt je ključna lokacija Kraške ohceti, njena dejavnost pa je zlasti v poletnih mesecih z razstavami in kulturnimi večeri zelo pestra. Sogovornici se je zato zahvalil za

podporo Urada, ki je še toliko bolj dragocena, saj muzej Kraške hiše ni deležen velikih prilivov. Martina Repinc je namreč pojasnila, da uvrstitev Kraške hiše v deželni muzejski seznam ni doprinesel potrebne finančne stabilnosti. Pisani je ob tem dodal vprašanje dežurstva v muzeju, ki je zaradi skromnih sredstev dejansko neučinkovit. Župan se je navezal še na željo občine, da bi v prihodnje od pokrajine odkupila poslopje t. i. pokrajinskega muzeja v

neposredni bližini Kraške hiše: zlasti v obdobju Kraške ohceti bi lahko ta lokacija dopolnjevala vlogo Kraške hiše, drugače pa bi jo lahko uporabljali še za druge kulturne in druge dejavnosti. Ministrica Novakova, ki je ob koncu svojega obiska na županstvu izrazila željo, da bi obletnico svoje poroke prihodnje leto rade volje praznovala v objemu kraškega etnografskega in kulturnega praznika, je obenem predlagala, da bi skupino županov slovenskih občin pripeljala na obisk tudi v Repentabor: "To z željo, da bi se naše upravne enote še bolj povezovala z vašimi v zamejstvu".

OPČINE 64. Marijanski shod

“Hočem biti kapital v svoji župniji, tam, kjer sem!”

Letošnji, 64. Marijanski shod na Opčinah je potekal tudi v ekumen-skem duhu. Pri sveti daritvi, ki jo je v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah daroval škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin, je bil namreč prisoten tudi duhovni vodja srbske pravoslavne skupnosti v Trstu, pater Raško Radovič. Praznik slovenskih vernikov tržaške škofije je eden izmed najpomembnejših dogodkov v cerkvenem letu: do kottička polna openska cerkev in množična udeležba na procesiji za Marijinim kipom, ki se je vila po vaških ulicah, je nedvomno potrdila globoko versko predanost naših ljudi, obenem pa dokazala, da je medgeneracijsko pretakanje duhovnih vrlin še kako prisotno med nami. Marijanski

shod so namreč sooblikovali skavti SZSO, redovnice, Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodst-

venski duhovniki tržaške škofije. Vse je g. Dušan Jakomin nagovoril z zelo uporno, mestoma kritično homilijo. Tega

Foto IG

vom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simičiča, narodne noše in slo-

se je zavedal sam škedenjski kaplan: “Nekateri mi bodo zamerili, a me ne zanima”, je

dejal.

G. Jakomin je izhajal iz ugotovitve, da sloni sedanja gospodarska kriza predvsem na krizi moralnih vrednot. “Ali vse gradimo na denarju, ali je za današnjo družbo denar najvišja vrednota?”, se je vprašal. Odgovor, ki ga je posredoval vernikom, je bil preprost: edini kapital, ki ga danes potrebujemo, je človek, “so osebe, ki so na razpolago Bogu, kakor je naša tradicija tu v zamejstvu”. Take osebe so svojčas dejansko pripomogle h gradnji naše organiziranosti (Domove, dejavnosti v župniji, medijsko okolje). Kapital današnje zamejske verske skupnosti so cerkveni pevci, skavti, župnijske in dekanjske skupine. “Tu je Cerkev”, je dejal g. Jakomin, ki je obenem povabil navzoče k pravi prihajajočo škofijsko sinodo. Škedenjski kaplan je svoje razmišljanje sklenil s prošnjo, naj vsi skupaj obljubijo: “Hočem biti kapital v svoji župniji, tam, kjer sem!”

Obvestila

Knjižnica Dušana Černetca, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da je od ponedeljka, 10. septembra, odprta z rednim urnikom: od ponedeljka do četrtega od 9. do 15. ure.
Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.
Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih. Kličite na tel. 0038640153213.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marija Ruesch 20, Marjanca Prosen 20 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido – Brazilija: v spomin na pokojno Nado Klun daruje N. N. iz Boršta 20 in N. N. iz Gorice 150 evrov. Darove lahko nakažete tudi preko Banke: IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan, via Cordaroli 29, 34135 Trst.

Pismo uredništvu

Razočaranje v Bazovici

Z ženo sva se tudi letos odpravila na proslavo v spomin bazoviških junakov, ki so mlada življenja žrtvovali za narod. Prisotnost na tej slovesnosti se nama zdi sveta dolžnost, kljub temu da je mene vedno motilo poveljevanje simbolov druge diktature (rdeče zvezde). Mar se zbiramo v Bazovici, da pokažemo odpor do ene diktature, drugi pa dajemo potuho: nerazumljivo in nesmiselno. Letos se je zgodilo prav to. Komaj smo prišli na kraj, sem se začudil napisu, ki ga je visoko držal mlad možič. Spominjal nas je, nevedneže, da lahko izbiramo le med Titom in Hitlerjem, druge poti ni. Niti na pamet mu ni padlo, da je prav zaradi te druge poti (demokracije) lahko držal svoj napis pred vsemi. Nihče ga ni pozval, naj ga odstrani, in vsi smo bili prisiljeni buljiti v to bedarijo celo uro in pol. Potem se je zgodilo, ko so napovedali pozdrav ministrice L. Novak, da so jo nekateri izžvižgali. Zakaj, vedo le oni. Na proslavah v času Tita ni mogel nihče izžvižgati govornikom. Dostojno sta nastopila le italijanski govornik Franco Cecotti in ministrica L. Novak. Vse ostalo je bilo podobno mingu nekdanje partije. V Bazovici bi morala priti do izraza narodni ponos in domoljublje, sicer naj se nikomur ne zdi čudno, če bo na proslavi vsako leto manj ljudi.

Danilo Čotar

S 3. strani

Tudi uradno ...

Kalc je poudaril, da je spomenik na gmajni postal po vojni skupen vsem, zlasti v osemdesetih letih se je v duhu demokratičnih sprememb tudi odnos slovenskih oblasti do Tigrovcv spremenil. To je bil razlog, zaradi katerega je Drago Žerjal predal papirju svoje spomine in podrobno razložil sunkovite dinamike in odnose tedanjega obdobja. Po mnenju zgodovinarja Boruta Klabjana je knjiga zato dragoceno sredstvo, da na tedanje preteklost ne gledamo s črno-bele perspektive, zlasti ne z današnjega ‘besednega zornega kota’. Dogodki v zadnjem desetletju so izrazu terorizem dali prav poseben pomen in predvsem prizvok: odnos do te besede ne gre zato zlahka prenesti na dogodek izpred osemdesetih let. To se ne pomeni, da se naši junaki niso predali teroristični praksi. Ta pa je bila funkcionalna za sama protifašistična izhodišča, na katerih je po drugi svetovni vojni nastal zahodni demokratični sistem, ki pa ni veljal povsod na enak način...

Mussolini je namreč po atentatu, ki ga je sam doživel v Bologni oktobra 1926, leta 1928 dosegel, da je parlament, v katerem je imel večino, odobril t. i. “leggi fascistiche”. Šlo je torej za poslednji udarec katerikoli obliki pluralizma in demokracije v državi. “V ta leta in v ta snop zakonov spadajo zaprtje slovenskih šol, prisilna sprememba imen in priimkov ljudi ter imen naselij, prepoved rabe slovenščine, likvidacija več desetih slovenskih podjetij, ukinitve prejšnjih občin in županov z imenovanjem podestajev in še marsikaj”, je dejal pokrajinski tajnik Peter Močnik v svojem nagovoru, ki je bil po maši zadušni (daroval jo je g. Žarko Škerlj) istega dne v bazovski cerkvi. Močnik je obrazložil, da je že novembra 1926 nastalo posebno sodišče za zaščito države, ki se je takoj v prvih razsodbah izreklo, da sta država in fašizem ena in ista stvar. Napad na fašizem je torej pomenil napad na državo in kot tak se je tudi kaznoval. “Antifašisti so postali navadni teroristi. Napad na Mussolinija je pomenil napad na Italijo. Medtem pa je Oberdank postal heroj in je dobil spomenik,

čeprav je z bombami napadel poglavarja lastne države”, je dejal govornik, ki je v svojem navajanju spregovoril o članih sodišča, ki so štiri junake zapisali smrti. “Republika Italija vseh teh sodnikov, ki so skoraj gotovo imeli že napisano razsodbo, še preden se je proces sploh začel, za njihovo početje ni nikoli kaznovala”, je delaj Močnik. Kakšen je torej čut državnosti v Italiji, se je vprašal Močnik, v državi, ki ni “doživela nürnbergskega procesa. Opazuje se neka kontinuiteta med predvojnimi fašističnimi in povojnimi republiškim ustrojem države, v logiki državnosti”. To, žal, z gledno dokazujeta dva spomenika pri Bazovici: “eden celo sporen po vsebini, ki pa je državnega pomena,

Igor Komel (foto IG)

drugi jasen za vse antifašiste, ki so želeli zgraditi pravično državo in družbo, sporen pa za državo, ki se po drugi strani na te vrednote stalno sklicuje in v kateri stoji”, je povedal govornik, ki je izrazil željo, da bi po izničenju razsodbe drugega tržaškega procesa izničili še sodbo prvega, “ki je politično še bolj delikatna zadeva”. Močnik je zato ob sklepu svojega posega povabil, naj vsi skupaj molimo za večno življenje teh fantov: tak odnos ni le izraz krščanske pietete, ampak potrditev narodne identitete. Čeprav je bila “tigrovska metoda v prvi vrsti napad na materialne dobrine”, je v uredništvu tržaškega časopisa obležala tudi človeška žrtev, ki ni bila predvidena “in jo vsi obžalujemo”. Vsi skupaj bodimo ponosni nanje in na

njihovo življenje ter delo in branimo jih proti tistim, ki jih hočejo nepošteno in z zvijačo očrnuti, proti pravilom in zakonom. “Zakon je pravičen, če je moralno usmerjen in je moralno uporabljen, drugače postane krivičen in povzroči škodo človeku”, je sklenil Močnik.

Višek Bazovice je bil v nedeljo, 9. septembra, na bazovski gmajni. Kulturni program so oblikovali pevci in pevke pevskih zborov Igo Gruđen iz Nabežine, Valentin Vodnik iz Doline in Ivan Grbec iz Škedenja pod vodstvom Mikelke Šimac Uršič ter Godba ljubljanskih veteranov pod taktirko kapelnika Tomaža Gantarja, kot po tradiciji so predstavniki zamejskih in slovenskih organizacij ponesli pred spomenik vence. Predsednik odbora za proslavo Milan Pahor je pred občinstvom, med katerim so sedeli predstavniki javnih ustanov, ministrica za

(nesramno vedenje nekaterih nostalgikov do predstavnice slovenske vlade, ki ga je predsednik odbora Milan Pahor obsodil, obravnavamo na drugem mestu), po besedah katere je bil upor proti fašizmu povsem razumljiv in upravičen, saj je Slovenec odvzel pravico do uporabe slovenskega jezika, kulture in celo do imen, ki so jim bila dana ob rojstvu. Z vstopom Slovenije v EU so državne meje izgubile trdoto in vrata sodelovanja so se po besedah ministrice odprla vsem, ki v tem vidijo nove priložnosti in možnosti bolj kakovostnega in prijaznejšega sodelovanja ter boljše medsebojne odnose med državama. Veseli jo, da se sodelovanje in medsebojno spoštovanje izboljšujeta. Žal je na nekaterih območjih, predvsem v Reziji, tudi nekaj primerov nestrpnosti, ki pa ne smejo postati povod za nova zaostrovanja in poglobljanja razlik, saj ena sama iskra lahko zaneti velik požar, ki ga je težko pogasiti, je dejala Novakova. Glede različnih gledanj na iste dogodke pa je poudarila, da neodvisni zgodovinarji opravijo znanstveno delo in javnost njihova odkritja tudi sprejme brez čustvenih reakcij in sodb. Osrednja govornika na letošnji Bazovici sta bila tržaški zgodovinar Franco Cecotti in goriški slovenski kulturni delavec, ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel. Prvi je poudaril, da demokracija, svoboda političnega in narodnega izražanja v Italiji in Evropi ter sama ustava samostojne Slovenije veliko dolgujejo vsem, ki so po zgledu mladih primorskih antifašistov zastavili celo lastno življenje, da bi zgradili svet brez diktatur.

Komel je svoje navajanje uvodoma osnoval na ugotovitvi, da “tako v Sloveniji kot v Italiji obstajajo sile, ki želijo izbrisati sledi slovenske NOB in italijanskega odpora, ki oba naroda neposredno in trdno vežeta z vseevropskim odporiškim gibanjem”. Po njegovem mnenju sta obenem NOB in osamosvojitvena vojna izpred dvajsetih let temelja v novjšem oblikovanju Slovenije. “Bazoviški spomenik ni spomenik NOB, vendar je z njim tesno in krčevito po-

vezan. Lahko trdimo, da je prav s tem sporočilom ta spomenik najpomembnejši. Gre v bistvu za simbol prvega antifašizma v Evropi, ki je nastal ravno na naših tleh,

Franco Cecotti (foto IG)

na tleh Primorske, dežele, ki je pripevala največji krvni davek za svobodno Slovenijo”, je dejal Komel, ki se je v nadaljevanju spomnil še na soborca štirih junakov, Antona Gropajca, ki je podlegel mučenju v rimskih zaporih. Svoje misli je nato Komel razčlenil na podlagi odpora proti vsakršni diskriminaciji, saj se zavzema za priznanje enakih pravic vsem državljanom, “kar naj vključuje tudi trenutno aktualno vprašanje priznavanja izven zakonskih zvez, pa vse do priznavanja istospolnih partnerskih zvez in pravico do t. i. biološke oporoke. Naša družba mora namreč zagotavljati vsem državljanom iste civilne in socialne pravice, ne glede na njihovo osebno izbiro oziroma genetsko značilnost”. Te misli je rad poudaril ravno pred bazoviškimi junaki, “v globokem prepričanju, da se v njihovem boju in žrtvovanju zrcalijo svobodna misel, boj za priznavanje enakih pravic vsem posameznikom in skupnostim”. Komel se je nato dotaknil vprašanja finančne stiske, ki še kako vpliva na kulturno delovanje naše manjšine. “Vse naše kulturne ustanove se danes dušijo na pragu slepe ulice”. Kultura je po njegovem mnenju duševna hrana, “ki vse nas, še posebej pa kulturne ustvarjalce in delavce, si-

li, da si jasno postavljamo vprašanje, za koga delamo, za koga ustvarjamo”. Komel je prepričan, da potrebujemo takšno kulturno druženje, ki nas bo osebno bogatilo in botrovalo

temu, da spoznamo in privabimo v našo sredino nove, še posebej mlade ljudi. Glede na nenaklonjene okoliščine pa je svaril, da “umiranje kulture na obroke pomeni postopni družbeni samomor”. To je še posebej res za manjšinske skupnosti: “Če italijanska in slovenska manjšina resnično predstavljata preseženo bogastvo, potem jima je nujno potrebno omogočiti, da to vlogo aktivno opravljata polnokrvno, z vsem elanom, ki ga zmoremo - in ne kot v sedanji praksi, v stalni skrbi za golo preživetje ter kranjem pravkar doseženega”.

Slovenska narodna skupnost v Italiji ne želi biti nikakršen kamen spotike v meddržavnih odnosih. “V novem tisočletju želimo biti pristen in čvrst simbol evropskega sožitja, miru in dobrososedskih odnosov”, istočasno pa tudi nadvse pozitiven, privlačen vsestranski subjekt razvoja širšega evropskega pridiha. Sklepni del je Komel namenil vprašanju kolektivnega spomina, ki ni “ekvivalent kompromisnemu, dogovorjenemu ali vsiljenemu spominu, ki v večini primerov teži k brisanju identitet in zasenčenju ideoloških in vsebinskih razlik”. Po njegovem mnenju pri oblikovanju kolektivnega spomina nikoli ne smemo spojitv in enačiti pomiritve s pravo, “saj ni mogoče spraviti tiranije s svobodo, tako kot ni sprejemljivo enačiti krvnikov in žrtve”, je dejal govornik. Niz pobud v počastitev bazoviških junakov se bo v prihodnje še nadaljeval. Tako bodo 20. septembra pri spomeniku na bazovski gmajni uprizorili predstavo Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta Kobariid 1938 (Kronika atentata). 29. septembra pa bo v Cankarjevem domu v Ljubljani slavnostna akademija ob 85-letnici ustanovitve organizacije Tigr, na rektoratu Univerze v Ljubljani bodo odkrili spominsko ploščo.

PD RUPA-PEČ Izlet po Turčiji

Dežela tisočerih prelesti

Dne 30. avgusta 2012 se je končal večdnevni izlet, ki ga ob tem času že dolgo vrsto let prireja Prosvetno društvo Rupa-Peč. Cilj letošnjega izleta je bila Turčija. Z avtobusom so se izletniki v jutranjih urah odpeljali do letališča v Bergamo, kjer jih je čakala vodička potovalne agencije Kaliba. Spremljala jih je na potovanju in šele v Istanbulu predala vodstvo

dali Bosporsko ožino in krasne vile ter palače, zgrajene ob obali za počitniški oddih takratnih velikih osebnosti. Sončen zaton je pospremila čudovita svetloba, ki je osvetljevala kupole mošej. V vsej prelesti se je odslavljala lepota mesta.

Naslednji dan so si izletniki ogledali veliko tržnico, "bazar", ki je marsikoga omamila, da si je kaj

Boga. Primerjajo ga sv. Frančišku, ki sta mu bila vodilo življenja ljubezen in ubožstvo. Obiskali so tudi samostan, sedaj muzej, in Mevlanovo grobnico. Pot so nadaljevali proti Kapadokiji. Ogledali so si staro postojanko iz 12. -13. stoletja, skozi katero so trgovci s kamelami prevažali svilo in dišeče začimbe. Ker kamela ne napravi več kot 35-40 km, jim je mesto bi-

turškemu vodiču Moamerju, ki je v lepi italijanščini razlagal o zgodovini in lepota te čudovite dežele. Moamer je popeljal izletnike v najlepše kraje, prepojene z zgodovinskimi dogodki, jih pa tudi opozarjal na lepoto narave in gora. Prva dva dneva so si ogledali Istanbul in njegove mošeje z visokimi minareti. V samem mestu jih je 2800 (!); mesto ima 14.000.000 prebivalcev, različnih verskih prepričanj in kultur. Istanbul, nekdanji Bizanc oz. Konstantinopol, je razdeljen med evropsko in azijsko Turčijo z Bosporsko ožino, ki je dolga 31,7 km. Dve celini sta tako povezani s kilometrsko dolgimi mostovi. Ožina je zelo pomembna, ker omogoča promet z ladjami pod turškim nadzorom.

Že prvo jutro bivanja je izletnike ob 4.30 prebudil klakar ali mujezin iz minareta glavne mošeje, ki je vabil ljudstvo k molitvi. Tu namreč prevladuje islamska vera. Prav zaradi tega so videli več žensk v črnih oblačilih s pokritim obrazom. Tisto jutro so si ogleda-

kupil. Pot jih je nato vodila do mesta Manissa, kjer so prenočili. Naslednji dan so se odpeljali proti Efezu. Ob vznožju gričevja so takoj opazili razvaline starega mesta Efeza. Tu so živeli Hititi v 13. -14. stoletju pred Kristusom. Izletniki so občudovali razne kipe, znano Celzovo knjižnico, sledove rimskih stavb s stebri in marmornatimi ploščami ter velik amfiteater s 25.000 sedeži; od tu so izgnali sv. Pavla in ga zaprli v ječo v Rimu. Ustavili so se tudi ob razvalinah cerkve, ki je bila na kraju, kjer naj bi stanovala Marija, potem ko jo je Jezus na križu izročil apostolu Janezu v varstvo. V tem kraju naj bi Janez učil in spisal evangelij. Našli so tudi njegov grob. V spomin na obisk papeža Janeza Pavla II. so postavili ploščo. V tem kraju so goriški izletniki Mariji v čast zapeli in molili. Efez je znan tudi po tem, da je bil tu leta 431 sklican koncil, na katerem so potrdili, da je Marija Mati Božja. Pot jih je nato vodila v Pamukkale. Medtem ko so se vozili, so opazovali, kako se spreminja narava:

la postojanka za prenočitev in okrepčilo. Tudi oni so se odpravili proti hotelu, da bi prenočili. Naslednji dan so se odpeljali proti pravljico lepi Kapadokiji. Cel dan so namenili ogledu te raznolike dežele s šilastimi hribovi; nekateri imajo obliko gobic, drugi dimnikov. Kapadokiji pravijo dežela vil, ker je res nekaj posebnega. Vulkan iz bruhanjem lave in vetrovi, naravni pojavi pač, so ustvarili ta posebni svet. Na teh pobočjih so votline, v katerih so prebivali puščavniki, menihi in drugi kristjani. Izletniki so obiskali tudi dve malce večji votlini, ki sta služili za cerkev. Na stenah so vidne freske s podobami svetnikov in razni znaki, s katerimi so učili ljudi verskih resnic. Tu je bila tudi cerkev sv. Barbare, ki jo je sam oče obglavil, ker se je srečevala s kristjani. Videli so tudi trinastropno podzemsko mesto z raznimi jamami, hodniki, sobami, shrambami, ki so služile, da so se ljudje skrivali pred sovražniki. Tu, v podzemskem svetu, so lahko živeli tudi po tri mesece.

Po večerji so se izletniki odpravili v značilen lokal na zanimiv nastop turške folklorne skupine; na sporedu je bil prikaz 'mističnega' plesa meniha Mevlana, nastop bobnarjev in prikaz orientalskega plesa. Na poti v hotel so spet videli mesto "v skalah", ki so ga obiskali zjutraj; bilo je vse razsvetljeno in je seveda ustvarjalo pravljico v zrak. Naslednji dan so se peljali vzdolž velikega slanega jezera proti Ankari, ki je v letu 1923 postala glavno mesto Turčije. Ankara pa ni tako lepo in znamenito mesto kot Istanbul. Tu so si ogledali muzej anatolskih plemen Hititov iz kamene in bakrene dobe. In spet so se znašli na avtobusu in se napotili proti mestu Bol, ki je blizu istambulskega letališča. Naslednje jutro je bil že dan odhoda. Ob 7. uri so se odpeljali na letališče, da bi poleteli domov. Ko so dospeli v Bergamo in opravili vse preglede ter pobrali kovčke, so bili veseli, da so spet na domačih tleh. Čakal jih je avtobus, ki se je ustavil šele na parkirišču v Vicenzi; tam so se okrepčali in nazdravili uspelemu izletu. Zapeli so in se poslovali od vodičke Patrizie, ki je že predlagala potovanje za prihodnje leto. Pot je bila dolga in včasih naporena. Po Turčiji so prevozili 2300 km, a se je izplačalo, ker so videli čudovito deželo z različnimi pokrajini in kulturami in ker so marsikaj zanimivega izvedli.

Joana

Pamukkale

li modro mošejo s šestimi minareti zadnjega sultana Sulejmana Velikega, nekdanjo veliko baziliko, mošejo, sedaj pa muzej sv. Sofije. Na stenah so še vidni mozaiki s podobami Božje Matere z Detetom, v eni ladji pa je mozaik iz 9. stoletja s podobo Jezusa Kristusa. S stropa visijo veliki železni lestenci, na katerih so namesto sedanjih žarnic nekoč brlele sveče. Izletniki so se pred vstopom v mošejo morali sezuti, ženske pa si pokriti glavo s šalom. Med drugim so videli tudi eno izmed toliko podzemnih cistern iz bizantinskega časa. V popoldanskih urah so si goriški popotniki sli ogledat muzej Top Kapi, palačo sultanov, v kateri so vadili mlade v vojskovanju, lepe ženske pa vozili v harem, da bi bile na razpolago sultanu. Po vodičevem navetu so se pozno popoldne vkrcali na ladjo, da so si bližje ogle-

namesto oljčnih nasadov so videli nasade granatnih jabolk, breskev, pomarančevcev in mandarin. Prevzel jih je pogled na belo pobočje hriba, na slap, ki se je izsušil zaradi pekočega sonca (tisti dan je bilo 42 stopinj). Beli apnenčast slap se zdi, kot da je pokrit s snegom. Voda počasi teče po pobočju in ustvarja jezera. Ljudje si v njih hladijo noge. Tudi goriški popotniki so se pozabavali v hoji po tej mlačni vodi, ki jim je po dolgi vožnji zelo prijala. Naslednji dan so se odpravili v mesto Konya iz časa sv. Pavla. Tu je svet spet drugačen: v tej deželi so slana jezera in površine natrijevega karbonata. Videli so obširne travnike in njive s strnišči; vse je bilo izsušeno zaradi hude suše. Mesto Konya šteje skoro milijon prebivalcev. V tem mestu je prebival muslimanski "menih" Mevlana, ki je s petjem in plesom častil

Pomemben obisk v Benečiji

Prihaja ministrica Ljudmila Novak

Še nas skelijo izgredi ob govoru ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmile Novak na nedeljski slovenosti v spomin na bazoviške junake. Časnikar Saša Rudolf je dogodek takole ocenil: "Žvižgi na kraju, kjer so bili ustreljene prve žrtve boja proti fašizmu, pomemno nespoštovanje načel, za katera so Bidovec, Valenčič, Miloš in Marušič žrtvovali svoja mlada življenja. Borili so se za spoštovanje našega naroda, za spoštovanje svobode misli, besede in govora, za strpnost, za demokracijo in proti diktaturi katerekoli barve, proti nestrpnosti in nespoštovanju narodnih in človeških pravic".

Ministrice Ljudmile Novak se pa upravičeno veselijo v Benečiji; obiskala jih bo 17. in 18. septem-

bra. Novakovo, sodelavce z Urada in predstavnike slovenskega generalnega konzulata v Trstu bosta na povabilo petnajstrednevnika Dom imeli v gosteh krovni organizaciji SSO in SKGZ. Na odprt in neformalen način naj bi srečali ljudi, ki delajo na kulturnem, političnem, socialnem in ekonomskem področju ter s tem spoznali Beneške Slovence, njihov položaj, uspehe, težave in pričakovanja. Pomemben politični in kulturni dogodek za Slovence v videmski pokrajini se bo začel v Čedadu, najprej na sedežu SSO, kjer se bodo predstavili pokrajinski odbor, vodstvo društva E. Blankin in uredništvo Doma, nato pa pri odbornikih SKGZ z vodstvom društva Ivan Trinko in uredništvom Novega Matajurja. Sledila bosta obisk dvojezičnega šolskega cen-

tra v Špetru ter srečanje z županom Zufferlijem in predstavniki na občini Dreka. Po poklonu msgr. Ivanu Trinku na pokopališču in srečanju s sovodenjskim županom Cendouom se bo ministrica spustila v dolino na ogled Landarske jame, kjer jo bo sprejel podboneški župan Domenis. Bogat ponedeljkov program bo nadaljevala v Špetru na sedežu Gorske skupnosti, kjer jo bodo imeli v gosteh začasni upravitelj Sibau in vsi župani Nadiških in Terskih dolin. Naporen dan bo sklenila v slovenskem kulturnem centru s predstavniki slovenskih kulturnih društev.

V torek zjutraj jo bo najprej pozdravil župan Čedad Balloch, nato se bo odpeljala v Terske doline v občine Bardo, Tipana in Prosnid.

Beneški Slovenci se nadejajo, da bo dvodnevni obisk ministrice Ljudmile Novak poglobil poznavanje matice o političnem, kulturnem in narodnem življenju na Videmskem ter okreplil občutljivost slovenskih predstavnikov za beneško stvarnost, ki stopa v nove, svetlejša časa.

JŠ

Za prihodnost beneških ljudi

Matajurski praznik z željo po prijateljstvu in turističnem razvoju

Tradicionalni gorski praznik na očaku Benečije, 1641 metrov visokem Matajurju, je v nedeljo, 2. septembra, potekal v značilnem duhu miru in prijateljstva, ki povezuje ljudi z vseh strani njegovih pobočij. Ob tem smo lahko slišali spodbudne in, končno, bolj konkretne besede o uresničitvi turističnih načrtov, ki bi dobrotljivost prelepe narave prevedli v razvoj in prihodnost tega gorskega območja ter sosednjih dolin. Razvoj tu pomeni obstoj, prihodnost, in to na ravni prebivalstva, ljudi. Brez ljudi ni življenja, še manj pa skupnosti in identitete. Končno so tudi na politični ravni dokazali željo po ustvarjanju pogojev, da bodo lahko nove generacije Beneških Slovencev živele in ustvarjalno delale v domačih krajih.

Za uresničitev turističnega projekta na Matajurju so se na srečanju zavzeli številni predstavniki iz Benečije in Posočja. Ob pozdravi načelnika upravne enote Tolmin Zdravka Likarja, ki samo v turizmu vidi prihodnost Matajurja, sta dobronamernost izrazila kobariška županja Darja Hauptman in sovodenjski kolega Germano Cendou. Ta si želi, da "bi naši ljudje v prihodnje živeli tu in ne zapuščali več rojstnih krajev". Prvi načrt za turistični zagon območja na Matajurju bo čezmejna krožna pot, ki bo na nadmorski višini 1500 metrov povezovala občine Sovodnje, Podbonesec in Kobarid. Od Livka do Matajurja se bodo po mulatjeri iz 1. svetovne vojne poleti vozili kolesarji, pozimi pa smučarski tekači. Na slovenski strani je sedanjih poti, cest in planin dovolj, italijanska pa potrebuje obnove. Hauptmanova pravi, da "je potrebno samo začeti, saj so vsi navdušeni nad tem, da združimo moči". Občine Kobarid, Sovodnje in Podbonesec naj bi finančno podprla evropska razvojna strategija 2014-2020. Zanimanje za načrt je že izrazila tudi deželna odbornica za turizem Federica Segantini.

Matajurski praznik z željo po prijateljstvu in turizmu je oplemenitila 50. obletnica postavitve kapelice Kristusa Odrašenika. 2. septembra 1962 jo je blagoslovil videmski nadškof msgr. Giuseppe Zaffonato. V "mračnih letih Benečije" so nacionalisti zabetonirali kamen z napisom "Brezma-

Benečani "siti sovražstva in vojne". Začasni upravitelj gorske skupnosti Ter, Nadiža, Brda Giuseppe Sibau se je spomnil msgr. Pasquala Guiona, preminulega pred 10 leti, ki je šest desetletij spodbujal svoje ljudi k ohranitvi slovenske kulture in jezika v Beneški Sloveniji ter k razumevanju

in miru na tem kočljivem območju. Leta 1995 je za svoje življenjsko delo prejel srebrni častni znak svobode Republike Slovenije. Duha združevanja za turistični razvoj na Matajurju sta poudarila tudi predsednik čedajskega CAI Piero Boga in podpredsednik Planinske družine Benečije Joško Cucovaz.

Kulturni program z zboroma Matajur in Svet Lienart ter s koncertom harmonikarskega orkestra Accordion 4-8-8-16 sta popestrila pohod na vrh iz Gornjega Barnasa in kolesarska dirka. Veselo je bilo tudi v koči Planinske družine Benečije "Dom na Matajuru".

JŠ

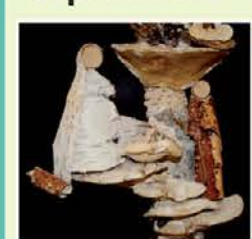
Kratke

V Idriji spominska plošča prijatelju Benečije msgr. Francu Rupniku

Ob 40-letnici smrti Franca Rupnika so mu v Spodnji Idriji postavili spominsko ploščo. Tam je služboval kot duhovnik v letih 1942-1972. Gojil je prijateljske stike med Posočjem in Beneško Slovenijo, bil je ustvarjalen in človek dejanj, veliko je objavjal v Domu. Od leta 2004 je pokopan v rodnem Črnem Vrhu.

"Septembrska" razstava jaslic v Bijačah

Božič je v Nadiških dolinah že nekoliko bliže. V Rakarjevem hramu v Bijačah so na pobudo društva Srebrna kaplja odprli razstavo nenavadnih jaslic iz gob in drevesnega lubja Manuele luretig z naslovom "Jaslica iz narave/Presepi dalla terra al cielo". Umetnica, rojena v Švici iz beneške družine, živi in dela v Logu v občini Podbonesec. Razstava bo na ogled vsako nedeljo v septembru in oktobru od 10. do 12. ure.

Na vroči politični sceni v Sloveniji

Pogajanja o reformah, toda hkrati nove polemike v politiki

V Sloveniji je že kazalo, da so politične stranke dosegle sporazum o tem, da bodo prispevale k izvedbi reform, ki so zelo nujne za preobrazbo temeljnih struktur družbe in države. Z njimi bi državi povrnili ugled in verodostojnost v domači in mednarodni javnosti in prepričali, da bi Slovenijo upravljali nadzorniki iz tujine, čeprav bi tile delovali pod okriljem EU.

Glede reform je sicer dosežen prvi uspeh, saj je vlada prejšnji teden objavila zasnove in izhodišča za spremembe pokojninskega sistema in delovno-pravne zakonodaje. Obe reformi naj bi bili sprejeti do konca tega leta, v parlamentu pa ju bodo obravnavali po nujnem postopku. Navajamo, da bo za pridobitev polne pokojnine v prihodnje potrebno 40 let dela, delati pa bo potrebno do 60. leta starosti zavarovanca. Kljub enotno izraženi pripravljenosti za hitro izvedbo reform pa opozicijski stranki Socialnih demokratov in Pozitivne Slovenije, sindikati in tudi delodajalci napovedujejo ostre pogajalske zahteve. Za nekakšno umiritve vzdušja ob začetku pogajanj o reformah je poskrbel predsednik države dr. Danilo Türk. V kontekstni oddaji na javni TV Slovenija je povedal, da nasprotuje predčasnim državnim volitvam, tehnični vladi in tudi spremembam v sestavi vlade. Po njegovem naj se vlada potruditi za izvedbo in uveljavitev reform ter se o tem dogovori z opozicijo, s sindikati, z delodajalci in organizacijami civilne družbe. Gre za presenetljiv obrat, nenadejano potezo državnega poglavarja, ki doslej ni izrekel nobene dobre besede o Janezu Janši in o vladi,

ki jo vodi. Zaradi takšnega ravnanja je okoli 55% gledalcev omenjene televizijske oddaje v priložnostno izvedeni anketi menilo, da dr. Danilo Türk ne predstavlja vseh Slovencev oz. državljanov, ampak zastopa samo tiste z levičarsko opredelitvijo.

Zgodilo se je nadalje, da je Angel Gurria, generalni sekretar Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj, med obiskom v Sloveniji pohvalil vlado in dejal, da ima prave prednostne naloge, a ga je dr. Igor Lukšič, predsednik Socialnih demokratov, zavrnil. Na srečanju strankinih privržencev v Solkanu je namreč dejal, "da je po pol leta delovanja vlade že vsem jasno, da ta oblast ni vredna zaupanja". Na srečanju je bil prisoten tudi Borut Pahor, kandidat Socialnih demokratov za novega predsednika Slovenije, ki je Lukšiča zavrnil z mnenjem, "da je v tem trenutku čas za sodelovanje, ki ga je treba postaviti pred politična nasprotovanja in pred nevoščljivostjo".

Osuplost in zgražanje je povzročila objava podatkov o sredstvih, ki bi morala pripadati državi, a jih ta doslej ni izterjala. Posamezniki, ustanove, znane in vplivne osebe, med njimi tudi t. i. tajkuni, na račun neplačanih davkov in prispevkov državnemu proračunu dolgujejo več kot 830 milijonov evrov. Hkrati pa so slovenski bogataši iz raznih okolij in služb v lanskem letu v davčne oaze na tujem, kjer ne plačujejo davkov, domnevno poslali kar okoli 1,8 milijarde evrov. Ogorčenje ljudi povzroča tudi odkritje o slabem poslovanju Nove ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor, obe sta v državni lasti. Banki sta

namreč odobrili skoraj 3 milijarde evrov slabih posojil, tistih brez kritja in pologov. Prejeli naj bi jih znani posamezniki in politiki, med njimi tajkuni, ki kreditov niso vrnili. Kdo so bili ti predjemniki posojil in kdo jih je v bankah odobrila, po nalogu predsednika vlade raziskujeta kriminalistična policija in javno tožilstvo.

Politične napetosti med opozicijo in vlado so se nenadoma zaostriale in povečale ob koncu preteklega tedna, ko je največja opozicijska stranka Pozitivna Slovenija zahtevala izredno sejo parlamenta. Na njej naj bi premierja Janšo obtožili, da je z nekaterimi izjavami o kritičnem stanju javnih financ in nevarnostih za bankrot države strašil in vznemirjal domačo javnost in mednarodne finančne ustanove, ki da zaradi tega slabše ocenjujejo Slovenijo. Pravi namen zahteve za izredno sejo državnega zbora pa je doseči odstop vlade. Po poslovniku državnega zbora je do sedaj izredne seje odločil njegov predsednik dr. Gregor Virant, odločiti pa se mora v petnajstih dneh. Iz kabineta predsednika vlade so sporočili, da bo vlada "poslanecem z veseljem pojasnila prave razloge za javnofinančne težave in za slabšanje ocen o Sloveniji. Ključni razlogi za slabo stanje javnih financ so prepozni in neustrezni odzivi vlade Boruta Pahorja na krizo". Med razlogi za skrivanje pravega stanja pa je najpomembnejši strah vplivnih posameznikov, ki so že drugi v obdobju iste generacije izropali slovenske banke. Pozitivna Slovenija, ki zahteva sejo parlamenta, je pri tem izredno sodelovala, in sicer preko podjetij, ki jih obvladuje njen predsednik

Zoran Jankovič. On naj bi v slovenski bančni sistem izvrtal skoraj 200-milijonsko brezno.

Slovesnosti ob obletnicah dogodkov, pomembnih za vso Slovenijo

V soboto, 15. septembra, bodo v Kopru z mnogimi prireditvami, govori in proslavljanjem počastili 65-letnico priključitve, ali kot nekateri pravijo, vrnitve Primorske matični državi. Slavnostni govornik bo dr. Danilo Türk. Vlada pri proslavljanju ne bo sodelovala.

Pomembne so tudi slovesnosti v Novi Gorici, kjer proslavljajo 9. september, občinski praznik, in 65-letnico pričetka gradnje Nove Gorice. Na zborovanju nekdanjih brigadirjev je govoril nekdanji predsednik Slovenije Milan Kučan, v Novi Gorici pa je izšla knjiga *Vstala Primorska si v novem življenju*. Gradivo sestavljajo izbor in pričevanja mnogih znanih ljudi, ki so po letu 1945 delovali in živeli na Primorskem. Knjigo je izdal Goriški muzej v sodelovanju z Območnim odborom zveze borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja v Novi Gorici, s Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo, Svetom slovenskih organizacij in z Raziskovalno postajo Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Novi Gorici. Članek z naslovom *Primorska v drugi polovici 20. stoletja* je napisal zgodovinar prof. dr. Branko Marušič, dolgoletni preučevalec preteklosti in razmer na Primorskem. Znan je tudi kot eden najboljših poznavalcev zgodovine obmejnega območja med Slovenijo in Italijo, o čemer je napisal več knjig in drugih pričevanj.

Martijan Drobež

Slovinci pred predsedniško izbiro

Volilni finiš v nepravem času

V Sloveniji so pred vrati nove volitve, kar v sedanjih razmerah ni ravno vzpodbudno. Iz enega samega preprostega razloga: pozornost se bo ponovno usmerila iz državno pomembnih tem, ki so v tem trenutku vezane predvsem na področje gospodarstva in ekonomije, na nepomembne, strankarsko-ideološke in nepotrebne polemike. Tega smo sicer v Sloveniji bili vedno vajeni, problematično pa postaja stanje posebno v zadnjih mesecih, ko Slovenija očitno nazaduje in je tik pred prepadom.

V današnjih razmerah bi morala slovenska politika vsaj pri nujnih vprašanjih najti skupen jezik. Ker je še nekaj maneverskega prostora pred usodnim zaprosilom za pomoč evropske institucije, bi bilo nujno treba najti neko soglasje. Ampak tega žal ni. Tematika zlatega fiskalnega pravila, sanacije bank in upravljanja državnega premoženja, ki bi morale biti povsem tehnične tematike, danes pomenijo strankarsko obračunavanje s tem, kdo je za krizo bolj kriv in kdo bo imel večje zasluge pri njenem morebitnem reševanju. Na pereče stanje pa so slovensko politiko že večkrat opozorili tuji trgi in bonitetne agencije (Standard&Poor's je nesoglasja politike in nestrinjanja znotraj koalicije uvrstil med razloge za znižanje

bonitetne ocene), na hude čase, ki so pred Slovenijo, je prejšnji teden opozoril generalni sekretar OECD Angel Gurria (ob tem se je Gurria tudi strinjal s predvidenimi posegi, ki jih načrtuje Janševa vlada), v ponedeljek pa je predsedniku slovenske vlade jasno povedal, da slovenska država ne sme več izgubljati časa, še predsednik evrske skupine Jean Claude Juncker.

Jean Claude Juncker

Časa res ni več veliko, zato so skorajšnje predsedniške volitve skoraj nezaželjen institucionalni postopek. Zakaj? Ker bo predvolilna kampanja še dodatno zaostri-la že itak močno naelektreno politično ozračje in bo v postopku odločilnih slovenskih izpitov pred evropskimi institucijami delovala razdiralno. Politične stranke in javnost se bodo ponovno ukvarjale s tipično predvolilnimi vsebinami, v ospredje bodo stopila osebna premoženja posameznih kandidatov, razpravljalo se bo o 2. svetovni vojni,

mogoče celo o tem, kaj si posamezni kandidati mislijo o navalu domnevnih cerkvenih sinov, ki so jih naplavile medijske polemike v zadnjih mesecih. Seveda, govor bo tudi o krizi, ki utaplja Slovenijo. A tudi na tem področju obstaja zelo veliko tveganje, da bomo (že spet) poslušali znane strankarske krilatice in "navijaške slogane". Kandidati so namreč, tudi zaradi načina izbora predsednika republike na volitvah, izrazito strankarski. Milan Zver bo prepričano zagovarjal zlato

fiskalno pravilo, Borut Pahor bo verjetno zagovarjal potrebo po njegovem sprejetju, v duhu svoje konstruktivne držbe, sedanjí predsednik Danilo Türk pa bo govoril, kako da zlato fiskalno pravilo v ustavi ni potrebno. Iste odgovore bomo dobili na vprašanje o potrebi po uresničevanju ostrih varčevalnih ukrepov: Zver bo varčevalne ukrepe povsem podprl, Pahor tudi, a z nekaj pomisleki. Türk bo seveda nadaljnjim varčevalnim ukrepom nasprotoval, ker da je potrebno zagnati gospodarstvo. Gre sicer za različne argumente, ki krojijo evropski politični vsakdan, žal pa jih kandidati za predsednika republike vsakič prevzemajo iz zastrupljene slovenske strankarske arene. Ker pa bo zdaj šlo zares in do volitev manjka le še dva meseca, bo vsaka beseda iz njihovih ust dobila takojšnji širši odmev. Funkcija predsednika republike, pa čeprav ima (tako kot v

Italiji) samo simbolični pomen, izrazito zanima vsako politično opcijo. Zver je vidni član SDS, njegova izvolitev bi za Janšo pomenila konec skrbi o tako pogostih institucionalnih prerokanjih na najvišji ravni, ki so višek doseglja z ustavno obtožbo proti sedanjemu predsedniku Danilu Türku.

Türk je človek, ki se je kljub svoji visoki in nevtralni funkciji z Janšo (kot vodjo opozicije v prejšnjem mandatu in kot predsednikom vlade v sedanjem) že večkrat izrazilo skregal. Zaradi tega je postal "ad acclamationem" kandidat levice: k taki kandidaturi je sedanjí predsednik veliko pripomogel tudi sam. Stalne prisotnosti na vseh partizanskih mitingih tesno ob boku borčevskega predsednika Janeza Stanovnika, uporaba različnih kriterijev pri imenovanju Zorana Jankoviča in (ne) imenovanju Janeza Janše za premierjskega kandidata, da spornih izjav o drugorazrednih temah v povezavi z javno politično debato okoli Hude jame ne omenjamo. Zadnji korak pri uradni investituri Türk za levičarskega kandidata je bila podpora Milana Kučana, ki je podobno že blagoslovil tudi Jankoviča na decembrskih predčasnihi volitvah. Seveda je tukaj še Borut Pahor, ki je sicer glede tega svojstven kandidat (in ga moramo tudi drugače "prebrati"), a ki ideoloških sporov med predvolilno kampanjo ne bo sposoben omehčati. Takih ideoloških igrac pa si Slovenija v teh časih ne more dovoliti. Zato je tudi predvolilna kampanja v tem obdobju za slovensko ravnovesje zelo nevarna in nepredvidljiva.

Andrej Čermic

Zaprašena slovenska udbomafija

Katoličani ostajajo še vedno glavna tarča slovenske levice

Ob dogodkih, ki se prepletajo v Sloveniji, ne morem mimo spominov na kolego prof. dr. Jožka Šavlija. Ta je vedno, ko se je kaj zakuhalo na jugoslovanskem in pozneje slovenskem političnem področju, rekel: "Udbomafija"! Vsi, ki smo ga poznali, smo navadno pripomnili: "Zopet je privlekel udbomafijo iz naftalina"! Poskusi "medijske likvidacije" kardinala Franca Rodeta kažejo, da so v časopisni hiši DELO pridobili nekatere informacije o njegovem zasebnem življenju. Domneva gre v smer novinarja Dejana Korbe, ki se je skliceval na domnevna stališča dveh oseb brez priimkov Tanje Brede in Petra S. in še na neimenovane vi-re. Prav ti viri naj bi potrdili, da je imel kardinal ob koncu 60. let odnose z žensko, pri kateri je botrovala celo prometna nesreča. Pozneje se je z njo razšel, ona je odšla v Nemčijo, on pa iz Celja v Ljubljano. Zastavlja se vprašanje: "Od kod novinarju ti podatki"? Iz vsega tega se lahko upravičeno sklepa, da je v ozadju nekaj, kar vse to povezuje z nekdanjo tajno policijo UDBO. Ta je vse do osamosvojitve med drugim spretno nadzirala ves slovenski kler, kamor je spadal tudi sedanjí kardinal. Uporabljali so najrazličnejše metode, poznane in manj poznane. V tedanjih dosjehih UDBe lahko beremo informacije o vseh vidikih nadziranja oseb, bodisi na spolnem, političnem, kulturnem, pa tudi finančnem področju, kot tudi smešne zapiske o vaških zdradah in celo čenčah, v katere so bili vpleteni, ali pa samo podtaknjeni slovenski duhovniki. To ponovno potrjuje, da je tedanja tajna policija uporabljala tudi svoje agente za onemogočanje določenih oseb in tako izsiljevala duhovnike tudi s pomočjo spolnih avantur, ki jih velikokrat sploh ni bilo. O kršenju človekovih pravic se tedaj ni govorilo, saj smo živeli v socialistično-komunistični svobodi!

Veliko teh dosjejev je bilo uradno (!) uničenih leta 1990 po domnevnem ukazu Milana Kučana. Domnevamo pa lahko, da določeni dosjeji še vedno obstajajo, saj pridejo zelo prav slovenski levici za medijsko likvidacijo političnih nasprotnikov, služijo pa tudi za promocijo slovenskim "stricem iz ozadja".

Slovenska politična levica, kljub vsem tem zdradah in podtikanjem, se dobro zaveda, da so v sedanjem času slovenski katoličani pomembna družbena skupina, ki jo je treba diskreditirati ali celo uničiti. To se je lepo pokazalo pri Druškem zakoniku. Prav ob tem upravičeno trdimo, da je slovenska Cerkev zelo močna, živa in tudi vitalna organizacija. Katoličani ostajajo še vedno glavna tarča slovenske levice, zato naj nas ne motijo njihova obračunavanja, pri katerih se levica poslužuje vseh mogočih sredstev, da jih blati. Slovenski metropolit dr. Anton Stres je v svojem sporočilu jasno in odločno poudaril: "Slovenska škofovska konferenca izreka moralno podporo kardinalu Francu Rodetu. Verjamem, da člani Katoliške Cerkve ne bodo nasledili "konstruktom, lažem in polnesnicam", ter da bo zgodba na sodišču dobila "razsodbo in sklep, kakor ju zasluži".

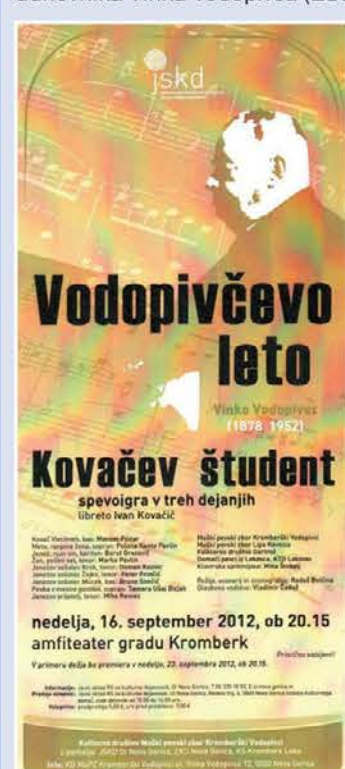
Proti vsem tem napadom slovenske levice se slovenski kristjani lahko borimo samo z enotnostjo in kritičnostjo, za kar je zaveden slovenski kristjan sposoben.

Ambrož Kodolja

Kratke

Opereta Kovačev študent vrhunec prireditev ob 60-letnici smrti Vinka Vodopivca

V letu 2012 obeležujemo 60-letnico smrti slovenskega skladatelja, zborovodje, primorskega narodnega buditelja in duhovnika Vinka Vodopivca (1878-1952).

Kulturno društvo Moški pevski zbor Kromberški Vodopivci je v spomin nanj pripravilo več koncertov v sklopu Vodopivčevega leta. Vrhunec Vodopivčevega leta gotovo predstavlja glasbena komedija Kovačev študent, ki bo premiero doživela 16. septembra 2012, ob 20.15, v amfiteatru gradu Kromberk v režiji Radoša Bolčinein pod glasbenim vodstvom Visladimirja Čadeža.

V primeru dežja bo premiera 23. septembra ob isti uri in na isti lokaciji oziroma v SNG Nova Gorica.

Predprodaja vstopnic: vsak delovnik od 10.00 do 14.00 v pisarni JSKD OI Nova Gorica (stavba Kulturnega doma): 5,00 evrov.

Na dan premiere: 8,00 evrov. Pri uresničitvi operete sodelujejo

KD MoPZ Kromberški Vodopivci, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti OI Nova Gorica, Zveza kulturnih društev Nova Gorica, Glasbena šola Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica, Goriški muzej, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica.

Brda Contemporary Music Festival

Druga izvedba Festivala kreativne sodobne glasbe, Brda Contemporary Music Festival, ki bo potekal 14. in 15. septembra 9. v kinodvorani v Medani, je nadaljevanje lanskoletnega Smartfesta. Umetniški vodja festivala je Zlatko Kaučič. Kreativne delavnice pod vodstvom Johannesa Bauerja in Orchestra Senza Confini, večerni koncerti in pokoncertni jam sessioni obetajo inovativne eksperimentalne improvizacije v glasbi in zvoku ter prenos znanj in izkušenj uveljavljenih glasbenikov mladim. Na mednarodnem festivalu sodelujejo glasbeniki iz Italije, Nemčije, Poljske, Slovenije.

Več o festivalu na www.brda-contemporary.org

Nova kraljica terana Katrin Štoka, doma pri Briščikih

Njen veliki cilj je promocija "zamejskega" Krasa

V prvi polovici meseca avgusta smo se v Nabrežni pogovorili z letošnjo kraljico terana Katrin Štoka, ki je doma pri Briščikih. Njena izvolitev je potekala v nedeljo, 5. avgusta, v Pliskovici. Po uspešno opravljenih preizkusih znanja iz vinogradništva, kulturne dediščine Krasa in same degustacije vina so ji organizatorji izročili lento kraljice terana 2012, od lanske zmagovalke Maruše Rogelja iz Tomaja pa je Katrin prejela tudi krono. Katrin je uspešno končala tržaški Znanstveni licej Franceta Prešerna, nato se je vpisala na študij arhitekture v Trst in ga je prav tako uspešno dokončala. Po dokončanem študiju se je začasno zaposlila v raznih podjetjih, danes pa se kot samozaposlena ukvarja predvsem z oglasno grafiko. Poleti si vsakdanji kruh služi predvsem v polletnih središčih, v katerih je zaposlena kot vzgojiteljica.

Katrin pravi, da je kandidatura za naslov kraljice terana letos vložila skoraj po naključju. Po svetovnem spletu je namreč iskala druge podatke in informacije, naletela pa je na razpis natečaja za kraljico terana. Lansko leto se je namreč z znanjo pogovarjala o tem natečaju, ni se pa prijavila, ker je bila prepričana, da mora družina kandidatke doma pridelovati teran, kar pa v resnici sploh ni pogoj za prijavo na razpis. Pri Katrin doma namreč pridelujejo malvazijo in chardonnay, od rdečih sort pa refošk, saj njihovi vinogradi ležijo v lapornatem bregu pod Kontovelom. Proizvodnja krije domače potrebe, vina zato ne prodajajo. Komaj nato je Katrin začela razmišljati, kaj bi lahko od izvolitve za kraljico terana imela sama, po drugi strani pa jo je seveda zamikalo, kaj bi lahko k vsemu obstoječemu na Krasu tudi sama doprinesla.

Kot smo že zapisali, Katrin živi pri Briščikih, kjer je znamenita jama, dejavna pa je v KD Rdeča zvezda iz Saleža, v katerem so jo letos izvolili za podpredsednico, pred tem je opravljala tajniško vlogo, v društvo pa je vpisana od leta 1998, odkar namreč poje pri domačem zboru. Katrin zanima predvsem turistična promocija, sama pa pravi, da prihajajo po navadi turisti na Kras le za en dan, razen morda tistih, ki so tu vajeni preživeti več dni. Odlične možnosti za to nudi mladinski hotel v Pliskovici, na tržaški strani Krasa pa letih ni, zato se obiskovalci pri nas ne zadržujejo veliko časa. Naslov kraljice terana vsako leto podeljuje Društvo vinarjev in vinogradnikov Krasa, za organizacijo dogodka pa skrbi gospa Majda Brdnik. Z njo se je Katrin pogovarjala in iz njenih besed tudi neuradno izvedela, da bo letos najbrž edina kandidatka, kar se je potem tudi zgodilo. Od nekdanjih kraljic terana je Katrin imela stike samo z Nežo Milič, ki je doma iz Zagradca in se zato poznata. Na izvolitvi je spoznala tudi lansko kraljico terana Marušo Rogelja, s katero sta se pogovorili o kraljičinih zadolžitvah. Kako pa je potekala njena izvolitev? Še pred samim javnim dogodkom so Katrin povedali, kaj se mora naučiti, in ji za to predpisali tudi štiri knjižne naslove, v glavnem priročnike s področja vinogradništva in vinarstva, pa o turističnih znamenostih Krasa. Katrin namreč priznava, da so ji ob izvolitvi zmanjkali nekateri bistveni podatki predvsem o slovenski strani Krasa. V tem pogledu pa

seveda ugotavlja, da na slovenski strani meje (pre) malo poznajo nekatere tržaško-kraške znamenitosti, začeni z že omenjeno jamo pri Briščikih. Katrin ob ocenjevanju ni pričakovala tako visoke ocene, saj so ji pri izpraševanju velikokrat pomagali. Prvi občutki po izvolitvi so bili predvsem zmedenost, njen cilj do naslednje nedelje (12. 8.) pa je bil ta, da si pripravi novo kraljevsko obleko ter krajši govor. Kako pa si Katrin zamišlja promocijo Krasa? Koliko je prepričana, da bo mogla ob svojih uradnih kraljevskih obveznostih promovirati tudi drugo, torej tržaško oziroma "zamejsko" stran Krasa? To je njen veliki cilj, pravi. Nekdanjih kraljic terana namreč sploh ni zanimalo, kaj je na drugi strani meje, saj se tedaj ni še govorilo o skupnem teranu. Katrin si namreč nada, da bo zmogla kot kraljica prirediti tudi kak družben trenutek na tržaški strani državne meje. Kot zanimivost naj povemo še to, da mora kraljica za svojo obleko poskrbeti sama, stroške za to pa ji seveda krije organizator. Katrin je za pomoč poprosila šiviljo svojega društva, in sicer Silvo Perčič, ki po navadi šiva kraške narodne noše. Njena hči Meta Lavrenčič, ki se odloča za študij modnega oblikovanja, se je zato spoprijela s to pomembno nalogo.

Kako pa si Katrin predstavlja naslednje leto, ko jo čaka kraljevanje? Sama pravi, da bo najbrž na višku svojega znanja čez leto dni, ko se bo iztekel njen mandat, saj si bo do tedaj nabrala veliko znanja in izkušenj. Njena predhodnica Maruša ji je po izvolitvi in predaji krone namreč zaupala, da se leto po navadi težka prepusti naslednici, saj je prav v tistem trenutku posameznica prepričana, da lahko največ

stori za poslanstvo, h kateremu je bila poklicana oziroma za katero je bila izvoljena.

Primož Sturman

Clint Eastwood na republikanski konvenciji

Bravo, Clint!

Pa da vidimo, če bo Clint Eastwood še naprej veliki guru hollywoodskega filmskega sveta, predvsem tistega, ki se ponaša z "avreolo" socialne in družbene zavzetosti. Pa ne samo tam: bomo videli, ali ga bodo za enega svojih karizmatičnih liderjev še vedno imeli vsi tisti napredni in liberalni krogi, ki so ga zadnjih 15 let poveljevali in ga kovali v zvezde.

Eastwood si je namreč privoščil dokaj nepričakovano potezo: na nedavni konvenciji je podprl Mitta Romneyja. Republikanec. In privoščil si je še nekaj "bogokletnega": upal si je kritizirati sedanjega predsednika Obama, ko mu je na republikanski konvenciji v odsotnosti postavil vprašanja glede obljub, ki jih v zadnjem štiriletnju ni izpolnil. Clint Eastwood je genialec. Predvsem zato, ker je vse ponovno presenetil in razjezil številne "napredne in liberalne" obraze ameriškega jet-set sveta. Razočaral je najbrž tudi številne evropske navijače ameriških liberalcev in "naprednih razumov".

Najbolj znani kavboj iz Leonejevih "špageti vesternov" ima za sabo dokaj nenavadno zgodbo. Potem ko so dalj časa mnogi nanj gledali zviška ravno zaradi njegove kavbojske kariere (ob tem so mu pritaknili tudi vzdevek desničarja), je sredi devdesetih let prejšnjega stoletja splošno dojemanje Clinta Eastwooda v Hollywoodu doživelo radikalen preobrat. Najprej dvojni oskar za vestern Unforgiven (da, tudi vestern je prejel oscarja!) leta 1992. Potem pa še serija izvrstnih družbeno angažiranih filmov: najprej Mystic river (Skrivnostna reka,

2004), v katerem je obravnaval bolečo problematiko spolne zlorabe otrok in psiholoških posledic, ki jih taka tragedija prinaša. Leta 2005 je v kinematografu prispel Million dollar baby (Punčka za milijon do-

larjev, 2005), v katerem se je lotil žgoče tematike evtanazije. Še kasneje je prišel na vrsto japonski pogled na ameriški napad na Japonsko v 2. svetovni vojni (Letters from Iwo Jima, Pisma iz Iwo Jima, 2006). Pravi filmski biser je bil leta 2008 Gran Torino, zgodba o sprejemanju azijskih priseljencev v ameriško družbeno tkivo. Eastwood se je zaradi teh tematik in predvsem liberalnega pristopa pri njihovi obravnavi v hollywoodskih krogih čez noč spremenil iz neotesanega kavboja v rafiniranega in tenkočutnega filmskega ustvarjalca. Dovolili so mu vstop v hram "liberalnih in naprednih", saj veste, tistih, ki pijejo martini in razmišljajo, kako bodo rešili svet. In to, kljub temu da se je v preteklosti že izpostavil kot republikanec. Dobil je blagoslov hollywoodskega jet-seta (pa čeprav ga ni potreboval in zanj ni niti moledoval).

Ravno ta filmska industrija je v zadnjih štirih letih (in še malo več) neprestano navijala in spodbujala predsednika Obama. Spet nekako v skladu z geslom, "kako smo mi liberalni, da podpiramo temnopoltega predsednika, in kako smo mi napredni, da smo na strani milijonov mladih "Obama boys", ki so v nekdanjem čikaškem senatorju videli mesijo". S podporo Obami dejansko ameriški jet-

set niti ni izražal svojih pravih političnih preferenc, ampak je, nekoliko farizejsko, samo hotel dobiti oznako človekoljubnosti in odprtosti do vseh manjšin: latinskoameriških, temnopolnih, homoseksualnih in še bi lahko naštevali. Iskrenosti je bilo v teh komercialnih potezah bore malo, prej bi lahko govorili o dobro izvoljeni priljubljenosti za zastoj oglaševanje.

In na tej točki je Clint Eastwood vse svoje kolege dobro povlekel za nos. Kljub temu da nobeden od njegovih zadnjih filmov povprečnemu republikanemu volivcu verjetno ni bil ravno všeč in da so vsi pričakovali njegovo neomajno in brezpogojno podporo Obami, si je Eastwood drznil iti proti toku in na prihajajočih predsedniških volitvah podpreti Romneyja. In to v brk klubu, kjer pijejo martini in razmišljajo, kako rešiti svet. Bravo, Clint!

Andrej Černic

Slov.I.K.

Izobraževalni programi 2012-2013

Slovenski izobraževalni konzorcij razpisuje za leto 2012-2013 štiri izobraževalne programe, in sicer program Ekstra za dijake, Multidisciplinarni program za študente ter splošna programa Nastopanje v javnosti in Podjetništvo za neekonomiste.

Vse štiri programe odlikujejo vsebinsko bogata in metodološko dovršena predavanja, ki tečajnikom omogočajo neposredno seznanjanje z novimi vsebinami, možnost interakcije v razredu, delo v skupini. Tečajnikom so na razpolago sodobno opremljeni prostori. Izvajanje vseh štirih programov podpirajo podjetja in ustanove, ki so članice konzorcija. Njihovi prispevki omogočajo tečajnikom dostopne šolnine in koriščenje stipendij.

Program Ekstra je obšolski program, ki dijakom višjih srednjih šol ponuja možnost učnega, dodatnega in dopolnilnega izobraževanja, stu-

djskega usmerjanja in družbenja. Letno je predvidenih šest predavanj za starejše dijake (3., 4. in 5. razred) in tri predavanja za mlajše dijake (1. in 2. razred). Predavanja iz različnih vsebin, ki smiselno dopolnjujejo šolsko snov, potekajo ob petkih popoldne, ločeno v Trstu in v Gorici.

Multidisciplinarni program je triletni ciklični obdiplomski študijski program, namenjen univerzitetnim študentom. Dejavnosti potekajo izmenično v Trstu in v Gorici, praviloma ob sobotah zjutraj, v skupnem obsegu 60 ur. Program omogoča seznanitev s široko paleto tem; priložnost za posamezne programe znašajo 150,00 evrov, razen za program Ekstra, za katerega znaša vpisnina 30,00 evrov. Prijave se zbirajo na e-naslovu info@slovik.org do 15. septembra 2012. Vsa razpisna dokumentacija, opisi programov, roki, informacije o šolninah in stipendijah, prijavnice in drugo gradivo je na spletni strani www.slovik.org.

pajo v javnosti, dajejo izjave in intervjuje, predavajo, vodijo poslovne sestanke in pogajanja in ki želijo izpolniti svoje znanje na področju poslovne komunikacije v slovenskem jeziku. Predavanja se bodo izvajala od oktobra 2012 do marca 2013, praviloma ob petkih popoldne, v skupnem obsegu 36 ur.

Program Podjetništvo za neekonomiste je namenjen predvsem mladim humanistom, družboslovcem in znanstvenikom, ki nimajo strokovnih znanj s področja ekonomije, podjetništva ali financ in želijo ali morajo kljub temu pridobiti ID DDV in s tem postati podjetniki. Srečanja bodo potekala od oktobra 2012 do marca 2013, praviloma ob petkih popoldne, v skupnem obsegu 24 ur.

Na vseh štirih programih je razpisanih 15 mest. Vpisnine za posamezne programe znašajo 150,00 evrov, razen za program Ekstra, za katerega znaša vpisnina 30,00 evrov. Prijave se zbirajo na e-naslovu info@slovik.org do 15. septembra 2012. Vsa razpisna dokumentacija, opisi programov, roki, informacije o šolninah in stipendijah, prijavnice in drugo gradivo je na spletni strani www.slovik.org.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. septembra, ob 14. uri.

Voda je kot življenje Polzenje

Vodo imam rada že od otroštva. Obožujem jo, ko je neskončna in je morje, ob rojstvu, ko je studenec, tedaj, ko je mogočna in zastrašujoča in spet mirna in zaspala in je reka, in tedaj, ko se razlije in postane, da je zrcalo in jezero. Vodo pravzaprav potrebujem, pomirja me in me vabi k razmisleku, vrača mi moči in vere v življenje. Tedaj, ko je hudo in ne vem več, kako in kam, tedaj moram nekam na breg, nekam, da prisluhnem žuborenju in se pogovorim z odhajajočimi valovi. Pred dnevi, nenavadno lepo je bilo nebo in jasno, pa je vendarle naznanjalo konec poletja, sem si odtrgala uro, da bi pregnala preutrujenost in odšla brez cilja med drevesa in travnike. In našla izvir, skrit, bister izvir, sredi listja in vej, majhen, pa vendar izvir. Lučka, terierka, je potisnila glavo pod vodo v temno praznino, kot bi hotela razumeti izvor. A ga ni našla, kajti voda je kot življenje. Rodi se, kot se rojevamo mi, a pred rojstvom je tema in praznina, nato dolga pot, ki ji bistrina ne ve konca. In človek, ki ji sledi, nikoli ne ve, kam hitijo in žuborijo valovi. Utrujena zaradi dnevov, ki

so bili za mano, morda pa še bolj zaradi tistih, ki so prihajali, sem sedla na brežino in pustila valovom, da so odnašali misli, drugo za drugo. In lepota je počasi celila moje rane in ubito upanje. Hlastnila sem po svežini in je nekaj ujela v dlani, a je voda v nekaj trenutkih spolzela mimo prstov v strugo, tako kot življenje, tako kot tole poletje, ki sem ga tako željno pričakovala in čez katerega so mnogi jamrali, češ da je predolgo in pretoplo. Meni je ušlo, ne da bi mu lahko prisluhnila. Spomnila sem se na prijatelja, dragega prijatelja, s katerim sva se pred kratkim pritoževala nad tem neizživetim poletjem. Celo leto je usoda kruto posegala v njegovo življenje, a on je, podobno kot jaz, sanjal o poletju. Ker poletje celi vse rane. Ravno med dopustom pa je skupaj z družino zbolel za virozo. Ker vem, koliko mu pomeni morje, sem ugotovila, da to poletje njemu nikakor ni bilo naklonjeno. Kaj poletje, je pripomnil, čez vse leto samo križi in težave, od januarja sem. Tudi meni se ne zdi, da je to leto ravno srečno. O poletju sem sanjala vse dolge zimske mesece, sanjala sem o miru

in soncu, sanjala o vodi seveda. Poletje je sicer prišlo, a z njim toliko problemov, da je spolzelo mimo mene, ne da bi se ga naužila. Tudi prijatelj ima iste občutke in skupaj se pritožujeva nad zlo usodo. Zdaj ob tej vodi, ki jo jesen odnaša neznano kam, v zakulisju modrega neba in zelenja, ki je, podobno kot marsikdo izmed nas, preživelo sušo in vročino, razmišljam drugače. Moje hitenje je ustavilo žuborenje valov, vrtinčenje suhega listja v tolmunih, prod, ki migeta, ujet v modrino, kot migetajo zvezde na nebu, igra kačjih pastirjev in večna pesem vode. Pomislim, da mi je poletje podarilo tudi te trenutke, tako dragocene, tako edinstvene. Izbrane samo zame in ovite v tišino. Morda mi to poletje ni tako nenaklonjeno, kot si mislim v svoji črnogledosti, morda prinaša res hude preizkušnje, a v zameno podarja trenutke lepote. Morda je to le življenje: večno hrepenenje po sreči, ki prehitro spolzi skozi naše dlani, bistra in prozorna kot voda, nedolžna kot otrok, a nedosegljiva med tisočimi vsakdanjimi preizkušnjami. Morda bi bila sreča preveč vsakdanja in celo dolgočasna, ko ne bi bilo vseh teh naših težav in trpljenja. In morda bi jaz sploh ne slišala tega žuborenja, ne zahlepela po teji tišini, kajti moje srce bi bilo že polno vsega. Postanem na bregu,

spremljam polzenje, reko, ki hiti neznano kam in odnaša moje utrujene misli. Voda pripoveduje, voda pozna resnico. V njej je zapisana pot življenja. Tišina je kot obliž, vrača mi moči, sedim in poslušam, v soncu odhaja poletje, pa je vendar tudi

slovo polno obljub vrnitve. Vem, da bom spet sanjala o njem, spet bom nizala hrepenenja, spet bom govorila o soncu, ki ga ljubim nadvse. In spet bom iskala te trenutke tišine, ob reki, ki se igra skrivalnice med travo. Legla bom in

zaspala. V šepetanju trav in žuborenju vode. In spet bom nizala trenutke, ki so dragoceni kot biseri in je zanje vredno prehoditi vso to dolgo, naporno, strmo pot. Po tisti strugi, ki ji pravimo življenje.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 125

Ne vem, koliko ljudi sploh zanima dejstvo, da se je pred dnevi poslovil od našega sveta kardinal Carlo Maria Martini, še posebej tistih gotovo ne, ki se ne prepoznajo v krščanstvu in ne v Cerkvah in večinoma ne berejo daljših italijanskih zapisov in knjig. Kot najbrž spet večine ne bo zanimal pričujoči zapis samo zaradi dejstva, ker bom napisal nekaj lepih besed o drugem velikem italijanskem kardinalu, na katerega sem zelo navezan že vrsto let, kajti kardinal Gianfranco Ravasi je zame predvsem velik knjigožer, šele nato kardinal. Besedo knjigožer uporabljam v dobrem smislu, kajti to je tisti, ki knjige žre, pri kardinalu Ravasiju je to očitno; dejstvo, da mu je Bog v življenju namenil tudi srečo, da je bil nekaj časa direktor ene najlepših in najbolj starih knjižnic v Italiji in na svetu, pa je zame zavirljiva sreča, ki doleti maloštevilne. Leta 1989 je namreč Gianfranco Ravasi postal prefekt slovite knjižnice Biblioteca Ambrosiana, ki jo je leta 1607 ustanovil kardinal Friderik Borromejski (Federico Borromeo), gre za velikansko lombardsko biblioteko, za katero vedo zgodovinarji, da je četrta v vrsti slovitih javnih knjižnic, ki so bile najprej ustanovljene, pred njo je bila v Ceseni odprta neverjetno lepa Biblioteca Malatestiana, ustanovili so jo leta 1454, (carsko lepo je tam, če bo v nebesih tako, podpisem že sedaj! Knjige so bile takrat tako dragocene, da so jih dobesedno zakovali na bralne pulte, neverjetno lepo!), druga, da je bila v Oxfordu (Bodleian Library) odprta leta 1602, Biblioteca Angelica v Rimu pa je bila ustanovljena leta 1604. Saj ne, da sem izvedenec za zgodovino knjižnic, a že, ker vanje zelo rad hodim, in stare ter bogate še posebej, bi to rad dodal, da so omenjene knjižnice ena lepše od druge, le-ta od tretje in tako naprej. Ko sem nedavno v Ceseni kar onemel od lepote usklajenosti med stavbo, prostorom, knjigami ter pulti, ko sem vstopil v posvečeni prostor biblioteke Malatesta, kar si je takratni krajevni oblastnik Domenico Malatesta zamislil kot kraj javnega branja in širjenja kulture. Ko pomislim na današnje parvenu 'je, se pravi: lopove, tatove, goljufe, nepridiprave in druge finančne zlikovce, ki so izjemno hitro postali bogataši, se mi po eni strani zares globoko gnusijo, a po drugi strani se mi tudi zares miho stori, le-ti namreč ne sežejo renesančnim mecenom niti do podplatov, kaj šele gležnjeve!

Ker vem, da je zadnje čase na Slovenskem le preveč v modi mahanje z roko in zavijanje z očmi, ko se piše o kardinalih, bom tu zapisal, zakaj imam nedavno umrlega Martinija zelo rad in še bolj, zakaj sem bil vesel, da je Gianfranco Ravasi, ki je pred kratkim postal kardinal, ob Martinijevi smrti povedal, kako rad bi sam kot Martinijev učenec in njegov dolgoletni tesni sodelavec nadaljeval po poti nagovarjanja vernih in nevernih ljudi, na poti dialoga "med tistimi, ki mislijo", kot bi dejal kardinal Martini. Oba imam rad, ker sta oba bila moža knjige in Knjige. Knjige stojijo za dolgo vrsto knjig, skozi katere sta se oba velika italijanska moža kot knjigožera v dolgih letih samotnega branja in študija pretolkla. Knjiga pa je seveda knjiga vseh knjig, kar Sveto pismo je, tudi za tiste, ki ga ne poznajo, najbrž zato preradi tudi omalovažujejo. Na internetu sem z obžalovanjem ugotovil, da v slovenščino oba velika moža nista bila kaj dosti prevajana, pa čeprav sta oba napisala vrsto odmevnih knjig. To kaže na dokajšnjo zaprtost slovenskega sveta do italijanskega duhovnega bogatega sveta, njune knjige so sicer na rapolago v originalih za izposajo v nekaterih knjižnicah, morda pa mi Cobiss tudi ni kaj prida pomagal, saj se nikoli ne ve, nekeje v spominu le imam, da se je nekaj Martinijevoga prevedlo v slovenski jezik, a natančnih podatkov nimam. (Pravzaprav sem pa iz izvedel, da so pet Martinijevih knjig prevedli, a so vse teološkega značaja, zato širšemu krogu bralcev (skorajda) nedosegljive.) Tako Martini kot Ravasi sta se posvetila bibliji in preučevanju le-te, a sta istočasno ogromno, zares ogromno brala, zato se mi Martinijevu obnavljanje, da bi sprejel vodenje največje škofije na svetu, ko mu je poljski papež Janez Pavel II.

ponudil vodstvo Cerkve v Milanu, zdi zelo lepo, prirčno dejanje, prav človeško toplo mi je namreč bilo pri srcu, ko sem prebral, da je velikemu Poljaku rekel, da se boji tega poslanstva, ker: "Sam nisem bil veliko med ljudmi in se ljudem ne znam približati!", a mu je danes že blaženi papež mirno odvrnil: "Nič ne skrbite, ljudje bodo sami prišli k vam"! Res so prišli, a to predvsem zato, ker so v njem našli sogovornika, ki je veliko vedel, veliko znal, kar mu ni onemogočilo, da bi pred koncem življenja iskreno ter neskrumno zapisal: "V življenju sem skušal srečati vse ljudi, še posebej zadnje, potrebne, tiste, ki trpijo, od življenja ranjene ljudi, jetnike, ponižane in razžaljene. Veliko več bi bil rad storil v svojem življenju in zato danes prosim odpustčanja vse tiste, ki so se čutili zanemarjene". Vse življenje se je Carlo Maria Martini držal načela, ki ga je sam zapisal: "Da lahko jasno vidiš stvarnost vsakdanjega življenja, se moraš povzpeti na visoko"! Tako Martini kot Ravasi sta pisala, no, ja, Ravasi še piše in upam, da bo še veliko napisal, tudi zato nisem bil ravno navdušen, ko je bil imenovan za kardinala, ker se bojim, da bo prej ali slej dobil kako tako službo, ki mu bo skoraj onemogočila branje in pisanje, oba velika moža sta torej doslej pisala na izjemno razumljiv način o sila zapletenih življenjskih stvareh, oba pa sta se in eden se še vsakodnevno sprašuje: "Kaj sploh počnem tukaj"? Nikdar se tudi nista zadovoljila s polovičnimi odgovori, vedno pa sta se zavzemala za odkrit, jasen, resnicoljuben dialog, ki ga tudi v Cerkvah nis (m) o vsi vajeni. Prav Ravasiju sem izjemno hvaležen, da mi je letos rešil počitnice, saj je branje njegovih knjig dejansko edina stvar, čemur se tudi čez to dolgo vroče poletje, ko kar nisem našel pravega polet-

Pred novim odbojgarskim prvenstvom Zastavonoši Sloga Tabor in Zalet

Odbojgarska prvenstva še niso tik pred vrati, vendar se naše ekipe že vneto pripravljajo na novo naporno sezono. Tokrat bi se zaustavili pri naših dveh najvišje postavljenih šesterkah, Slogi Tabor (moška B2 liga) in Zaletu (ženska C liga).

boljšo uvrstitvijo kot v pretekli sezoni. Uprava kluba je potrdila dejansko celotno postavbo, ki je lani izpolnila društveni cilj in navduševala občinstvo v praviloma polni repenski telovadnici. Še naprej bodo torej v vidni vlogi igrali podajalec

Castelfrancu Venetu v nedeljo, 14. oktobra. V njihovi C skupini (Triveneto) sta tudi tržaški FerroAlluminio, novinec v ligi, šesterka iz Humina ter pordenonska Cordenons in Prata. V ženski C ligi - razporeda srečanj še niso objavili - bo drugo leto igral Zalet s pravico do prvenstva, ki jo nudi Sloga. Vodstvo združene ekipe je poleti od Martina Maverja prevzel Edi Bosich, ki je bil v preteklosti že uspešen na članski ravni kot krmar fantov Sloge Tabor in deklet tržaškega Libertasa. Ogradje postave je tudi tu ostalo nespremenjeno, čeprav je v sestavi ekipe le nekaj sprememb. Dvanajsterico sestavljajo še naprej v prvi vrsti bolj izkušene igralke, mlajše se namreč kalijo v drugi Zaletovi ekipi, ki je bila kljub nazadovanju naknadno spet vključena v D ligo (vodi jo Maver). Tudi zaletovke želijo izboljšati lanko uvrstitev, ko jim je po dodatni tekmi spodletel preboj v skupino za napredovanje. Miren obstanek pa so nato dosegle brez večjih težav. V ekipi bodo še naprej Sabrina Bukavec, Karin Crissani, Staška Cvelbar, Jara Colarich, Jessica Štoka, Tanja Babudri, Anja Grgič, Giulia Antognolli in Vera Balzano. Pridružili so se nekatere mlajše igralke, izkušena Fanika Starec iz druge ekipe, na spisku pa ni več Alice Spangaro, Neže Kapun in Tamara Pertot, ki so se odločile za manjšo tekmovalno obveznost v ekipi prve divizije.

HC

Sloga Tabor - Paese, 11.12.2011

Slogini odbojkarji z znamko Televita so se lani kot novinci razmeroma zanesljivo rešili pred izpadom iz državne B2 lige. Letos se bodo v prvenstvo podali bolj samozavestni po lanski uspešni izkušnji, hkrati pa tudi okrepjeni. B2 je strašna liga, letos bo baje še več odsluženih profesionalcev, ki so še do pred kratkim igrali pomembno vlogo na prvoligaški sceni. Moči nasprotnikov in posledično svoje prave vrednosti sicer varovanci potrjujega trenerja Lucia Battistija še ne poznajo, vendar so si kot cilj že vnaprej postavili mirno sezono z obstanom in po možnosti več točkami ter

Vanja Veljak, univerzalec in kapetan Ambrož Peterlin, tolkači David Cettolo, Vasilij Kante in Matevž Peterlin, centra Gregor Jerončič in Danjel Slavac ter libero Nicholas Privileggi. Novi obrazi pa so trije možje z izkušnjami v državnih tekmovanjih: povratnik Kristjan Stopar, levoročen napadalec, ki je v zadnjih letih nastopal na ravni B1 lige, režiser Filip Hlede, ki je zadnja leta igral pri goriški Olympii v C ligi in še prej pri Valu in Rasti, in center Stefano Sirch, Furlan, ki je že nosil dres številnih deželnih moštev, med drugimi tudi Vala. V prvem krogu bodo slogaši gostovali v

Biblioteca Malatesta v Ceseni

nega branja, nisem odrekal. Če cenim njegova teološka dela, vsaj tista, ki sem jih prebral, to pa zato, ker je, kot je bil vedno tudi Martini, razumljiv in jasen, oba sta namreč pisala vedno in samo za ljudi!!!, imam pa veliko raje njegova navidez preprosta razmišljanja za vsak dan, ki jih zapiše za dnevni, tedenski tisk, razmišljanja, ki jih boste našli v vsaki knjigarni, saj se te knjige izjemno dobro prodajajo. V bistvu Ravasi napiše kratko zgodbo o knjigi, sebi, neki misli iz knjige, ki kliče drugo knjigo in tretjega pesnika, medtem ko četrti čaka za vogalom, eno samo ljubeznivo prepletanje po svetovni in tudi čisto lokalni, zakaj pa ne?, književnosti je to, v ozadiju pa Knjiga vseh knjig in zavest pisca, da če že piše, piše za ljudi in za to, da bi vsi postali boljši, lepši, ker je življenje vredno boljšega in lepšega, vse se pa začne in konča pri človeku... in seveda pri iskanju tistega, kar ga dela bolj človeka, kar ga presega, osmišlja. Ja! To je pisanje o lepem in dobrem človeka, ki ima rad knjige, življenje in odprto okno v nebo ter vabi prav vse, naj le pogledajo čez, globlje in višje... In sem bil prav zato danes zjutraj zares zelo odrezav ter kratek, ko sem po telefonu govoril z dobro prijateljico, ki mi je začela spet o Cerkvah govoriti "kot o multinacionalki, polni zlata in..." "Dej, no, preveč inteligentna si, da mi boš te bedarije ti govorila, te prosim, ne z mano, dej, no, še enkrat: preveč bistra si, da bi tudi ti sama ponavljala te oslarije"! sem odrezal. Nazaj je preko slušalke prišel njen odrešujoči smeh: "A veš, Jurij, da je s tabo zelo lepo govoriti, ker s tabo lahko govorim prav o vseh stvareh"? In sva sproščeno nato govorila o tem, zakaj hodim k jutranji nedeljski maši. Prihodnjič, ko me pokliče, ji povem, zakaj vsak večer berem Ravasija.

Festival Sanje v Medani

Raznoliki kulturni utrinki v biserčkih Goriških Brd

Po uspešnih izvedbah festivala Dnevi poezije in vina v Medani je l. 2010 ta lepo obiskana prireditelj skoraj zamrla. Lansko leto pa je ob novih organizatorjih spet razpela svoja krila in ponovno poživila pozne avgustovske dni. Tako je bilo tudi letos, ko so soorganizatorji, Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda (ZTKMŠ), Glasbena agencija Jota, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica in Sanje, ponudili v treh dneh, od 30. avgusta do 1. septembra, zelo pestro kulturno dogajanje za vse okuse in starosti pod naslovom *Sanje v Medani, dnevi knjige in vina*. Uvod v letošnji program Sanj, ki že s posrečenim poimenovanjem popeljejo obiskovalca v lepši in duhovno bogatejši svet, je bil v veliki dvorani SNG Nova Gorica v sredo, 29. avgusta. Na velikem odru je po pozdravu direktorja gledališča Jožka Čuka, ki je pozornost gledalcev obrnil tudi na prisotna župana Občine Brda, Franca Mužiča, in Roka Zavrtanika, duši festivala Sanje v Medani, zavlada z vso svojo ustvarjalno močjo *burkaška moraliteta Sljehernik*, ki je izšla izpod bodičastega, a tako življenjsko pristinega peresa igralca in kantavtorja Iztoka Mlakarja in je nastala v koprodukciji Gledališča Koper pod režijsko taktirko Vita Tauferja, večšega snovalca komedijskih

uprizoritev, ki zna nadrobno izostriti posamezne prizore in like v njih. Mlakar je svojega "antijunaka", novodobnega povzpeta, obogatelega na račun drugih, zarisal zelo plastično, mestoma s prav ciničnim nadhodom. Publika, ki je napolnila dvorano –

Prizor iz predstave *Sljehernik* v koprodukciji SNG Nova Gorica in Gledališča Koper

Mlakarjeva nezadržna komična privlačnost to vselej premore! –, je pozorno spremljala Sljehernikove življenjske prigode in družnja s podkupljivimi, izprijenimi politiki, finančniki, ki jim tudi mamila prav pridejo, njegovo videnje Boga in barantanje za božje zapovedi ter zelo nelagodno srečanje s smrtjo, ki ga nazadnje prepusti na milost in nemilost njegovi vihravi, zadirčni

ženi, ki mu očita vse storjene hudobije in tako pooseblja njegovo zmeraj "bolj kosmato" vest. Gledalci so z dolgotrajnim ploskanjem izrazili svoja občutja ob zelo dobro stanki komediji v sočnih, strnjenih narečnih verzih, prepređenih z več bridkimi

življenjskimi resnicami, pa tudi z veliko duhovitim odtenki, katerim zna Mlakar ob izbrušeni mimiki in naravni gestikulaciji dati pravičen ton, poudarek in ritem. Trio glasbenikov je z izvajanjem glasbe v živo pridral predstavi še učinkovito zvočno ozadje, ki se je krasno usklajevalo z vsebino. Po predstavi so s kozarčkom žlahtne kapljice v baru E4 centra nazdravili festivalu Sanje, ki se je

uradno začel v četrtek, 30. avgusta, na Gradnikovi domačiji v Medani, ko se je glasbeni večer s Simboličnim orkestrom prepletal s pesmimi Srečka Kosovela in Mile Kacič iz ust različnih izvajalcev. V petek, 31. avgusta, se je dogajanje preselilo v čudovito vasico Šmartno, obdano z dobro ohranjenim srednjeveškim obzidjem. Tu, med lepo restavriranimi hišami in na novo tlakovanimi ozkimi "ulicami" so bili delavnica za violončeliste pod vodstvom Aleksandra Sluge, delavnica za otroke, odprtje likovne razstave *Hiša pravljic: od slikarice do risanke* v Hiši kulture, ki je na ogled do 9. septembra, lutkovna predstava *Metuljček in metuljčica*, v izvedbi Gledališča Labyrinth, ter v večernih urah ogled filma in literarni ter glasbeni dogodki. V soboto, 1. septembra, se je nadaljevala delavnica za otroke *Alota trash*, pa še druga otroška delavnica, ki jo je vodila likovnica iz Gorice Maria Grazia Peršolja. Zvrstili so se pravljico pripovedovski dogodek o osliih, osličkih in drugih beštijah strokovnjaka za osle (rije) Gorana in Roka, celovečerni film *Skrivnost iz Kellsa*, nastop udeležencev delavnice za violončeliste, *Violoncello Allegro*, ter še predvajanje filma, literarni in glasbeni trenutki.

Vsi ti dogodki, razen predstave *Sljehernik*, so bili brezplačni in bi bili bolj obiskani, če bi bilo lepše vreme. Med Novo Gorico in Šmartnim je v petek in soboto vozil brezplačen avtobus. Udeleženci festivalskih dni so lahko poleg "hrane za dušo" okusili tudi briške kulinarčne dobrote in dobro kapljico.

Iva Koršič

Dvaintrideseti Kogojevi dnevi

Posvečeni so Antonu Nanutu in Pavletu Merkuju

V Kanalu ob Soči letos že 32. leto poteka festival sodobne resne glasbe Kogojevi dnevi. Tokratno izvedbo so prireditelji - Prosvetno društvo Soča iz Kanala, ki mu predseduje Milica Zimic - posvetili 80-letnici umetniškega vodje festivala Antona Nanuta in 85-letnici Pavleta Merkuja.

Anton Nanut

Pavle Merku

Na osmih koncertih, ki se bodo od odprtja festivala v petek, 7. septembra, zvrstili do sredine oktobra, bo mogoče tudi slišati nekaj slovenskih krstnih izvedb.

Uvodnim nagovorom predsednika organizacijskega odbora festivala Kogojevi dnevi Cirila Zlobca, kanalskega župana Andreja Maffija in slavnostnega govornika Primoža Kureta je sledilo odprtje razstave slikarke Milojke Nanut ob 80-letnici dirigenta Antona Nanuta, na kateri je predstavljenih 80 portretov dirigenta. Zasedbi Orchestra di Padova e del Veneto je dirigiral slavljenelec Nanut, poustvarili pa so dela Alojza Srebotnjaka, Darijana Božiča, Iva Petriča in Vinka Globokarja.

Festival se nadaljuje s koncerti pianista Ivana Skrta, Slovenskega okteta, dueta violinistke Grazie Raimondi in pianista Olafa Johna Laneria, godalnega kvarteta Calypso ter z mladinskim koncertom ob pogovoru z Nanutom. Na prvi oktobrski dan bo mogoče prisluhniti slavnostnemu koncertu ob obletnici Antona Nanuta, ki bo dirigiral Simfoničnemu orkestru RTV Slovenija. Na slavnostnem koncertu ob obletnici Pavleta Merkuja bo 16. oktobra nastopil Slovenski komorni zbor, ki ga vodi Martina Batič. Koncertna prizorišča bodo poleg Kanala tudi v Novi Gorici in v Trstu, Gorici in v Bardu v Benečiji.

Po besedah Zimičeve bo letošnji festival ponovno na zelo visoki ravni. Na festivalu v Kanalu je bilo sicer doslej izvedenih že okrog 400 novitet.

Z 9. strani

Svetel lik ...

Ob Poldetu Kemperletu je postal dejanski urednik političnega tednika Demokracija, ki je začel izhajati 25. aprila pred 65 leti. Verjel je v demokracijo, svobodo in politični pluralizem, torej vrednote, ki so danes, vsaj načelno, skupna last naših vseh.

Komunistično vodstvo v Trstu, ki je bilo tesno povezano z vodstvom v Ljubljani, je na politične novosti na zahodni meji reagiralo z zelo ostrimi obsodbami in grožnjami. Snovanje novih strank je bilo "izdajalsko početje", pisanje Demokracije "krinka agentov novega fašizma". Takratni tajnik Slovensko-italijanske antifašistične unije in obremen Centralnega komiteja Komunistične partije Julijske krajine Branko Babič je 27. aprila 1947, dva dni po izidu prve številke Demokracije, med drugim izjavil: "V Trstu in Gorici se je nabralo nekaj slovenskih izdajalcev, misleč, da bodo našli tu zatočišče. Danes ti ljudje nadaljujejo svoje izdajalsko početje. Razbijati hočejo naše vrste in naše ljudstvo razdvojiti v razne stranke. Govore o neki demokraciji in zahtevajo tako svobodo, da bodo tudi fašisti nemoteno delovali. Nekateri tej propagandi nasledajo, nekateri v dobri veri, drugi zlonamerno, in tako doprinašajo k poskusu razbijati enotnost naših vrst. Izdajati so začeli časopis, ki se imenuje Demokracija. Glasilo nekakšne demokracijske zveze. Toda že v prvi številki so si postavili kot prvo in glavno nalogo blatiti novo Jugos-

slavijo. Ta list in njegovo pisanje je samo krinka agentov novega fašizma. Do včeraj so bili zvesti hlapci Duceja in Hitlerja, danes pa so stopili v službo novega fašizma, Trumana in Churchill-a".

Sledila je še uradna obsodba izvršnega odbora SIAU, v kateri med drugim - maja 1947 - berno, da "kdor skuša voditi politiko izven OF, sestavnega dela

Dr. Drago Štoka (foto JMP)

Ko obujamo spomin na Andreja - Slavka - Uršiča, simbolično izražamo hvaležnost vsem javnim delavcem, ki so v zelo težkih časih ohranili plamenico narodnega dostojanstva in enakopravnosti, upora vsakršnemu totalitarizmu in nasilju, demokracije, svobode, strpnosti in pluralizma.

A ne gre le za počastitev spomina. Taki zgledi so nam potrebni tudi danes. Že odlomki iz njegovih člankov, ki bi lahko bili še veliko daljši, nagovarjajo tudi današnjega Slovenca in Evropejca. Potrebujemo zgled političnih, ki delajo za ideale, pošteno, sposobno, strpno. Potrebujemo časnikarje, ki pišejo in polemizirajo na omikani ravni in ne ponižujejo nasprotnikov z napihovanjem namišljenih škandalov.

Ohranjati moramo jasno ločnico med demokracijo in totalitarizmom in obsojati - ne pavšalno ljudi - temveč sisteme, metode, organizacije, ki so se omadeževali z zločinom, pa čeprav o njih še v današnji Sobotni prilogi Dela beremo kot o romantičnih in junaških dejanjih. Potrebujemo ljudi, ki vedo, kaj je narodna samobitnost, in ki sta jim odgovorni odnos do družbe in delo za skupnost jasni dolžnosti.

ni delavci, ki niso soglašali s komunistično ideologijo, s stalističnim monopolom in nasiljem, s politiko tako imenovane fratelance in z bojkotom zavezniške vojaške uprave in njenih, sicer le delnih ponudb za popravilo krivic fašističnega režima. Kljub svarilom se Uršič ni umaknil iz Kobarida. Prijatelju odv. Avgustu Sfiligoju, ki ga je dan pred ugrabitvijo v Gorici svaril: "Slavko, ne hodi v Kobarid, ne izpostavljaš se nevarnosti", je odgovoril: "Jaz se ničesar ne bojim, moja vest je čista in moje delo je pošteno".

Ko obujamo spomin na Andreja - Slavka - Uršiča, simbolično izražamo hvaležnost vsem javnim delavcem, ki so v zelo težkih časih ohranili plamenico narodnega dostojanstva in enakopravnosti, upora vsakršnemu totalitarizmu in nasilju, demokracije, svobode, strpnosti in pluralizma.

A ne gre le za počastitev spomina. Taki zgledi so nam potrebni tudi danes. Že odlomki iz njegovih člankov, ki bi lahko bili še veliko daljši, nagovarjajo tudi današnjega Slovenca in Evropejca. Potrebujemo zgled političnih, ki delajo za ideale, pošteno, sposobno, strpno. Potrebujemo časnikarje, ki pišejo in polemizirajo na omikani ravni in ne ponižujejo nasprotnikov z napihovanjem namišljenih škandalov.

Ohranjati moramo jasno ločnico med demokracijo in totalitarizmom in obsojati - ne pavšalno ljudi - temveč sisteme, metode, organizacije, ki so se omadeževali z zločinom, pa čeprav o njih še v današnji Sobotni prilogi Dela beremo kot o romantičnih in junaških dejanjih. Potrebujemo ljudi, ki vedo, kaj je narodna samobitnost, in ki sta jim odgovorni odnos do družbe in delo za skupnost jasni dolžnosti.

Z 9. strani

Slovenska skupnost ...

Zato imamo pri stranki Slovenska skupnost, kot sem na začetku dejal, tudi dolžnost, da ohranjamo spomin na Slavka Uršiča, ki je bil med ustanovitelji in utemeljitelji samostojnega političnega gibanja Slovencev v Italiji, soustanovitelj takratne Slovenske demokratske zveze (SDZ), ki se je zavzemala za demokracijo in narodno samobitnost ter nasprotovala vsem totalitarizmom.

Jugoslovanska in slovenska komunistična partija teh idej nista dopuščali, zato so Uršiča ugrabili, zaprli, mučili in na koncu umorili, tako da še danes ne vemo, kje je pokopan in kako je umrl. Za demokratično državo Slovenijo, članico vseh evropskih in svetovnih povezav, kjer so človekove pravice in demokracija osnova, je nesprejemljivo, da so arhivi obdobja komunističnega terorja izginili, da odgovorni ostajajo nekaznovani, da se resnica takratnih dogajanj ni ugotovila, predvsem pa, da še ni bilo storjeno, kar je potrebno, da se vsaj mrtvi ustrezno pokopljejo. Še danes pa se poskušajo razvedrotiti ali celo izbrisati spomin na tiste, ki so si med vojno in predvsem po njej, drznili uveljavljati načela demokracije in svobode, na katerih temeljijo ves današnji razviti svet in evropske integracije. Najbolj spreverženo pa je, da se

to počenja v imenu vseh najbolj pristnih in najplemenitejših idealov tistih, ki so se fašizmu in nacizmu uprli in tvegali ali celo izgubili svoja življenja. Vsi ti borci za svobodo pa s komunistično ideologijo in njeno diktaturo, ki se je po vojni uveljavila na naših tleh, niso imeli nikakršne zveze. Njihove ideale so si torej

Slovenci v Italiji - prej SDZ in nato SSK - bila prav s strani tistih, ki so od slovenske partije prejeli politično podporo in denar - etiketirana kot nekakšna kolaboracionista, kot vsi ostali, ki so takrat zastopali SDZ in nato SSK.

Slavko Uršič se je kot soustanovitelj SDZ zavzemal za samostojno politično nastopanje med Slovenci v Italiji, zato se danes ob 65. obletnici njegove ugrabitve s hvaležnostjo klanjamo njegovemu spominu v upanju,

da bomo Slovenci v teh hudih kriznih časih, ki ponovno ogrožajo samo suverenost naše matične države, tako kot smo znali pred osamosvojitvijo, končno ponovno sposobni stopiti skupaj, se dogovoriti za ukrepe, ki bodo našo Slovenijo izvelikli iz stanja, kjer se je znašla po letih nebrzdanega zaplavljanja, nekaznovanega ropanja državnega premoženja, izčrpanja podjetij in bank in nedelovanja pravne države. Da to lahko storimo, pa je po mojem mnenju tudi potrebno, kot je v nedeljo na Opčinah

Županja občine Kobarid Darja Hauptman (foto JMP)

pri Trstu na študijskih dnevih Draga zatrdil minister Žiga Turk, da Slovenci obsodimo tudi revolucijo in totalitarizem, ki je po vojni - zato, da je utemeljil petdesetletno diktaturo, ki jo je uspela pregnati šele slovenska pomlad - izrabil pristne in plemenite ideale vseh, ki so se borili za osvoboditev in narodni obstoj. Naj bo današnja proslava prispevek na tej poti.